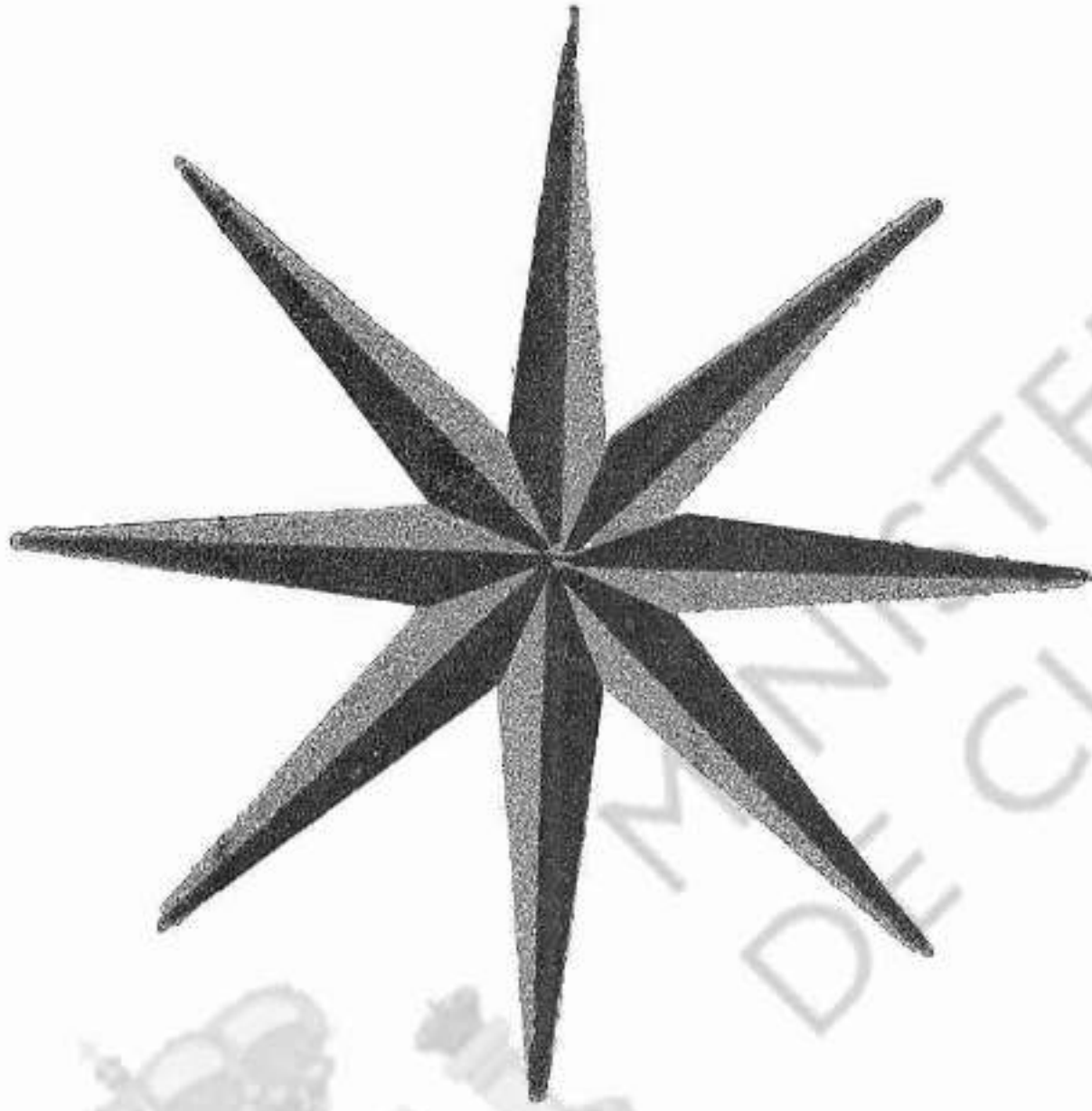

horitzons nous

- ☆ *G. L. Raimundo a les commemoracions del Cinquantenari d'Octubre.*
- ☆ *La revolució a Rússia ; casualitat o necessitat ?*
- ☆ *Una extraordinària victòria : el 27 d'octubre.*
- ☆ *J. Fontana comenta Gramsci.*
- ☆ *J. R. Capella : Notes sobre l'Estat de Dret.*
- ☆ *Els CIX Jocs Florals de la Llengua Catalana*

PUBLICACION TRIMESTRAL

Declarada lícita su publicación en lo relativo a la cultura y la educación, según dictamen de la Secretaría de Educación Pública, comunicado en Oficio nº 581, de fecha 22 de agosto de 1962.

50 ANIVERSARI DE LA REVOLUCIO D'OCTUBRE
A la Unió Soviètica, en el Cinquantenari del gran Octubre, *Gregori Lòpez Raimundo* ♦ La Revolució d'Octubre a Rússia, una casualitat o una necessitat? *Pàvel Bolobúiev* ♦ *Un poeta català i el nou Estat proletari.*

SOCIALS
27 d'octubre; una extraordinària victòria, *Josep Maria Sendrós* ♦ Per un plantejament democràtic de la lluita de les dones, *Lluisa Vives* ♦ Expedient de crisi a la Rockwell-Cerdans.

EL PENSAMENT I L'ACCIO
Gramsci i la ciència històrica, *Josep Fontana i Làzaro* ♦ Notes sobres l'Estat de Dret i la societat democràtica, *J.R. Capella* ♦ Sobre l'onze de setembre, *M.C.* ♦ Va Convivència de filòsofs joves, *S.J.*

LES ARTS
Entorn de les Primeres Jornades Internacionals de Cinematografia.

LES LLETRES
Els CIX Jocs Florals de la Llengua Catalana: Els CIX Jocs Florals a Marsella, *Melcior Cartón*; Discurs de *Maria Aurèlia Capmany*, Presidenta del Consistori; Discurs de *Francesc Vallverdú*, Secretari Mantenedor; Carta de l'Abat *Escarrè* als Jocs; Discurs de gràcies de *Robert Lafont*, Secretari Mantenedor; Discurs del Secretari de Relacions de la Comissió Organitzadora al Sopar de Germanor; Opinions recollides entre els assistents (entreviu a *Margarida Abril* i a *Josep Montoliu*). El Catàleg de llibres en català, *R.*

FULLS OBERTS
EL NO, de *Ramón Folch i Camarasa*; LA PLUJA MORTA, de *Victor Mora*; PETROVKA 38, de *Julià Semionov*.

DOCUMENTS
Després de l'Onze de setembre; contra les violències repressives, per la dissolució de les bandes de porristes. En recolzament de les Comissions Obreres. Declaracio Constituent del Comitè Català de Solidaritat amb el poble Vietnamès. Jocs Florals de la Llengua Catalana; Veredictes.

FE D'ERRATES

A LA UNIO SOVIETICA, EN EL CINQUANTENARI DEL GRAN OCTUBRE

Gregori López Raimundo

Arribar a Moscú per assistir a les festes del cinquantenari de la Gran Revolució Socialista d'Octubre és, per a un comunista veterà, un esdeveniment excepcional. El jubileu de la primera revolució proletària constitueix per a nosaltres una confirmació històrica de que vam elegir el camí més just quan, en la nostra primera joventut, vam abraçar les idees d'octubre i decidirem de dedicar la nostra vida a lluitar pel triomf del socialisme en el nostre país. D'ací que, en albirar des de l'avió la immensa foguera de llums de la capital soviètica, sentíssim la impressió de viure un moment culminant i no ens poguessim separar, emocionants, de la finestreta. Moscú apareix a l'horitzó cada vegada més immens i proper i, pocs minuts després, abracem als companys que ens esperen a l'aeroport.

Des del cotxe amb el que atravessem la ciutat, descobrim les grans transformacions experimentades per la capital soviètica en els darrers quatre anys. Veiem les llums de la nova torre de la Televisió —de més de 500 metres d'altura—, meravella de l'enginyeria soviètica. Observem que s'ha evitat l'haver d'atravessar els carrers més importants mitjançant la construcció de passos subterranis i que la circulació rodada és ara molt més intensa. A la zona central de la ciutat trobem, sorpresos, una nova artèria, l'Avinguda Kalinin, quallada de colossals edificacions de línies modernes. Pregunto pel barri de la Universitat, en el primer bloc del qual vaig viure fa tretze anys, quan el Govern franquista m'obligà a marxar a l'estranger des de la presó de Madrid. Els nostres acompanyants expliquen que ara viuen en ell més de dos milions de persones i que dintre de poc temps serà una de les zones centrals de Moscú puix que seran traslladats allí ministeris i altres serveis oficials.

La ciutat apareix artísticament engalanada per les festes. A les façanes de les fàbriques, els centres d'ensenyança i altres edificacions hi han grans transparents amb inscripcions que destaquen els avanços assolits pel poble soviètic en el 50 anys de règim socialista. Resum dels canvis haguts a la U.R.S.S. després de la Revolució hem sembla aquesta dada que llegeixo en una pancarta: "El 1913 la duració mitja de la vida a Rússia era de 32 anys, mentre que a la U.R.S.S. depassa actualment els 70 anys." En un altre cartell llegeixo que

la producció d'energia elèctrica a Rússia fou, el 1913, de 2.000 milions de KWh, mentre que enguany la producció de la U.R.S.S. s'aproparà dels 600.000 milions, és a dir, unes 300 vegades més.

Quan arribem a l'hotel portem menys d'una hora d'estada a la U.R.S.S., però hem vist ja prou coses per a constatar una vegada més la superioritat del socialisme sobre el capitalisme. Només sota un règim socialista poden dur-se a terme tan ràpidament les transformacions colossals que llegim en els transparents o que apreciem amb els nostres propis ulls en la capital.

Oblidant —o fent-ho veure—, que és més de mitja nit i que ja hem sopat a l'avió, els dirigents soviètics que ens han rebut a l'aeroport i els camarades que ens acompanyaren durant la nostra estada a la U.R.S.S., ens fan l'obsequi d'un nou sopar, tan cordial i agradable que ell sol ja compensaria el viatge (1).

A l'endemà assistim a l'exhibició en privat d'una pel·lícula sobre Espanya —encara sense acabar— que està realitzant el gran operador de cinema Karmen. Es tracta d'un muntatge sobre la nostra guerra —de la qual Karmen fou un reporter excepcional— i sobre la solidaritat internacional amb la lluita del nostre poble, basada en cel·luloide de l'època i en declaracions d'alguns dels voluntaris soviètics que van combatre en el nostre país. La pel·lícula és un cant vibrant d'amistat envers Espanya, una lúcida exaltació de l'internacionalisme i una serena advertència front al perill de resorgiment del feixisme. Quan s'encenen les llums de la sala, estem tan emocionats que ens és difícil de donar a Karmen l'opinió que reclama. Dolores Ibàrruri, Santiago Carrillo i Enrique Lister agraeixen als realitzadors de la pel·lícula l'amor que en ella expressen envers la nostra causa i els feliciten per haver conseguit un film, l'exhibició del qual contribuirà a assegurar la pau en el món i el reforçament de l'amistad dels pobles d'Espanya i de la Unió Soviètica.

A la tarda assistim, en el recinte del Kremlin, a la inauguració d'un monument a Lenin, el qual és descobert per Brezhnev en presència dels dirigents del P.C.U.S. i de les delegacions estrangeres. Des d'allí ens dirigim a l'acte commemoratiu del cinquantenari organitzat pels espanyols residents a la U.R.S.S., on convivim unes hores inolvidables amb gairebé un miler de compatriotes veterans de la guerra civil espanyola i joves crescuts o nascuts a la Unió Soviètica. Uns i altres escolten amb interès apassionat el relat que Santiago Carrillo els fa de la jornada del 27 d'octubre a Espanya, i seguidament presenten un espectacle de cançons i balls espanyols que revelen l'estima amb que cultiven les tradicions nacionals i l'ansietat amb que esperen el dia del retorn a la pàtria.

Els dies 3 i 4 de novembre, en el Palau dels Congressos del Kremlin, assistim a la Sessió Solemne del Comitè Central del P.C.U.S., el Soviet Suprem de la U.R.S.S. i el Soviet Suprem de la R.S.F.S.R., consagrada al 50 Aniversari de la Gran Revolució Socialista d'Octubre. Dificilment pot imaginar-se un marc més impressionant que el que ofereix la immensa sala del Palau dels Congressos en el moment en que els sis mil assistents, dempeus, aplaudeixen als principals dirigents soviètics i als invitats estrangers més representatius que van ocupant el seu lloc a la presidència.

(1) L'amistad dels companys soviètics amb els quals hem conviscut durant el viatge és un dels tresors més estimables que hem portat del cinquantenari.

Podgorni, President del Soviet Suprem de la U.R.S.S., pronuncia unes paraules d'apertura amb les que saluda la presència de delegacions de 95 països estrangers, els noms dels quals són calurosament aplaudits. Així es donà principi a un acte —perllongat després en molts altres celebrats a Moscú, a Lenin-
grand i en altres ciutats amb la participació d'invitats estrangers— que constitueix el més extraordinari miting internacional i internacionalista mai celebrat. Les paraules de Podgorni, l'acolliment dispensat a les delegacions estrangeres, el discurs de Brezhnev, les intervencions dels representants de les 15 repúbliques federades, les salutacions dels invitats, tot, en aquesta Sessió traspua internacionalisme i adhesió als principis del gran Octubre. En cap altra ocasió anterior es manifestà de manera tan universal el triomf de les idees de Marx, Engels i Lenin i de la vella i sempre actual consigna del Manifest Comunista; **PROLETARIS DE TOTS ELS PAISOS, UNIU-VOS!**

Brezhnev destacà amb gran força en el seu discurs la importància de la lluita de la classe obrera i dels comunistes en el països capitalistes, del combat que lliuren els moviments d'alliberació nacional i de l'acció que duen a terme arreu del món els partidaris de la pau, reafirmant la decisió del P.C.U.S. i del Govern de la U.R.S.S. de seguir ajudant al Vietnam i a tots els pobles que lluiten per alliberar-se de l'opressió imperialista i del jou del capital.

En llurs intervencions, els dirigents més preclars dels partits comunistes de tots els continents es manifestaren a favor de la celebració d'una nova conferència del moviment obrer i comunista internacional (2), amb la finalitat principal de reforçar l'acció comuna contra l'imperialisme i de cercar vies que puguin conduir al restabliment de la unitat interna, trencada pels escissionistes xinesos.

L'abast internacionalista de la Sessió Solemne de Moscú s'engrandí per la presència en ella de representants de partits socialistes i d'alliberació nacional de diversos països, entre ells el Partit Socialista del Japó, el Partit Socialista de Xile i el Partit Socialista Italià d'Unitat Proletària (P.S.I.U.P.) (3). Representants qualificats dels governs i dels partits nacionals de la República Arab Unida, Síria, Malí, Guinea, Congo - Brazzaville, Argèlia i altres països del "tercer món" proclamaren públicament des de la tribuna llur reconeixement per l'ajuda que reben de la Unió Soviètica, així com llur identificació amb la lluita mundial per la pau, la independència dels pobles, la democràcia i el socialisme. Foren sobressortints en aquest ordre les intervencions del vice-president de la R.A.U. i del Ministre de Relacions Exteriors de Síria, els quals proclamaren que gràcies a l'ajuda de la U.R.S.S. pogueren els seus països fer front a l'agressió d'Israel —instrument de l'imperialisme en el Proper Orient— i conservar la independència i sobirania nacionals.

Els assistents acolliren amb càlida simpatia les intervencions del Secretari General del Partit dels Treballadors de la República Democràtica del Vietnam del Nord i del representant del F.N.L. del Vietnam del Sud, els quals exposaren

(2) Posteriorment ha estat convocada una reunió consultiva de partits comunistes i obrers per a tractar d'aquest tema, reunió que ha de tenir lloc a Budapest el mes de febrer de 1968.

(3) A les festes del cinquantenari han assistit nombroses personalitats que no participaren en la Sessió Solemne de Moscú, entre elles Indira Gandhi i el President de Finlàndia.

la seva confiança en el triomf final de la lluita que lliura el poble vietnamès i expressaren el seu reconeixement envers la Unió Soviètica, la qual els proporciona l'ajuda que sol·liciten.

A la Sessió Solemne de Moscú i en altres actes del cinquantenari es manifestà de manera destacada la solidaritat del P.C.U.S., del poble soviètic i del moviment obrer i comunista internacional envers Espanya i envers la lluita del nostre partit. Quan Podgorni anuncià en la Sessió de Moscú la presència d'una delegació del Partit Comunista d'Espanya encapçalada per Dolores Ibàrruri, els assistents li dedicaren l'ovació més vibrant i perllongada. Altre tant es va produir l'endemà quan Dolores pronuncià la seva salutació i quan Santiago Carrillo parlà el dia 5 a la Sessió de Leningrad (4). A la Conferència científica internacional, que tingué lloc a Moscú entre l'onze i el quinze de novembre, foren invitats a participar Dolores Ibàrruri i el President del Partit Socialista Unificat de Catalunya, company Josep Moix, el qual feu una comunicació sobre el moviment de les Comissions Obreres a Espanya que fou escoltada amb el més gran interès. Es pot afirmar que la delegació del Partit Comunista d'Espanya figurà en els actes commemoratius —al costat de les del Partit Comunista Francès i del Partit Comunista Italià— com una de les més representatives del moviment comunista dels països capitalistes, i que arreu li foren prodigades sinceres demostracions de solidaritat.

El punt culminant de les commemoracions fou sens dubte la tradicional desfilada del 7 de novembre a la Plaça Roja, celebrada enguany sota un sol radiant i una temperatura superior als 10 graus, fet que no s'esdevenia des de fa 90 anys. El bon temps i la presència a les tribunes de personalitats de tot el món (5) donaren especial brillantor a la revista de tropes, a la qual va seguir un seré però ferm discurs del Ministre de Defensa de la U.R.S.S., Mariscal Grechko.

La desfilada començà amb una visió retrospectiva de les etapes recorregudes per l'Exèrcit Soviètic des del seu naixement fins als nostres dies. Desfilen els mariners de la Bàltica que assaltaren el Palau d'Hivern, els legendaris Guardies Rojos, la cavalleria de Budiony, els guerrillers de Txapaiev, les "taxanques" de la guerra civil. Venen després la representació de les unitats que més es distingiren en la guerra pàtria contra l'hitlerisme, que clou un regiment de soldats a peu, amb capota llarga i casc d'acer, que en comptes de fusells duïen a coll nens soviètics que saluden agitant petites banderes. En aquesta estampa, que els espectadors vam aplaudir amb encés entusiasme, veiem representat el caràcter alliberador, de força defensora de la pau, del gloriós Exèrcit Soviètic.

A continuació segueix la desfilada militar propiament dita, que no deixa cap dubte sobre la capacitat de la U.R.S.S. per a respondre de manera adient a una eventual agressió de l'imperialisme. Els cohets intercontinentals i orbitals que desfilen per la Plaça Roja —així com altres encara més temibles que no han desfilat, però als quals s'ha referit la premsa occidental— constitueixen un "argument" decisiu per a frenar les inclinacions bel·licistes de certs cercles

(4) Lamento no tenir espai per relatar la nostra jornada de Leningrad, una de les més emotives del viatge.

(5) A la tribuna presidencial de la desfilada, junt als principals dirigents soviètics, s'hi trobava Dolores Ibàrruri.

ja no poden imposar lliurement llur voluntat als pobles decidits a defensar la seva sobirania, es a dir, són armes que, mentre s'assoleix el desarmament dirigents dels EE.UU. Són, així mateix, una garantia de que els imperialistes general i complet que proposa la Unió Soviètica, guarden la integritat dels països socialistes i serveixen la causa de la pau, de la democràcia i la independència dels pobles.

A les 11 comença la desfilada popular que encapçalen artístiques representacions dels clubs esportius moscovites, a les quals segueixen els representants dels centres de treball i d'estudi i dels barris de la ciutat. En entrar a la Plaça Roja agiten llurs mocadors en senyal de salutació al seu Govern i als invitats estrangers, i aixequen pancartes i transparents on llegim fraternals salutacions a la lluita del poble vietnamès i altres consignes internacionalistes. Artístiques carrosses expressen amb xifres o imatges plàstiques els grans canvis haguts a la U.R.S.S. sota el poder soviètic.

La producció industrial —llegim— és avui unes 73 vegades superior a l'anterior a la Revolució. Aleshores, la producció industrial russa disputava a Bèlgica el 6e lloc mundial, mentre que avui la U.R.S.S. ocupa destacada el 2^{on} lloc i en moltes branques sobrepassa els EE.UU.

La producció agropecuària creixè en unes tres vegades després de la Revolució en tant que la població activa agrària descendia del 75% al 31% de la població total. Els ingressos reals dels camperols són avui 8 vegades superiors als d'abans d'instalar-se el poder soviètic.

En el ritme de construcció d'habitacions i en el desenrotllament de totes les branques de la instrucció pública, la U.R.S.S. ocupa el primer lloc en el món. De cada tres ciutadans soviètics n'hi ha un que estudia. A les escoles superiors hi han uns 4 milions d'alumnes, xifra que el 1970 passarà a ser de 5 milions. Només el 1965 van diplomarse a la U.R.S.S. 170.000 enginyers, nombre quatre vegades superior al dels EE.UU. Amb només el 7% de la població mundial, la U.R.S.S. té la quarta part dels científics del món.

L'atenció mèdica i sanitària és completament gratuïta a la Unió Soviètica. En els seus serveis treballen quatre milions i mig de persones —d'aquestes 580.000 metges—, es a dir, més que els EE.UU., Anglaterra i França junts.

Aquestes dades, amb tot i la seva grandesa, no mostren cabalment la totalitat dels èxits assolits pel poble soviètic després de la Revolució ni la superioritat del socialisme sobre el capitalisme. Cal tenir en compte que, el 1921 en acabar la guerra contra els intervencionistes, la producció global de la U.R.S.S. era cinc vegades menor que la del 1913; que a la segona guerra mundial moriren 22 milions de soviètics i foren arrasats més de 70.000 pobles i unes 2 000 ciutats de la U.R.S.S. Per altra banda, la guerra freda i la política agressiva de l'imperialisme obliguen a la U.R.S.S. a dedicar a despeses de defensa sumes quantiosíssimes que han de sostreure's al desenrotllament d'altres sectors.

L'ajuda als països en lluita per conquistar o consolidar la seva independència és una altra font de sortides per a la U.R.S.S., que són restades al benestar del poble soviètic. La U.R.S.S. ha concedit als països del "tercer món" crèdits per més de 5.000 milions de dolars, per regla general per a ésser amortitzats amb una part de la producció o del benefici produït per les empreses construïdes amb els esmentats crèdits. Mes de 600 empreses foren construïdes

o estan en vies de construir-se directament per la U.R.S.S., i en el seu muntatge o funcionament treballen uns 35.000 tècnics i especialistes soviètics. A més, estudien a la U.R.S.S. més de 23.000 alumnes d'aquests països, cada un dels quals suposa per a la U.R.S.S. una despesa aproximada d'unes 11.000 pessetes mensuals.

La U.R.S.S. proporciona al Govern de la República Democràtica del Vietnam del Nord i al F.N.L. del Vietnam del Sud, de manera gratuïta, tota l'ajuda militar que sol·liciten. Durant l'any 1966 la U.R.S.S. entregà a Xina 3.698 vagons de material de guerra amb destinació al Vietnam. I això que, degut a les restriccions que oposen a aquest transport pel seu territori els dirigents xinesos, el 80% de l'ajuda soviètica al Vietnam hi arriba per mar.

Segons ha publicat en diverses ocasions la premsa occidental, només l'ajuda a Cuba representa per a la U.R.S.S. unes sortides superiors al milió de dòlars diaris.

Tota aquesta ajuda surt de l'esforç d'aquests soviètics que desfilen davant nostre, els quals prescindeixen de bon grat d'una part del benestar a que tenen dret per tal de complir els seus deures internacionalistes.

La desfilada segueix encara quan abandonem la tribuna per a barrejar-nos amb els manifestants i compartir llur alegria, per a fer-los sentir la nostra amistat i rebre proves rotundes de la llur tantost percebeixen que som estrangers. Estic segur de que aquells que l'hem viscut mai oblidarem aquest 7 de novembre.

Tot Moscú viu joiós la festa, que per a nosaltres continua a la tarda en un banquet que les autoritats soviètiques ofereixen a uns dos mil invitats en el menjador del Palau dels Congressos. A la taula que hem correspon, s'asseu enfront meu una dirigent del F.N.L. del Vietnam del Sud, recentment sortida de la presó on ha passat més de sis anys. Per ella i per l'èxit de la lluita heròica del seu poble, fem els primers brindis "locals". Li preguntem la seva opinió sobre les formes a emprar per ajudar-los més i, concretament, sobre l'anada de voluntaris. Ens diu que no necessiten voluntaris i que la U.R.S.S. i els altres països socialistes els proporcionen tota l'ajuda que sol·licitem i que els cal per a fer front a la invasió. No farem res, diu, que acreixi "l'escalada" destructiva sobre el nostre territori ni el risc de que s'encengui al Vietnam una nova guerra mundial. Mai, però, renunciarem a la victòria, que estem segurs d'assolir. La millor ajuda que se'ns pot proporcionar des dels països occidentals és intensificar la denúncia dels crims americans en el nostre país i l'exigència mundial de que els invasors abandonin el nostre territori i se'n vagin a casa seva.

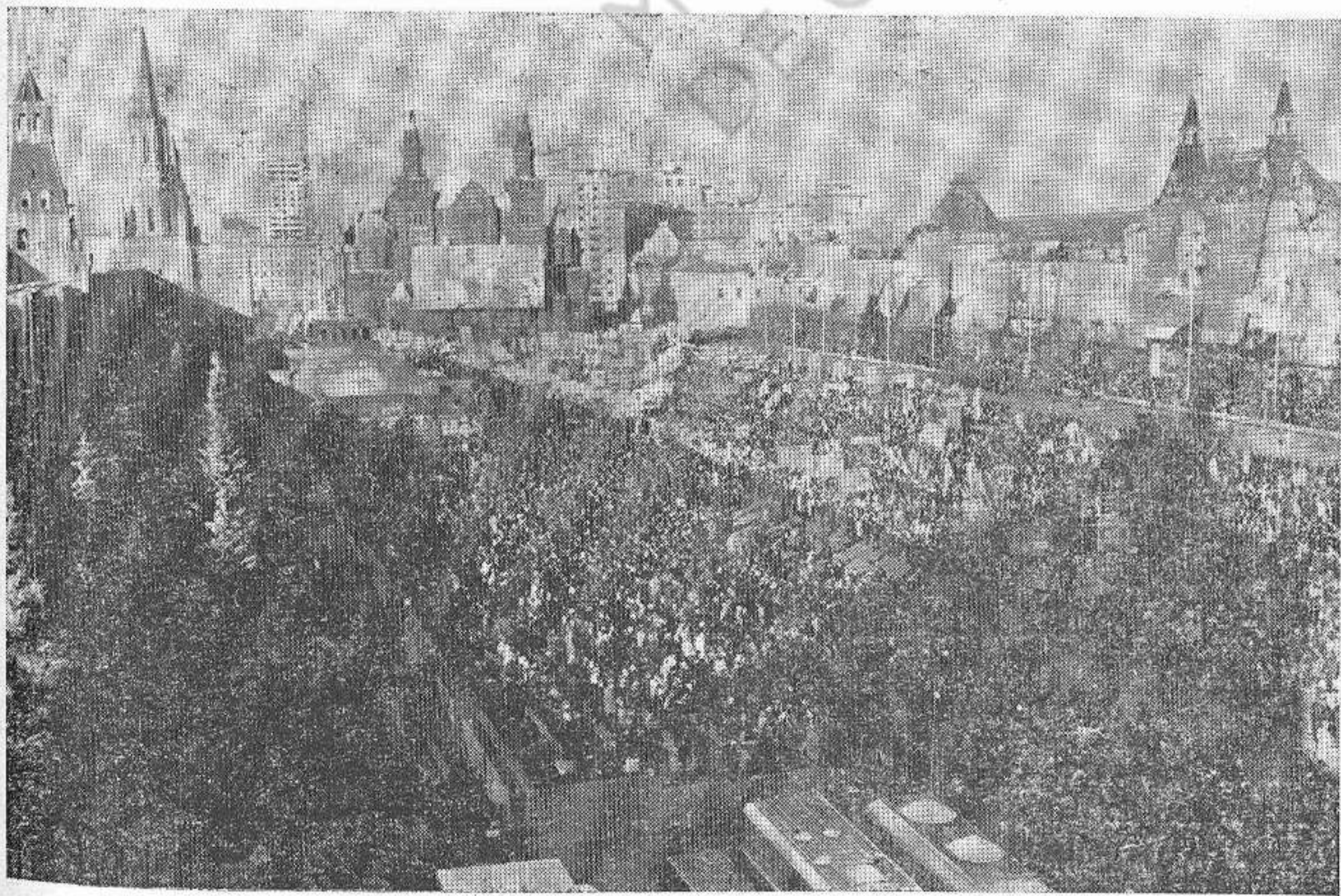
Ens conta després que ja estigué empresonada durant la guerra d'alliberació contra la dominació francesa, i que no hi ha família vietnamesa del Nord o del Sud que no hagi estat delmada per la guerra. Les seves paraules, però, no tradueixen cap queixa, sinó la convicció profunda de que és així i així serà mentre no s'assoleixi expulsar del Vietnam al darrer soldat nordamericà.

Brillant culminació de la nostra estada a la U.R.S.S. fou l'entrevista bilateral que la nostra Delegació, formada per Dolores Ibàrruri, Santiago Carrillo, Francisco Marin, Ramon Mendezona i per mi mateix, celebrà amb una altra del P.C.U.S. encapçalada pel seu Secretari General L. Brezhnev i pel Secretari del Comitè Central B.N. Ponomarev, en la qual es constatà una vegada més

la coincidència d'opinions dels nostres dos partits sobre els principals problemes internacionals. La nostra Delegació expressà el recolzament ferm del Partit Comunista d'Espanya a la política que segueixen el Comitè Central del P.C.U.S. i el Govern soviètic, algunes particularitats de la qual ens explicà amplament L. Brezhnev. Respecte dels sentiments del P.C.U.S. envers nosaltres és particularment significatiu el comunicat oficial de l'entrevista, un paragraf del qual diu:

"...La delegació soviètica ha expressat la plena solidaritat del Partit Comunista de la Unió Soviètica i de tot el poble soviètic amb la lluita abnegada dels obrers, les forces democràtiques d'Espanya i la seva avantguarda el Partit Comunista, pel restabliment d'un règim democràtic. El Partit Comunista d'Espanya sobreenten que sota un tal règim s'obriran amples perspectives pel desenrotllament armoniós de les relacions entre Espanya i tots els països socialistes."

La brillantor dels actes commemoratius del cinquantenari del gran Octubre a la U.R.S.S. i les dimensions que la seva celebració ha tingut en el món sencer reflecteixen la consciència existent en el món actual sobre la transcendència històrica de la primera revolució proletària, sota la influència i inspiració de la qual tots els països —el nostre inclòs— avancen vers el socialisme.

La Plaça Roja el 7 de Novembre 1967.

LA REVOLUCIO D'OCTUBRE A RUSSIA ; ¿ UNA CASUALITAT O UNA NECESSITAT ? (*)

"...La Humanitat es proposa sempre únicament els objectius que pot aconseguir, car mirant bé les coses, veiem sempre que aquests objectius solament brollen quan ja es donen o, almenys, es troben en gestació, les condicions materials per llur realització (1)."

50 anys endarrera la notícia sobre la Revolució d'Octubre aparegué com una tempesta en una Europa debilitada per les sagnants convulsions de la primera guerra mundial. El món, astorat, mirava sorprès la revolució russa, fent-se preguntes com aquestes: quina classe d'esdeveniment és aquest?, quines en són les causes?, quin paper li estarà assignat jugar en els destins històrics de la humanitat? Si els veritables revolucionaris i els obrers avançats aprovaren entusiàsticament l'enderrocament del poder de la burgesia imperialista a Rússia considerant-lo com un acte legalíssim dels obrers i camperols russos, els enemics de la revolució, per la seva part, el declaraven una jugada de la casualitat històrica, una aventura dels bolxevics que no tenia esdevenidor. Molts foren els que llavors *no compregueren els esdeveniments* que estaven succeint a Rússia i jutjaven la revolució russa i la seva història anterior fonamentant-se en fets aïllats i incomplets.

Una vegada acabaren de tronar les darreres salves de la Revolució d'Octubre, els historiadors i sociòlegs es dedicaren a interpretar-la. En allò que es refereix a un dels problemes fonamentals —les causes de la revolució socialista a Rússia— els científics es dividiren en dos grups: els marxistes la consideraven com la revelació d'una regularitat històrica; els científics burgesos i socialistes de dreta (els d'Occident i emigrats russos), pel contrari, l'interpretaven com una casualitat, o com el fruit de les condicions específiques de Rússia.

No té res d'extraordinari que les persones que s'atenen a diferents opinions ideològiques, valorin de manera diferent els mateixos esdeveniments històrics, el seu origen i caràcter. Amb tot, crida l'atenció un altre fenomen, rares vegades copsat. Abans que aquesta revolució es produís, els seus enemics demostraven la impossibilitat de que es portés a terme a Rússia, manifestant l'endarreriment del país. Però, contràriament a semblants pronòstics, la revolució esclatà.

(*) Extret de l'opuscle "Problemas de Actualidad", compilació d'assajos d'autors soviètics amb motiu del 50 aniversari. Pàvel Volobúiev és Doctor en Ciències Històriques, autor de les obres "Política Econòmica del Govern Provisional a Rússia", "Proletariat i burgesia de Rússia en 1907" i altres. Traduït al català per Josep Montoliu de la versió castellana.

(1) C. Marx Pròleg de la *Contribución a la crítica de la economía política*. C. Marx i F. Engels. "Obras escogidas en dos tomos". Moscou, t. I. pàg. 341.

Han passat moltes dècades i la revolució ha demostrat la vitalitat en la seva nova organització socialista de la societat per ella mateixa creada. I novament han fet sortir de l'oblit la idea de l'endarreriment. Però ara la novíssima historiografia burgesa els sociòlegs d'Occident expliquen l'endarreriment un xic al revés, o sigui, com el motiu del triomf de la revolució socialista a Rússia i en altres països d'Europa i Asia.

Així s'ha tancat el cercle; al principi l'endarreriment fou el principal argument contra la possibilitat mateixa de la revolució a Rússia; passats molts anys s'ha transformat en el motiu principal que la féu possible. En ambdues explicacions és visiblement present la idea de la casualitat de la revolució. Nosaltres tenim perfecte dret de fer una conclusió per a demostrar la feblesa d'argumentació.

Des del punt de vista dels historiadors marxistes, el triomf de la Gran Revolució Socialista d'Octubre fou no únicament necessari sinó també inevitable. Ells parteixen de la tesi fonamental del marxisme-leninisme, que considera el desenvolupament de la societat humana com un procés històrico-natural sotmès a determinades lleis i les revolucions socials com actes que responen a les lleis d'aquest procés. L'experiència històrica, generalitzada pel marxisme, diu que tots els grans canvis sobtats en la vida dels pobles, gràcies als quals, en diferents èpoques històriques, aquests pujaven a un nou esglaó superior de desenvolupament material, polític i espiritual foren revolucions. Així, per exemple, les revolucions burgeses dels segles XVII-XIX arrasaren fins als fonaments el règim feudal i consolidaren en el seu lloc el capitalisme que assegurà el desenvolupament de les forces productives com no s'havia vist anteriorment. La revolució anglesa portà l'Anglaterra al camí de l'ample progrés industrial. La Gran Revolució Francesa transformà França per moltes dècades en un país capitalista avançat i al mateix temps descarregà un cop mortal al feudalisme en gairebé tot el continent europeu. Com és conegut, els Estats Units —baluart de la reacció imperialista contemporània— deuen també el seu naixement a la revolució: a la seva guerra de la independència. Es podrien augmentar la quantitat d'exemples com aquests.

Però el moviment progressiu de la humanitat, el perfeccionament de la seva organització social, no podia aturar-se en l'etapa capitalista. Com demostraren científicament C. Marx i F. Engels, ha d'arribar inevitablement el torn de les revolucions socials de nou tipus: les proletàries. El seu destí històric és transformar el règim capitalista en un altre de nou, superior, socialista. Per voluntat dels destins històrics, fou Rússia a qui pertocà realitzar la primera revolució socialista i començar la transició al socialisme.

La lluita revolucionària, consagrada amb clara consciència política, començà a Rússia més de cent anys abans de la Gran Revolució d'Octubre. Al començament la lliuraven lluitadors individuals i després un grapat d'herois revolucionaris. A partir de la meitat del segle passat, els revolucionaris russos veien en el socialisme el seu ideal d'estructuració social. Ells realitzaren grans sacrificis per aixecar les masses populars a la revolució. Però llavors no existien condicions polítiques ni econòmiques per a això.

Per als revolucionaris russos s'obriren noves perspectives quan, a partir de l'any 1861, el capitalisme començà a Rússia a desplaçar activament el règim feudal. En el país aparegué el moviment obrer conscient i els mateixos revolucionaris copsaren la teoria científica de C. Marx i F. Engels i l'adaptaren a la realitat russa. En els nostres dies és difícil imaginar-se que en aquell temps es trobessin entre els revolucionaris russos persones que demostraven seriosament que el marxisme era "inaplicable" a Rússia car aquest es considerava, com si diguéssin, fruit exclusiu de les relacions econòmiques avançades. En l'actualitat, com hom sap, s'observa alguna cosa semblant: es declara que el marxisme-leninisme és "inaplicable" a Occident a causa de la suposició del seu origen rus.

El 1898, els marxistes russos crearen el partit proletari revolucionari; el Partit Obrer Socialdemòcrata de Rússia, el qual en el seu primer document programàtic —en el Manifest— proclamava solemnement que l'objectiu final de la seva lluita era el socialisme. Es conegut que aquesta mateixa tasca se la plantejaven llavors els partits socialdemòcrates d'altres països. Com tots els marxistes, els marxistes russos partien del fet que

el desenvolupament del capitalisme prepara inevitablement les condicions materials i polítiques per a la revolució socialista i per a la transició al socialisme. El capitalisme, en unificar en un mecanisme econòmic centenars de milers i milions d'obrers, donà per aquest fet mateix, a tota la producció i especialment a la industrial un caràcter social.

El capitalisme vinculà a països abans separats en un sistema capitalista mundial únic. Però el progrés capitalista fou comprat a un preu molt car: amb la suor i la sang de milions de treballadors. No podia esdevenir-se d'altra manera en una societat fonamentada en la propietat privada i dividida en classes antagòniques. Les poderoses forces productives es trobaren per complet a disposició d'un grapat de capitalistes.

A mesura que el capitalisme es desenvolupa, les forces socials productives entren en contradicció amb les relacions de producció capitalistes, o sigui, amb la propietat privada sobre els mitjans fonamentals de producció.

Però la solució d'aquesta contradicció, l'alliberació de les poderoses forces productives de les cadenes del capitalisme privat, no es produeix automàticament. Serien dolentes les perspectives si el mateix capitalisme no engendrès en la persona del proletariat una força social interessada en la substitució del capitalisme pel socialisme mitjançant la revolució socialista. En la societat capitalista, el proletariat, creant amb el seu treball totes les riqueses, és objecte de cruel explotació. El capital amb la seva opressió, l'empeny a la lluita pels seus interessos de classe. El coneixement per part de les masses obreres de la naturalesa de l'esclavatge capitalista, intensificà la seva predisposició i decisió d'enderrocar el capitalisme i assolir l'alliberació social. Amb tot, el proletariat no és l'única classe que pateix del jou capitalista. Una explotació tant o més cruel pateix la massa principal dels camperols, tant per part dels capitalistes, com per la dels terratinents. Una conseqüència objectiva del desenvolupament del capitalisme és que es creà, segons expressió de V.I. Lenin, *"l'apropament, l'afinitat i els nexes indispensables entre la situació del proletariat i la de les masses treballadores no proletàries"* (2).

D'aquesta manera, la regularitat històrica de la revolució socialista es deu al fet que el capitalisme, amb la marxa del seu desenvolupament, crea per una part les premisses materials per a la transició al socialisme i per l'altra empenta el proletariat industrial i agrícola a situar-se en el camí de la lluita revolucionària per l'enderrocament del capitalisme.

Amb tot, el camí cap a l'objectiu final del proletariat de Rússia havia de passar per l'etapa de la revolució democràtico-burguesa. El fet és que a Rússia, fins el mateix 1917, es conservaven en abundància els detritus del vell règim feudal. Els principals eren, en la vida política del país, l'absolutisme tsarista, i en el terreny econòmic, els immensos latifundis i el règim comunal-parcelari de possessió de la terra dels camperols. Aquest aspecte semifeudal era conseqüència directa de que el país portà a terme la transformació del vell sistema de servitud de l'economia en sistema capitalista i no per mitjà de la revolució burgesa, sinó mitjançant reformes. Aquesta situació travava com un gran pes els peus del poble rus, impeding-lo moure's cap endavant amb la rapidesa necessària.

A començaments del segle XX, Rússia ja era un país capitalista amb les classes, relacions socials i contradiccions pròpies d'aquest sistema. Cal remarcar que en les darreres dècades del segle XIX, el desenvolupament capitalista de Rússia es portà a terme d'una manera bastant intensa. Com volent recuperar el temps perdut, el país, solament en la darrera dècada del segle XIX, duplicà la producció industrial.

El capitalisme rus, en enfortir-se exigia amb insistència les corresponents institucions polítiques i socials. Mentrestant, Rússia continuava essent, en el que a règim polític es refereix, una monarquia absoluta i era governada, com en els segles medievals, per un grapat d'alts dignataris, favorits i ministres del tsar. En el país no existia cap mena

(2) V. I. Lenin, *Obras completas*, Buenos Aires, 1960, t. 30, pàgs. 262-263.

de llibertats polítiques ni drets civils. El tsarisme ofegava tota activitat viva i independent en la vida social, proposant-se aixafar el despertar de l'esperit d'iniciativa popular.

En el terreny econòmic, el tsarisme salvaguardava els interessos dels grans terratinents, amos de grandiosos latifundis, mantenint artificialment les relacions semi-feudals. El camperol es trobava encadenat pels terratinents, propietaris dels millors camps, dels estris de conreu i del capital. A començaments del segle XX, segons dades oficials, trenta mil terratinents posseïen gairebé la mateixa quantitat de terra que deu milions de finques camperoles. La misèria dels camperols, o sigui, de la majoria de la població, reduïa al màxim el mercat nacional, deturant el desenvolupament del capitalisme. Al mateix temps, el tsarisme protegia als grans capitalistes enriquint-los a l'esquena dels treballadors.

La burgesia russa, encara que se sentia inquieta per tot el que restava de vell, no deixava de treure grans avantatges econòmics de l'estat de coses existent. El sobrant de mà d'obra n'ocasionava l'abaratiment; la manca de drets polítics dels obrers i l'absència de sindicats permetien al capital éxplotar de la manera més bàrbara als treballadors. No és sorprenent que els guanys dels capitalistes russos fossin molt més elevats que els de l'Europa Occidental. Aquesta circumstància no únicament afeblia l'oposició de la massa fonamental de la burgesia lligada pels negocis al règim tsarista, sinó que la transformava en la seva més fervent partidària.

D'aquesta manera, el desenvolupament del capitalisme en aquestes condicions de vitalitat dels vestigis del vell règim de servitud, fou particularment dolorosa per a les masses populars de Rússia. Aquestes, parlant amb les paraules de K. Marx, no únicament patien pel desenvolupament del capitalisme, sinó també per la insuficiència de l'evolució del mateix. Per aquest mateix motiu, el capitalisme rus tampoc es trobà en condicions de vèncer l'endarreriment tècnico-econòmic del país.

La tasca històrica de primera importància que aparegué objectivament davant el país, fou la liquidació dels vestigis del feudalisme com a principal obstacle en el camí del progrés econòmic, polític i cultural de Rússia.

Aquesta era la condició que empenyia inconteniblement la revolució popular a Rússia des de començaments del segle XX. Per les tasques a portar a terme era democràtico-burguesa, puix que estava cridada a netejar el país capitalista de les menyspreables accions del feudalisme. Aquesta revolució es diferenciava, però, essencialment de les revolucions burgeses més primerenques d'Occident. La seva força motora i classe dirigent era el proletariat i no la burgesia liberal. Per aquell temps, el proletariat de Rússia s'havia constituït en una potent i independent força política. La seva gran superioritat consistia que tenia en el partit dels bolxevics, fundat el 1903 per Lenin sobre la base de l'ala revolucionària de la social-democràcia, un valent i provat dirigent polític. El proletariat rus es distingia pel seu alt esperit revolucionari, en virtut del qual el seu paper en la vida político-social del país ultrapassava en molt el seu pes específic, relativament petit. (En la massa total de la població prop del 10 %.)

La classe obrera de Rússia estava profundament interessada en el triomf de la revolució democràtico-burguesa. Necessitava llibertat política a fi de posseir condicions més favorables per al desenvolupament polític i cultural i l'organització de classes. A l'ensem volia alliberar-se de la super-explotació per part dels capitalistes i assolir per a ella mateixa condicions tolerables de vida, assegurades per la gran producció. La seva situació en la societat russa feia d'ella l'aliat natural i alhora centre d'atracció per a tots els subjugats i malcontents. I d'aquests n'hi havia a Rússia possiblement més que en altres països capitalistes. Aquests eren els milions de camperols que s'ofegaven sota el jou de l'explotació terratinent capitalista per manca de terra; aquests eren la gran quantitat de pobles no russos de l'imperi tsarista, que constituïen més de la meitat de la seva població, però que estaven privats de tots els drets i eren perseguits i oprimits pels capitalistes russos i locals, pels funcionaris i pels feudals; aquests eren, per últim, els nombrosos sectors petit-burgesos de la ciutat i de la petita intel·lectualitat vexada pel règim burocràtico-policíac.

Unicament la burgesia russa no es trobava entre els lluitadors per la llibertat. Ella copsava l'enorme força que representava el seu enemic, el proletariat, i unida per milers de lligams econòmics al tsarisme, s'espantà de la revolució burgesa. Ella necessitava la monarquia tzarista com d'un escut contra la classe obrera. Per això posava les seves esperances en la transformació prudent, pacífica, del país per mitjà de reformes en la monarquia constitucional; en componiments amb l'absolutisme tsarista. Però cercles reaccionaris burocràtico-feudals que dirigen la política tsarista, no estaven disposats a realitzar reformes, recelosos, amb raó, de perdre el seu monopoli polític absolut del poder.

Semblant distribució de les forces polítiques i de classe es posà en manifest de manera completa durant la primera revolució democràtico-burgesa russa del 1905-1907. Amb la seva lluita revolucionària, el proletariat i els camperols colpiren llavors cops tan forts al tsarisme, que ja no es pogué refer. La burgesia lliberal, pel contrari, espantada per l'esperit revolucionari de "les capes inferiors" passà de la tímida oposició al tsarisme, al seu recolzament directe. Aquesta veritat trencà el seu crèdit polític davant els ulls de les masses populars, crèdit que ja de per si era molt petit ja que en la consciència popular no es conservaven records, ni sobre la participació dirigent de la burgesia russa (a diferència de l'Occidental) en la lluita per les llibertats democràtico-burgeses, ni sobre el paper creador en el desenvolupament industrial del país, ni tampoc dels seus mèrits com a fundadors de l'imperi mundial.

Amb tot, el lector té dret a preguntar; ¿si la tasca fonamental de Rússia era la culminació de les transformacions democràtico-burgeses, per què aquesta realitzà el salt vers la revolució socialista? ¿No hi hagué en això, per part dels bolxevics, una violació de la història, sobre la qual, al seu temps, tant insistiren els seus enemics polítics russos i que suara repeteixen amb satisfacció alguns historiadors occidentals? Diguem d'una vegada, que no es tracta, naturalment, de cap violació de la història de Rússia. Els revolucionaris leninistes parteixen de les dades de la ciència marxista que diu que "*no pot haver-hi insurrecció capaç d'instaurar el socialisme si no han madurat les condicions econòmiques per a aquest*" (3). La qüestió és que la revolució contra el tsarisme coincideix amb l'arribada, al llindar dels segles XIX i XX, d'una nova època en la història mundial; l'època de l'imperialisme, quan en l'ordre del dia es plantejà, objectivament, la tasca del trànsit al socialisme. Sota l'imperialisme, el capitalisme mundial assolí un grau de desenvolupament tan alt, que accentuà cent vegades més les condicions materials necessàries per a la transformació socialista d'aquest. La producció, multifacètica i complexa, arribà a assolir proporcions tan grans, que la propietat social sobre els mitjans de producció i la direcció sistematitzada, conscient, de l'economia nacional partint d'un centre, foren una necessitat perseverant.

L'incrementació del trencament entre el caràcter social de la producció i la forma privada-capitalista de la propietat, es posà en relleu per l'agudesa de les contradiccions del capitalisme i en primer lloc, de la seva principal contradicció classista; entre el proletariat i la burgesia. Totes les circumstàncies de l'imperialisme; increment de l'opressió del gran capital monopolista, disseminació de les llibertats democràtiques per la burgesia, preponderància del militarisme i amenaça d'exterminadores guerres, empenyeren objectivament al proletariat vers formes de lluita més decidides, revolucionàries.

A les contradiccions capitalistes interiors es sumaren les exteriors. La penetració de les relacions capitalistes en els països endarrerits i dependents, colònies i semicolònies, i el creixement de la consciència nacional dels pobles d'aquests països, crearen ací un foc de lluita contra el colonialisme de les grans potències. S'agreuaren les contradiccions de classes tant nacionals com entre estats.

Els marxistes més experts s'adonaren d'aquest nou hàbit de l'època. Per exemple C. Kautsky, que llavors encara era marxista, en el seu conegut opuscle. "El camí vers el poder" (1909) escrivia, que la revolució socialista havia madurat i que era

(3) V. I. Lenin, *Obras completas*, Buenos Aires, 1958, t. 25, pàg. 349.

d'esperar el començament de grans batalles revolucionàries. Es característic que Kautsky remarqués que a diferència de l'època en què van viure Marx i Engels, el lloc de la revolució proletària era ja tot el món.

No ens estarem de recordar que el mateix Kautsky havia manifestat alguns anys endarrera (en el seu article "Els esclaus i la revolució") la idea que el centre de gravetat del pensament revolucionari i de l'obra revolucionària, es desplaçava cada vegada més vers Rússia. Ell esperava amb fonament que "*Rússia, que tanta iniciativa revolucionària havia copsat d'Occident, ara possiblement estigui preparada per a servir a aquell de font d'energia revolucionària*". Kautsky no estava lluny de la veritat quan suposava que precisament als esclaus (Rússia) "*els estava predestinat d'ésser la tempesta que trencarà el gel de la reacció i amb ella portarà, irremeiablement una nova i felicitat primavera pels pobles*". (Amb el ben entès que tot això no fou obstacle per a convertir-se en enemic aferrissat de la revolució proletària russa quan la tempesta es desencadenà.)

El caràcter revolucionari de la nova època que havia arribat el descobrí detalladament i el fonamentà d'una manera científica Lenin. Escrivia el 1905 que "*hem entrat ara, indubtablement, en una nova època; ha començat un període de trasbalsos polítics i revolucionaris*" (4). Generalitzant els nous esdeveniments en l'economia i la política del món capitalista, engendrats per la transformació del vell capitalisme de lliure competència en capitalisme monopolista, Lenin arribà a la conclusió que l'imperialisme, com a fase superior i darrera del capitalisme, és la vigília de la revolució social proletària. En els anys de la primera guerra mundial, Lenin formulà la tesi que el triomf simultani de la revolució socialista en els països capitalistes, a diferència d'allò que consideraven Marx i Engels, és impossible. El triomf de la revolució socialista, en virtut del desigual desenvolupament polític i econòmic, és possible, primer en alguns grans països, i també en un sol país capitalista per separat. Es més, davant de l'alt nivell de desenvolupament del capitalisme mundial en general, la revolució socialista pot, en condicions favorables, triomfar alhora en països menys desenvolupats econòmicament.

Un significat no menys important tenia la circumstància que a començaments del segle XX a Rússia, en virtut de la desigualtat de desenvolupament econòmic i polític pròpia de l'imperialisme, es desenrotllà el capitalisme monopolista a l'ensem que als països avançats d'Occident.

La gran indústria de Rússia es caracteritzava per un alt nivell de concentració de la producció (inclús més alt que el d'Occident) i es trobava organitzada sota el principi de les normes més desenvolupades, superiors, del novell capitalisme modern. Pràcticament gairebé totes les seves branques, especialment la indústria pesada eren absorbides per agrupaments monopolistes de diferents tipus. Fins i tot alguns economistes burgesos russos remarcaven que en el llindar de la primera guerra mundial, la indústria pesada a Rússia es trobava, en allò que a concentració i monopolització es refereix, completament preparada per a la nacionalització i socialització (5). Els monopolis essent quantitativament menors que a l'Occident tenien en les branques corresponents una força que no era inferior a la dels europeus occidentals. A més de la indústria, el capital monopolista controlava el transport privat per ferrocarril i el marítim, el crèdit, el comerç interior organitzat de forma capitalista i les fonts de matèries primeres. Igualment que en els altres països capitalistes, la banca jugava un gran paper econòmic. Es característic que els grans bancs de Petersburg (els de la capital) *ultrapassessin, per la seva concentració de capital, els d'Anglaterra i Alemanya*. A la vetlla de la primera guerra mundial el gran capital monopolista, pel fet d'haver-se consolidat en les branques que dirigeixen l'economia nacional, dominava econòmicament el país.

Pel nivell total de desenvolupament de les forces productives, la Rússia pre-revolucionària es trobava entre el primer quintet de països capitalistes.

(4) V. I. Lenin, *Obras completas*, Buenos Aires, 1959, t. 9, pàg. 26.

(5) Vegeu: L. B. Kafenhau, "Els sindicats en la indústria russa del ferro", Moscú, 1910, pàg 233 (en rus.).

Per la grandor de producció industrial ocupava el cinquè lloc en el món (darrera dels Estats Units, Alemanya, Anglaterra i França) i per la producció agrícola el segon lloc (després dels Estats Units). Pel caràcter de la seva economia, Rússia es convertia en un país agrari-industrial (o sigui, ja no era exclusivament agrari), car la part proporcional de la indústria en la producció del conjunt total d'aquesta i l'agricultura s'apropava a la meitat (en 1913 era del 42,1 %).

D'aquesta manera, les condicions per a la revolució socialista a Rússia arrelaren en el gran capitalisme i en les contradiccions pròpies d'aquest. Això mateix hagué de reconèixer l'òrgan dels cercles de la gran burgesia, la revista "Indústria i Comerç", que intentà a l'acabament del 1917 comprendre les causes de la Revolució d'Octubre. Aquesta publicació escrivia: *"Es pot dir, sense exageració de cap mena, que la força i l'extensió del moviment socialista en la Rússia actual és determina completament pel nivell relativament molt alt del desenvolupament capitalista que ha assolit el nostre país en les darreres dècades."*

Per consegüent, la manera unilateral d'abordar la Rússia prerevolucionària; l'apreciació d'aquesta com un país exclusivament endarrerit, és incorrecta, antihistòrica. Segons l'opinió dels historiadors i dels economistes soviètics, Rússia era un país de desenvolupament econòmic mitjà.

A l'ensem seria incorrecte negar el fet del seu retard en relació als països capitalistes avançats d'Occident. El capitalisme monopolista contemporani creixé a Rússia sobre una base econòmica més estreta i no netament capitalista i fou envolupat per una espessa xarxa de relacions precapitalistes retardades, entrelligades i unides a aquests. El desenvolupament industrial de Rússia era insuficient i no corresponia ni a les seves possibilitats potencials ni a les necessitats que maduraven. La base material i tècnica de la indústria russa no era únicament més feble que la dels països avançats d'Occident, sinó que, en conjunt, era també més endarrerida. El lloc més vulnerable de l'economia del país era l'agricultura. Partida en milions de petites finques camperoles, endarrerides tècnicament, amb un baix nivell de vida de la immensa majoria dels treballadors del camp, arrossegava cap enrera tot el país.

Amb motiu d'aquestes condicions, el capitalisme rus no pogué assimilar independentment el mercat interior i fou obligat a recórrer a l'ajut del capital estranger. Aquest darrer començà a jugar, des de les darreries del segle XIX, un important paper en una sèrie de branques de la indústria pesada. Rússia es trobà depenent econòmicament i financerament dels països avançats d'Europa Occidental. A més, a començaments del segle XX, Rússia, malgrat el ritme relativament alt de creixement econòmic, no solament no arribava a aquests països avançats, sinó que es distanciava cada vegada més d'ells (6).

L'existència de bon nombre d'economies, i sobretot, l'entrelligament del capitalisme amb les caduques formes de l'economia, era la font d'agudíssimes contradiccions en la realitat russa. L'impetuós desenvolupament del capitalisme monopolista vulnerà l'anterior equilibri de l'estructura econòmico-social del país. Respecte al fons del floriment de les formes supremes del capitalisme, el règim agrari de semi-servitud apareixia com un anacronisme encara pitjor. El progrés en unes regions contrastava brutalment amb l'estancament en altres menys desenvolupades. L'entrelligament de l'imperialisme amb les acaballes del règim de servitud imprimia unes formes vulgars, brutals, al jou capitalista, provocant irades protestes per part dels obrers i de la majoria dels camperols. Precisament aquests dos grups de principals contradiccions —les contradiccions engendrades pel capitalisme monopolista i les contradiccions entre aquests i les formes semi-feudals— convertiren Rússia en un nus de gravíssimes contradiccions del capitalisme mundial.

(6) Es característic el fet que els cercles governants burocràtico-feudals no creien en la possibilitat d'acabar amb l'endarreriment de Rússia. Per exemple el cap de govern tsarista. V. A. Kokovtsov, parlant a la Duma de l'Estat (maig 1913), declarà amb tota franquesa: "Suposar, que en el terme d'uns vint o més anys nosaltres podríem atrapar a Estats amb una cultura secular, és una mena de pretensió, senyors, que no na d'ésser plantejada."

No hi ha dubte que el retard del capitalisme rus, en no canviar en res les seves característiques, era un dels factors de la seva relativa feblesa. Expressant-ho de manera figurada, el capitalisme a Rússia estava sobre un peu en la indústria. Respecte a l'agricultura, no obstant la completa i definida direcció capitalista de desenvolupament, el capitalisme no s'arrelà definitivament en aquesta. En el territori de la Rússia europea prevalien encara en l'agricultura, fins el mateix 1917, les formes semifeudals de propietat i d'explotació.

L'endarreriment econòmic i polític, tot i ésser un potent fre per al desenvolupament polític-social del país, alhora contribuïa de manera singular a l'extensió del front de lluita social. "...L'endarreriment de Rússia —escriva Lenin fonamentant-se en l'experiència de la Revolució d'Octubre— fusionà amb formes pròpies la revolució proletària contra la burgesia amb la revolució camperola contra els terratinents (7)."

Per això en un país econòmicament endarrerit, com repetides vegades destacà Lenin, era més fàcil endegar la revolució socialista (8).

L'eix de la punyent lluita política que bullia en el país en la dècada entre dues revolucions (1907-1917) fou el problema de com esbandir tots els obstacles que estorbaven el progrés econòmic-social del país. L'intent de la burgesia liberal i de part de l'aparell burocràtic tsarista de fer això pel camí reformista no aconseguí èxit. Més tard, el 1917, un dels dirigents dels octubristes (partit de la gran burgesia i dels terratinents russos), A. I. Guixkov, reconegué que ell, ja abans de la guerra "perdé la fe en la possibilitat d'una revolució pacífica per a Rússia" (9). Això significava que la solució democràtico-burguesa a les tasques nacionals dels país, resultava insuficient. Era necessari un enderroc més radical, tant d'allò que quedava del feudalisme com del capitalisme unit a ell.

Partint de les condicions de la nova època històrica, els bolxevics russos, amb Lenin a la capdavantera, plantejaren de manera nova el problema respecte a la revolució democràtico-burguesa. Ells consideraven que el poble revolucionari, després de l'enderrocament de l'absolutisme tsarista, no podia limitar-se a l'establiment d'un règim democràtico-burgés, sinó que havia de començar, encapçalat pel proletariat, a passar a la segona etapa de la revolució, o sigui a la socialista. La garantia d'això era que tant la primera (1905-1907) com la segona (febrer del 1917) revolucions democràtico-burgeses tingueren lloc sota la direcció del proletariat i foren proletàries pels mitjans emprats de lluita.

La revolució socialista tocava veritablement a les portes de Rússia. Les fortes lluites entre les forces del vell món i la majoria del poble que no es conformava a viure a l'antiga, en un termini inferior a 20 anys abocaren tres vegades almenys, a situacions revolucionàries i dues vegades (en 1905-1907 i en febrer del 1917) a potents revolucions populars. Al cap de la lluita revolucionària s'hi trobava el proletariat. Per la força i amplitud de la lluita vaguista, el proletariat de Rússia, menys quantitatiu que en els països avançats d'Europa Occidental en el anys 1900-1916 superà en molt els seus germans de classe d'Europa occidental. A més és molt significatiu que en el transcurs del moviment alliberador proletari a Rússia (des de 1896 fins al 1916) el 60 % de totes les vagues fosin polítiques (la resta, econòmiques i mixtes). Els bolxevics, combatent abnegadament contra l'absolutisme tsarista, palpaven en tot moment la proximitat de la revolució socialista i la respiració d'aquesta els servia d'orgull ideològic en les seves activitats revolucionàries. Però allò que precipità d'una manera vigorosa el començament de la revolució socialista a Rússia fou la primera guerra mundial. En aquest reconeixement coincideixen, en general, immediatament els crítics burgesos i socialistes de dreta de la Revolució d'Octubre i tendeixen a interpretar-lo en l'esperit de la vella tesi

(7) V. I. Lenin, *Obras completas*, Buenos Aires, 1960, t. 29, pàg. 304.

(8) V. I. Lenin, *Obras completas*, Buenos Aires, 1960, t. 29, pàg. 354; t. 27, 1960, pàgs 227, 338, 531 i altres.

(9) Caiguda del règim tsarista, t. VI, Moscou-Leningrad, 1927, pàg. 253 (en rus.).

dels historiadors burgesos russos; si no hi hagués hagut la guerra, no hi hauria hagut revolució. A això es podria respondre que si no hi hagués hagut imperialisme, tampoc hi hauria hagut primera guerra mundial. Mes la veritable correlació de la guerra i la revolució socialista a Rússia es presenta en la següent forma:

Els veritables marxistes-leninistes mai no consideraren, ni consideren, la guerra com una condició indispensable per al triomf de la revolució socialista tant en un sol país, com en l'àmbit mundial. A l'ensem, ells tenen en compte que les guerres imperialistes debiliten al sistema capitalista. La guerra, essent una seriosa prova de fermesa per al capitalisme con a règim social, posa al descobert tots els seus vicis davant les masses i contribueix a alliberar-les de les il·lusions tocant a aquell. Serien molt poc revolucionaris els marxistes si es limitessin a condemnacions pacífiques de la guerra en tant que sagnant matança i no aprofitessin la feblesa dels seus enemics de classe en el transcurs de la guerra, per a anihilar el seu poder. I més encara, quan això obria el camí vers el final ràpid de la guerra.

La primera guerra mundial exercí una profunda influència sobre Rússia. Per una part, acreixé en aquesta el desenvolupament del capitalisme i augmentà la quantitat i el paper dels monopolis i bancs, l'obligà a passar com a altres països bel·ligerants, a la regularització monopolista d'Estat de la vida econòmica. La transició al capitalisme monopolista d'Estat palesà que Rússia, tot i el seu relatiu retard, havia madurat per la direcció planificada i centralizada de l'economia, o sigui, per al pas al socialisme. En aquest respecte Lenin senyalava: *"La guerra, en incrementar extraordinàriament la transformació del capitalisme monopolista en capitalisme monopolista d'Estat, situa d'aquesta manera la humanitat extremament a prop del socialisme: tal és precisament, la dialèctica de la història (10)."*

Juntament amb això, la guerra portà a un greu desajustament econòmic, ja que la endarrerida economia no podia resistir per molt temps les càrregues d'una guerra. A començaments del 1917 ja anava escàs el metall, el combustible i els teixits. El transport ferroviari funcionava amb moltes interrupcions. Els magatzems estatals de queviures estaven buits. Les enormes despeses de guerra desarticularen el sistema financer. El país es convertí en esclau financer dels aliats: Anglaterra i França. Els sofriments de la guerra i el desori de la vida econòmica caigueren damunt les masses treballadores, desencadenant un legítim malestar i la consegüent protesta. A l'ensem, l'aparell estatal del tsarisme, afeblit per les derrotes militars i perdut el prestigi polític-moral, no pogué oposar-se a la pressió de les masses populars indignades i empobrides.

L'esclat revolucionari de febrer del 1917 enderrocà la monarquia tsarista i féu que a Rússia s'institucionalitzés un règim democràtico-burgès ordinari. Al poder pujà el Govern Provisional burgès que s'hi mantenia amb el recolzament dels partits petit burgesos, dels socialistes-revolucionaris (eseristes) i dels social-demòcrates (menxevics). Aquests partits s'auto-anomenaven socialistes, però en realitat, traïren els ideals del socialisme. Aquests consideraven, equivocadament, que Rússia havia de passar a través de les mateixes etapes de desenvolupament que l'Europa Occidental. El futur de Rússia, segons la seva opinió, pertanyia al capitalisme, el qual havia de desenvolupar fins un elevat nivell les forces productives i proletaritzar a la majoria de la població. Esgrimint l'endarreriment del país i l'insuficient nombre de proletariat, deien que Rússia "no havia madurat" per al socialisme. Per consegüent, els eseristes i menxevics atribuïen a la burgesia el paper dirigent en la direcció del país. Portaven a terme una política reformista amb el propòsit de treure el país de la crisi revolucionària per mitjà d'un acord pacífic amb la burgesia. Mentre en col·lisió amb aquesta, els menxevics i eseristes, junt amb els partits burgesos dirigirien el país des de maig del 1917.

Mentrestant, la revolució commogué i posà en marxa masses de molts milions de treballadors de Rússia; els retardats sectors del proletariat, els camperols i soldats. En percebre la seva força les masses populars començaren a crear una nova vida. La ini-

(10) V. I. Lenin, *Obras completas*, Buenos Aires, 1958, t. 25, pàg. 349.

ciativa revolucionària del proletariat cridà a la vida els cèlebres Soviets de diputats obrers, soldats i camperols. Eren organitzacions polítiques de masses dels treballadors que gaudien d'autoritat ilimitada. En els primers quatre mesos després de la Revolució de febrer era en ells, realment, on residia el veritable poder, ja que els soldats i mariners recolzaven els Soviets. Al començament, les masses populars en particular, els soldats i camperols mancats d'experiència política, confiaven més en els menxevics i eseristes que en els veritables revolucionaris: els bolxevics. Fou necessària l'experiència política pròpia de les masses perquè elles mateixes analitzessin i comprenguessin quins partits són els que defensen els seus interessos radicals, no amb paraules, sinó amb fets.

La revolució plantejà tasques que tenien una importància de primer ordre per a l'avenir històric de Rússia. Calia acabar amb la cruel guerra, resoldre els problemes agrari, obrer i nacional, prendre mesures decisives contra la disbaixa econòmica, enfortir i desenvolupar les conquestes democràtiques del poble.

La solució de totes aquestes qüestions vitals, en interès dels treballadors, portaria a Rússia pel camí de l'ample i lliure desenvolupament polític i econòmico-social. Heus aquí per què el partit dels bolxevics era l'únic que sostenia, ferm i inapel·lable, les principals reivindicacions dels obrers, camperols i soldats revolucionaris i de les nacionalitats oprimides.

En el moment d'un viratge tan sobtat, la possibilitat i la necessitat de la revolució socialista depenia, en grau decisiu, de quina de les dues classes que maldaven pel poder de l'Estat —la burgesia o el proletariat— aconseguia resoldre els problemes de tota la nació. La burgesia russa no aguantà l'examen històric. En trobar-se en el poder, no pogué resoldre ni un sol d'aquests problemes, tot i que la majoria dels mateixos no sortien dels marcs del règim capitalista. La burgesia no féu això per ignorància ni inclús per inexperiència política, sinó per les seves limitacions de classe, pel seu esperit reaccionari i la seva incapacitat per a continuar endavant.

En derrocar el tsarisme, el poble revolucionari conquerí llibertats democràtiques mai vistes en condicions de guerra. Al govern burgès no li restava altra cosa que conformar-se amb això al començament. Però la força dels Soviets i l'esperit d'iniciativa revolucionària de les masses populars esporugüiren mortalment la burgesia russa que experimentava veritable por pel que esdevindria a les seves riqueses, privilegis i utilitats. Així començà a exigir al Govern Provisional la limitació de les conquestes revolucionàries i el restabliment de "l'ordre i la legalitat". Els cercles governants intentaren complir la voluntat de la burgesia.

Les violacions sistemàtiques i els tropells del Govern Provisional realitzats contra les llibertats i drets democràtics, mostraren palpablement a les masses populars que les conquestes revolucionàries no poden ésser assolides en tant que el poder de l'Estat estigui en mans de la burgesia i dels seus menxevics i eseristes.

Per complaure la burgesia, el Govern Provisional ajornà, emprant tots els mitjans, les eleccions a l'Assemblea Constituent, malgrat haver-se solemnement compromès a convocar-les al més aviat possible sota els principis del sufragi universal, igual, secret i directe. Els cercles burgesos no amagaven la por davant la futura Assemblea Constituent que podia resultar massa esquerrana. Per això l'Assemblea Constituent que havia de decidir el problema relacionat amb l'estructuració de l'Estat i portar a terme reformes socials, mai fou convocada pel poder burgès. De l'Assemblea únicament se'n recordà la burgesia després d'haver estat enderrocada, i això en relació amb els càlculs que tenia al cap quant a l'us contrarevolucionari de la popular consigna d'Assemblea Constituent.

El problema més urgent de la vida político-social de Rússia el 1917 era el de la guerra i la pau. Els soldats al front i els obrers i camperols a la reraguarda estaven extenuats fins a no poder més per la sagnant carnisseria de tres anys i desitjaven el seu ràpid acabament. Ells s'imaginaven que el Govern Provisional seguiria una política exterior que contribuiria a assolir ràpidament una pau general i justa. Mentre, aquest

darrer, per complaure les ambicions imperialistes de la burgesia nacional i aliada (anglo-francesa), no tan sols no pensava en un ràpid acabament de la guerra, sinó que pel contrari pretenia servir-se de l'entusiasme revolucionari del poble per un final victoriós de la guerra "en acord complet amb els aliats". Es evident, però que els cercles burgesos governants havien d'emascarar les seves ambicions imperialistes amb declaracions respecte als objectius defensius de la guerra, el seu caràcter alliberador, al renunciament a annexar-se territoris aliens i sobre el reconeixement del dret dels pobles a l'autodeterminació. A més és característic que en els cercles governants hi havia gent que comprenien que Rússia, extenuada i martiritzada, no podia continuar fent la guerra, però el Govern Provisional preferí confiar en un "miracle" abans que sortir-se'n (11). Les masses populars prengueren ben aviat consciència de l'aventurera política exterior del govern burgès i de les poques ganes que tenia de donar la pau al poble. Fins i tot pels sectors més ignorants del poble estava clar que únicament enderrocant un govern com aquell es podria obrir el camí vers la pau.

Per la seva condició burgesa, el Govern Provisional no pogué resoldre un problema tan important per a un país camperol com l'agrari. La burgesia, els interessos de la qual s'entrellaçaven indissolublement amb la possessió de la terra, estava en contra del pas dels latifundis a propietat de tot el poble. Per tal de tranquilitzar els camperols, els enganyava promentent-los el lliurament de la terra per una resolució de l'Assemblea Constituent, la convocatòria de la qual era ajornada continuament. Servint-se del poder de l'Estat, la burgesia posava tota mena d'entrebancs a la preparació de la reforma agrària. Els eseristes, que es consideraven ells mateixos intèrprets dels interessos dels camperols, es retractaren, a profit del manteniment del bloc amb la burgesia, del seu propi programa agrari que preveia el traspàs de la terra a mans del poble treballador. Quan els camperols perderen la paciència i ells mateixos determinaren resoldre el problema agrari apoderant-se de les terres dels terratinents i sembrant-les, el Govern Provisional, amb l'aprovació dels eseristes passà a les represàlies. A la tardor del 1917 foren enviades al camp expedicions repressives per acabar amb els "desordres" agraris. Amb aquesta actitud, la burgesia no feu altra cosa que repetir allò que havia fet l'enderrocat tsar. Els camperols s'havien adonat que els engayaven i per tant que del govern burgès-menxevic-eserista no aconseguirien la terra. Protegint els interessos dels capitalistes, el Govern Provisional tampoc no feu res per al millorament de la situació de la classe obrera. El nivell de vida d'aquesta, que ja era baix abans de la guerra, es desplomà a començaments de l'any 1917 en no menys d'una tercera part. Cada millora, ja fos el dret a la jornada de 8 hores, l'augment de salaris, la democratització en fàbriques i tallers i altres de semblants, la classe obrera havia d'assolir-la per mitjà de la lluita, trencant la resistència dels monopolistes. Tot i que el Ministeri del Treball del Govern Provisional estava encapçalat per un "socialista", aquest es posava invariablement del costat del capital i contra dels obrers. El caràcter antiobrer d'aquesta política es confirmà pel fet de que en 8 mesos de poder burgès, la classe obrera no aconseguí cap reforma que donés satisfacció a les seves necessitats socials.

En el problema nacional la burgesia fracasà també rodonament. No anà més enllà de la declaració del principi formal burgès de la igualtat de les nacions i de l'abolició de les vergonyoses limitacions nacionals que existien en temps del tsar. El Govern Provisional, continuant la política de gran potència en defensa dels privilegis de la burgesia russa negà, àdhuc a nacions com Ucraïna i Finlàndia, no solament el dret a separar-se de Rússia, sinó també el d'assolir l'autonomia en el seu si.

El Govern Provisional tampoc no féu res per a combatre la disbauxa econòmica. Per a fer-hi front eren necessàries mesures revolucionàries valentes, decidides, veritablement heròiques, sense tenir compte dels "sagrats" interessos de la propietat privada i els beneficis. Era incapaç de prendre aquestes mesures, car no podia perjudicar la seva pròpia classe. Per això es limità únicament a mesures burocràtico-reaccionàries

(11) Arxiu de la Revolució Russa, Berlin, 1922, t. V (memòries de V.D. Nabokov, pàg. 75 (en rus.).

aparents que no podien millorar la situació econòmica del país. El problema consistia que, continuant la guerra, de res servien els esforços populars per a posar en ordre l'economia i alleugerir la vida calamitosa dels treballadors.

A fi de comptes la política econòmica del Govern Provisional, en lloc de posar remei a la disbauxa econòmica, l'aguditzà i accentuà, portant Rússia, la vigília de la Revolució d'Octubre, al llindar de la fallida econòmica. La producció industrial es desplomava ràpidament. Començà el trencament dels lligams econòmics normals entre el camp i la ciutat, entre diferents regions del país. Aquest es desintegrava en regions econòmiques aïllades, o sigui, marxava cap endarrera en el seu desenvolupament econòmic. Tot i tenint blat, planava damunt del país la fam. Deu dies abans de la Revolució d'Octubre, el ministre d'abastiments, S. Prokopovitx es veié obligat a reconèixer que *"l'assumpte de l'alimentació estava penjat d'un fil"*. En realitat, les grans ciutats i entre ells Petrograd i Moscú, les circumscripcions militars de la rera-guarda i molts indrets dels que no conreaven blat, ja patien molt per la manca de pa i alguns fins i tot passaven fam. Les finances es trobaven completament alterades. A causa de les desproporcionades despeses militars, augmentà de sobte el dèficit del pressupost de l'Estat. Durant els 8 mesos de la seva direcció, el Govern Provisional posà en circulació, per cobrir les despeses militars, quasi 9 mil milions de rubles en paper moneda, o sigui més que no el govern tsarista durant 32 mesos de guerra. Com a resultat d'això, la quantitat de bitllets de banc en circulació quasi es duplicà. Paral·lelament a això, el valor de compra del ruble baixà aproximadament en aquest mateix període de 27 kopeks a 6-7 kopeks. Unicament el deute directe de l'Estat augmentà, en 8 mesos de l'any 1917, en 14.400 milions de rubles (inclosa l'exterior de 2 mil milions de rubles) arribant en el moment de la Revolució d'Octubre a la fantàstica quantitat de 49 mil milions de rubles, dels quals 11.200 milions corresponien al deute exterior. Augmentà la dependència econòmico-financera de Rússia respecte a Anglaterra, França i Estats Units, la qual cosa feia que fos un perill real la pèrdua de la sobirania i la independència.

Calia salvar el país, arrossegat gairebé a la catàstrofe nacional per l'incapaç govern de la burgesia. El partit dels bolxevics havia elaborat i posat a consideració del poble un veritable programa revolucionari per tal de solucionar els problemes democràtics i nacionals generals. Aquest programa fou formulat per Lenin per primera vegada en retornar de l'emigració, en les seves cèlebres Tesis d'Abril. La significació històrica de les Tesis d'Abril és deguda al fet que Lenin posà de relleu davant del poble la possibilitat de marxar per una nova via de desenvolupament vers el socialisme. Aquesta era una perspectiva que responia a les aspiracions de les masses treballadores d'una renovació radical de la seva vida. En les Tesis d'Abril fou proclamada per primera vegada la consigna de *"Tot el poder als Soviets"*. Heus aquí per què aquelles jugaren un paper decisiu en els destins històrics de la revolució russa, fornint a aquesta una nova direcció.

El país era sotraguejat per potents accions revolucionàries de les masses, obligades a lluitar per assolir la satisfacció de les seves necessitats vitals. Amplia envergadura assolí el moviment democràtic general contra l'odiada guerra, per la pau. El moviment obrer s'estengué a totes les regions industrials i es manifestava combinant les reivindicacions econòmiques i polítiques. Els camperols, que mostraren vacil·lacions en els primers mesos de la revolució confiant encara en les promeses del govern i dels eseristes quant a la possibilitat de l'obtenció pacífica de la terra, s'incorporaren a la lluita activa contra els terratinents i el poder burgès. I fou a la tardor quan ja s'escampà pel país la flama de l'aixecament camperol. Això refermava al desencís de tots els camperols per la política del govern i del partit dels eseristes que el recolzaven i també la seva decisió d'ajudar el proletariat en la lluita pel poder dels Soviets. Un dels corrents del moviment revolucionari fou el moviment d'alliberació nacional, provocat per la política d'opressió de la burgesia russa i orientat objectivament contra el seu domini.

Així doncs, en el país es constituí un ample front revolucionari general, que comprenia el moviment socialista del proletariat, la lluita democràtica dels camperols

contra els terratinents i el moviment d'alliberació nacional dels pobles no russos. A l'avantguarda i com a força dirigent s'hi trobava el proletariat de Rússia. El dirigent polític de la classe obrera i de tot el moviment revolucionari fou el Partit Bolxevic, que consolidà totes les forces revolucionàries del país. Amb Lenin al seu cap, el Partit dirigia hàbilment la lluita de les masses.

Davant el potent front únic de les forces populars no podia resistir la burgesia russa, que era relativament poc versada en el terreny polític, insuficientment organitzada i conservadora. Ella no mirava endavant, sinó endarrera i somniava amb retornar als vells temps sota la protecció de la monarquia tsarista. En els darrers dies d'agost del 1917, la burgesia i la casta militar intentaren canviar la marxa dels esdeveniments al seu favor organitzant una conspiració de generals contra la revolució. Gràcies a la vigilància dels obrers i soldats revolucionaris, dirigits pels bolxevics, la conspiració fracassà.

En la tardor, la revolució entrà en la seva fase crítica. El dilema era: o el triomf de la contrarevolució burgesa i dels generals i la restauració de la monarquia, o el triomf del proletariat i dels camperols treballadors. No existia un tercer camí. Com més tard reconegué el conegut cap de la burgesia, P. Miliukov, a la tardor del 1917 la burgesia russa deixà de recolzar, per complet, a la "república burgesa" (12). Per altra part, el règim democràtico-burgès, que no feu res a favor del poble durant 8 mesos, es desacredità per complet davant dels seus ulls. Les masses tenien posades totes les seves esperances en el Poder dels Soviets com en un nou i veritable *poder popular*. El Govern Provisional, com reconegué el ministre de la guerra A. Vorjovaki, no comptava de la "*necessària confiança de les masses*" en la tardor del 1917 (13).

En els dies decisius de la tardor del 1917, Lenin escrivia que la història havia plantejat davant els pobles de Rússia la qüestió: "*Deixem d'existir o ens llencem endavant a tota marxa* (14)." Els obrers i camperols foren emplaçats per la pròpia existència a elegir: o restar dintre el marc capitalista, que s'havia desprestigià a sí mateix, o marxar pel camí del socialisme que obria davant el poble noves i immenses perspectives. I el poble feu la seva elecció. Cal destacar, que aquesta elecció fou completament lliure i voluntària i presa després que les masses populars constataren les doctrines i els fets pràctics de tots els partits polítics que el 1917 perseguïen dirigir-les. John Reed, deixà gravat meravellosament com fou feta aquesta elecció abans de que el poble prengué les armes. Ell escriví: "*A Rússia la inundà un torrent de paraules vives, en comparació amb el qual el "torrent del discurs francès" de que escriu Carlyle sembla un rogueró. Conferències, discussions, discursos en teatres, circs, escoles, clubs, sales dels soviets, en locals sindicals, a les casernes... Mitings a les trinxeres del front, als pobles, en els patis de les fàbriques... Quin espectacle tan meravellós presentava la fàbrica de Putilov quan, d'entre les seves parets i com espés torrent, surten quaranta mil obrers a escoltar els social-demòcrates, eseristes, anarquistes, en fi a qualsevol, parli del que sigui i durant el temps que sigui. En el transcurs de mesos sencers, cada cruïlla de Petrograd i d'altres ciutats russes fou una tribuna pública permanent. Les discussions i els mitings espontanis tenien lloc en trens, tramvies, en tots els indrets* (15)..."

Al capdavall, el poble negà la seva confiança a la burgesia i als reformistes petit-burgesos.

D'aquesta manera, la revolució socialista a Rússia confirmà la tesi teòrica del marxisme-leninisme segons la qual "*les revolucions no es fan per encàrrec, no s'acomoden a tal o qual moment, sinó que van madurant en el procés de desenvolupament històric i esclaten en un moment determinat per un conjunt de causes interiors i exteriors* (16)."

(12) P. Miliukov, *Història de la segona revolució russa*, Sofia, E.I., publ. 3, pàg. 7 (en rus.).

(13) *Arxiu històric*, 1960, nº 5, pàg. 85 (en rus.).

(14) V. I. Lenin, *Obras completas*, Buenos Aires, 1958, t. 25, pàg. 335.

(15) J. Reed, *Deu dies que commogueren al món*.

(16) V. I. Lenin, *Obras completas*, Buenos Aires, 1960, t. 27, pàg. 533.

Així doncs, el capitalisme caigué a Rússia com a conseqüència de la revolució socialista, abans que als països capitalistes molt desenvolupats, perquè ací es trobava relativament més feble en l'aspecte econòmic i polític, perquè les insuficiències del seu sistema social es destacaven més sovint i, degut a tot això, la lluita de classes prenia molta fermesa, les forces revolucionàries eren particularment grans.

El mèrit de Vladimir Lenin i dels bolxevics està que ells compregueren les necessitats objectives del país i assenyalaren als treballadors el camí més curt cap a l'objectiu. La Revolució d'Octubre renovà Rússia econòmicament, políticament i espiritualment, situant-la a l'avantguarda del progrés social de la humanitat.

El monument a Lenin, inaugurat amb motiu del 50 Aniversari d'Octubre.

UN POETA CATALA I EL NOU ESTAT PROLETARI

(Recordant els primers vint anys de la Revolució socialista)

L'any 1937, en plena guerra civil, el Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya, volgué retre un homenatge a l'U.R.S.S., el país que tan amicalment ajudava els catalans i la resta dels espanyols en llur lluita contra el feixisme. L'ocasió era el vintè aniversari de la Revolució d'Octubre i per a celebrar-lo fou editat un llibre —ayui introbable, car la majoria dels exemplars foren destruïts per la barbàrie franquista— de 21 cm x 27 cm, i 44 pàgines. L'autor del llibre era J. Carner-Ribalta, poeta i crític que militava en Esquerra Republicana i que actualment resideix als Estats Units, i l'obra es titulava precisament *Poetes russos de la Revolució*.

El llibre constava de dues parts. En la

primera, Carner-Ribalta explicava el memorable viatge que havia fet a l'U.R.S.S. l'any 1925 acompanyant Francesc Macià, aleshores a l'exili per culpa de la Dictadura. Macià i el seu acompanyant restaren favorablement impressionats dels progressos socials i culturals de la Unió Soviètica, i en especial comprovaren palpablement la solució que el marxisme-leninisme havia sabut donar als problemes nacionals de l'antiga Rússia tsarista.

En l'escaiença del cinquantè aniversari de la Revolució, "Nous Horitzons" es complau en reproduir un dels poemes que Carner-Ribalta escriví amb motiu del seu viatge a la U.R.S.S., com una mostra de la general simpatia del poble català ja aleshores —1925—, pel nou ordre socialista.

"L'ARCANGEL DE LA TXECA"

Amb baioneta nua,
com espasa de foc,
un soldat roig detura'ns.

Dintre els seus ulls mongols
sotja, amatent, Dzerjinski,
místic i esglaiador.

"El sant-i-senya", demana.

Se'ns glaça la sang al pols.
Que no fóssim germe encara,
contrarevolució!

"Sant-i-senya, camarades,
demana la G.P.U.!
Sou comunistes? Què us porta
per les terres de la U.R.S.S.?
No parleu? Doncs, què voldríeu
que aneu com a mendicants?"

"Brau soldat, el pit em crema.
Voldria un llampec als ulls:
la llum nova, vida verge,
pau, justícia, aire pur."

"Us guia una estrella blanca?
Per què no roja? Qui sou?"

Per sota le foc de l'espasa,
pelegrins d'un ideal,
amb el nom de Catalunya
entrem sense passaport.

J. Carner-Ribalta

Josep M^o Sendrós

**27 D'OCTUBRE :
UNA
EXTRAORDINARIA
VICTORIA**

El 27 d'octubre ha marcat un jaló més en l'ascens de la lluita del moviment obrer contra la dictadura del General Franco.

En moments en que la característica política del règim es presenta sota els signes de l'"enduriment", de la preponderància dels elements "ultres" sobre els "evolucionistes", de la reiteració d'una voluntat obstinada en no cedir cap de les prerrogatives dictatorials essencials, del revifament —fins allà on és avui això possible— de la repressió terrorista..., en moments així, un conjunt de lluites obreres i populars com les realitzades el 27 d'octubre constitueix un index significatiu del creixement de la capacitat ofensiva del moviment obrer així com l'afirmació rotunda de les Comissions Obreres en tant que "*...la força organitzada de masses més poderosa que existeix a Espanya...*" (1).

La jornada del 27 d'octubre ha estat en primer lloc una gran victòria del proletariat madrileny, una gran victòria del seu moviment de Comissions Obreres.

Cobrint sobre la marxa els buids de centenars de detencions preventives, ordenades per Alonso Vega amb l'esperança de decapitar la direcció del moviment i de fer recular per la por a les masses obreres, els treballadors madrilenys prosseguiren amb decisió l'organització de la setmana de lluites reivindicatives i de la gran jornada de protesta del 27 d'octubre.

Aquest dia, desenes de milers de treballadors participaren a les manifestacions i concentracions, mostraren en múltiples ocasions una extraordinària combativitat, desbordaren repetidament la major concentració de forces armades aplegada a Madrid per a reprimir una manifestació.

L'acció dels treballadors madrilenys, es a dir, la denúncia de la greu situació a que està abocada la classe obrera, la plataforma reivindicativa elaborada en conseqüència, i la crida a materialitzar aquesta denúncia i a fer valdre la plataforma reivindicativa realitzant una gran jornada de protesta, foren acollides solidariament i activament recolzades per la intel·lectualitat i els

(1) Santiago Carrillo, declaracions a "Mundo Obrero", 1ª quinzena de novembre 1967.

estudiants. Un document que recollí les firmes de 214 professionals, intel·lectuals, escriptors i artistes d'entre les personalitats més destacades de Madrid, Barcelona i Saragossa, féu pública, abans del 27 d'octubre, aquesta solidaritat "*...amb les exigències i reivindicacions que en essència són també nostres...*" (2), plantejades per les Comissions Obreres en la seva crida a fer del 27 d'octubre una gran jornada de protesta.

Els estudiants, que mostraren en aquesta ocasió l'exemplar combativitat i decisió dels grans dies de lluita universitària, aportaren a l'acció dels treballadors una activa contribució en forma de manifestacions estudiantívoles dins i fora del recinte universitari (manifestacions que obligaren a mobilitzar un important contingent de forces armades per tal de refrenar-les), i en forma de participació directa a les manifestacions i concentracions obreres que es desenrotllaren simultaniament en diversos punts de la capital.

La presència en l'acció que s'havien plantejat i dirigien els treballadors d'aquests dos sectors nacionals no obrers, sectors que ocupen respectivament posicions d'avantguarda en la lluita del moviment democràtic antifranquista, dóna un relleu suplementari al 27 d'octubre madrileny. A través d'aquesta faceta de la seva realització, apreciem un nou pas de l'aliança de les forces del treball i de la cultura, eina decisiva per assegurar un futur de llibertats polítiques i socials als pobles d'Espanya.

Cal subratllar encara, que els cent mil i escaig de treballadors que manifestaren, que ocuparen o intentaren ocupar les fàbriques, que plantaren cara a les forces repressives i a les ordres brutals de repressió del Ministeri d'Alonso Vega, no es trobaren casualment al carrer ni es mobilitzaren en un impuls nascut per generació espontània.

Ben lluny de la "tenebrosa conjura del comunisme internacional" que els serveis de Fraga s'empressaren a desempolsar, la jornada del 27 d'octubre la decidien els treballadors, a través de llurs Comissions Obreres, responent a la necessitat peremptòria de fer front a la creixent depreciació de la capacitat adquisitiva dels treballadors; a les noves amenaces que per a les llars obreres suposa l'agreujament de la crisi econòmica, el bloqueig imposat als salaris, els expedients de crisi amb llurs sequel·les d'atur forçós. Responent, també, a la no menys imperiosa necessitat de llibertats elementals com són el dret a reunir-se, el dret a discutir dels problemes que afecten a les relacions entre obrers i patrons sense ingerències alienes; a usar de la vaga i la manifestació en tant que mitjans lícits de defensa; el dret a elegir els propis representants i a garantir a aquests la seguretat en el compliment de llur funció representativa; la decidien per a protestar contra la repressió, contra les detencions de dirigents i militants del moviment obrer, contra les sancions econòmiques i les repressàlies...

Entorn d'aquests problemes i d'aquells que concretament afecten a cada centre de treball o de ram d'indústria —i potser aquí, a manera d'antecedent, és útil de recordar les desenes de resolucions, escrits i altres acords elevats durant els passats mesos a la "superioritat", pràcticament des de tots els punts

(2) Vegeu a la secció "Documents" l'escrit dels intel·lectuals i professionals de Madrid, Barcelona i Saragossa.

d'Espanya, per les Juntes Socials i assemblees de treballadors, denunciant la insuficiència del salari mínim de 96 pessetes. desemmascarant els perjudicis de la nova Llei de Seguretat Social, reclamant la garantia pels càrrecs sindicals continuament repressaliats per les empreses o les mateixes jeraquies sindicals, quan no empresonats per la policia, etc., resolucions, escrits, denúncies, metòdicament "ignorats" pels Solis i altres jerarques del verticalisme— entorn d'aquests problemes, deiem, desenes i desenes d'assemblees de les Comissions Obreres, de reunions d'enllaços, jurats i treballadors, a les fàbriques, als barris, sovint en els mateixos locals sindicals, aplegaven milers d'obrers, que discutien, proposaven i obertament i públicament decidien exterioritzar la protesta al carrer per a forçar el mur de la "sordera" governamental.

La realització de la gran jornada de lluites era així perfilada pels mateixos treballadors en aquestes assemblees; aquesta és la "conjura"... i un dels valors més destacats que han forjat l'extraordinària victòria del proletariat madrileny el 27 d'octubre.

A escala nacional, les accions d'aquesta jornada constitueixen un pas endavant en el camí que condueix a la vaga general de la classe obrera i la vaga nacional.

Que coneguem fins ara, les lluites solidàries de la crida de les Comissions Obreres madrilenyes s'han estés a més d'una trentena de ciutats de diverses províncies i han mobilitzat, ultra a més de cent mil manifestants de la capital, a desenes de milers de treballadors en el conjunt del país.

Es a dir; el 27 d'octubre ha constituït, de fet, una acció conjunta a un cert nivell nacional, que s'ha manifestat ací i allà amb major o menor envergadura d'acord amb les possibilitats i capacitat organitzativa del moviment obrer de cada comarca, localitat o centre industrial que decidí recolzar amb la seva pròpia acció la crida de les Comissions Obreres madrilenyes.

No ens aturarem a examinar el detall d'accions que han afectat al País Basc, Astúries, Andalusia, Llevant, en major o menor mesura. Sí ens sembla oportú i necessari, a la llum de la jornada del 27 d'octubre, fer algunes consideracions sobre els progressos realitzats pel moviment de Comissions Obreres de Catalunya.

A principis d'octubre, l'Assemblea Coordinadora de les Comissions Obreres de Catalunya prenia la decisió de cridar a la classe obrera catalana a protestar el dia 27 fent aturs del treball, realitzant assemblees reivindicatives a les empreses, emprenent des d'elles marxés fins als locals de la C.N.S. de les localitats respectives, fent concentracions i manifestacions.

Aquesta crida fou refrendada per les Comissions Obreres de 34 localitats catalanes, entre elles les quatre capitals.

La popularització de la crida a la realització de la jornada de protesta constituí un notable esforç de propaganda; desenes de milers d'octavilles amb les consignes reivindicatives i de fulles reproduint la crida de les Comissions Obreres de Catalunya, circularen per gran nombre de localitats catalanes.

El 27 d'octubre es registraren accions en 11 localitats: Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona; Terrassa, Sabadell, Vilanova i la Geltrú, Mataró, Badalona, Cornellà i Blanes.

D'entre totes les accions de Catalunya, destaca la magnífica lluita dels obrers de Terrassa que compta entre les primeres d'Espanya d'aquesta jornada en combativitat i valentia.

Uns 10.000 treballadors acudiren la tarda del 27 a la Rambla de Terrassa responnent a la crida de les Comissions Obreres. Quatre pancartes resumien les consignes reivindicatives que els treballadors es proposaven proclamar pacíficament.

Brutalment escomesa des del seu inici per les unitats de Policia Armada i Guardia Civil, la manifestació fou momentaniament escindida i els manifestants, perseguits a cops de porra i de culassa sense distinció de sexe ni d'edat, hagueren de batre en retirada.

A Terrassa es complí al peu de la lletra el text de l'ordre del Ministeri de Governació. Les forces repressives, aplicant "la màxima energia", dispararen llurs armes de foc contra els manifestants i en feriren quatre, un d'ells greument, al ventre.

La inqualificable agressió no conseguí buidar de manifestants els carrers de la vila, però sí en canvi obligà els treballadors a defensar-se; indignats, reformaren llurs files per a parar el cop de la repressió, es parapetaren a la via del tren i a cops de pedra rebutjaren els atacs dels grisos i la Guardia Civil, obligant a aquests a buscar el refugi de llurs cotxes.

Els xocs de carrer entre policies i manifestants s'allargaren fins a les dues de la matinada. El nombre de ferits o contusionats fou elevat d'una i altra banda. La premsa rebé ordre de silenciar les xifres, mencionant solament el nom d'Antonio Cabello Valero, hospitalitzat d'urgència a la Mutua per ferida de bala al ventre.

L'ambient que quedà a Terrassa després de l'acció adquireix valor premonitori. No era la població treballadora la que respirava temor —a despit de la salvatgia de l'actuació posterior de la brigadilla de Creix, de més de cinquanta escorcolls domiciliaris, de la trentena de detencions i l'actitud provocadora, d'amenaques, de les autoritats—; expressava, sí, indignació i un ànim redoblat de fer valdre el dret a expressar la seva protesta i a defensar els treballadors detinguts (Una Assemblea pública que reuní a quatre-cents treballadors, el diumenge 5 de novembre, una setmana després de la jornada, es desenrotllava als crits de Visca! els obrers detinguts i recaptava allí mateix més de 35.000 pessetes...).

En canvi, les forces policíiques i el Govern Civil de Barcelona sí que han donat mostres inequívokes de nerviosisme i preocupació.

Cal senyalar, en aquest capítol, i subratllar-ho com un contrast significatiu, que en aquelles localitats, com a Cornellà o Vilanova, on les forces armades no intervingueren contra els manifestants, les manifestacions o concentracions dels treballadors es desenrotllaren serena i pacíficament. Els iniciadors i factors de violència, en tots els casos registrats, foren els "agents de l'ordre", no els manifestants.

D'ací que la indignació per l'actuació repressiva contra els treballadors sigui general, destacant-se casos com el de Lleida on els corresponsals de la premsa locals, ells mateixos víctimes de les violències policíiques, fessin pràc-

ticament causa comú amb els manifestants donant àmplia publicitat a les incidències de la manifestació.

Cal retenir, però, en l'actuació de les forces armades, diferències de comportament que es manifesten àdhuc a nivell de jefes i oficials. La brutalitat repressiva, odiosa, d'alguns, contrasta amb visibles resistències d'altres a obeir cegament les ordres ultrancistes dels Alonso Vega i altres Creix. Aquest contrast és estimulador i ens rearfirma en la necessitat de multiplicar i estendre els esforços en el si de les forces armades per tal de fer penetrar més i més en elles la consciència de que la solució pacífica al problema urgent de restituir la democràcia a Espanya exigeix que el seu paper de mantenidores de l'ordre deixi d'ésser sinònim de braç armat contra els treballadors i les masses populars.

Resumint, cal senyalar d'aquesta breu síntesi del 27 d'octubre a Catalunya, en primer lloc l'amplària que ha conseguit la jornada de protesta, geogràficament parlant; l'extensió amb que apareix el moviment de Comissions Obreres —34 localitats firmants de la crida a la jornada—; l'entusiasme que s'ha exterioritzat en el curs de la preparació de la jornada; la fermesa i combativitat exemplars dels treballadors de Terrassa, que una vegada més apareixen com el destacament d'avantguarda de la classe obrera catalana; la unitat que ha presidit les accions realitzades —han participat en elles treballadors de pràcticament totes les tendències—, i la simpatia amb que han estat acollides i recolzades d'una o altra manera per amplis sectors de la població.

Tots aquests elements permeten d'afirmar que la jornada de protesta del 27 ha estat la més important acció conjunta fins ara portada a terme pel moviment de Comissions Obreres de casa nostra; que les accions realitzades constitueixen l'exteriorització dels importants progressos realitzats per aquest moviment obrer de masses i, finalment, que les experiències recollides de la preparació i realització de la jornada, en cada lloc concret i vistes en conjunt, permetran al moviment de Comissions Obreres de Catalunya enfrontar-se amb acrescuda força i eficàcia a les noves accions de masses que s'han de produir.

No seria suficient aquest breu examen si no diguessim dos mots sobre algunes llacunes importants de la jornada del 27 d'octubre a Catalunya.

La lluita dels treballadors de Terrassa és una acció exemplar que enorgulleix el moviment obrer. El conjunt d'accions sumades a casa nostra compta, repetim, com la més important acció coordinada del moviment de Comissions Obreres de Catalunya.

Però la classe obrera de Catalunya, que figura entre les primeres d'Espanya en ordre a concentració proletària; que pesa, pel seu nombre, la seva tradició de lluita i la seva consciència revolucionària, com un dels destacaments essencials del proletariat espanyol, no pot donar-se per satisfeta del resultat de la seva mobilització. L'intent de manifestació de Barcelona, per exemple, lloable per molts dels seus aspectes i en el que destacà una avantguarda combativa, disposada a lluitar, no respongué, no obstant, al desig, real, de lluita, latent en les masses obreres barcelonines, ni a l'entusiasme que apareixia en la fase d'agitació i propaganda de la jornada.

Hem citat Barcelona, centre decisiu del proletariat català amb el seu cinturó industrial, com un exemple, però està clar que l'observació pot aplicar-se en la corresponent mesura a d'altres centres fabrils i concentracions obreres d'importància de casa nostra.

L'exemple de Terrassa constitueix, per altra banda, un contrast d'experiències sense sortir de Catalunya que serà necessari profunditzar; hom pot fer-se algunes preguntes, començant per una d'elemental: *¿Com han mobilitzat les Comissions Obreres de Terrassa a 10.000 treballadors, que han donat exemple de fermesa i combativitat? Pregunta més pertinent encara quan pensem amb la jornada madrilenya que n'ha mobilitzat més de cent mil.*

La resposta la senyalavem ja més amunt quan feiem menció de les assemblees que havien precedit la jornada de protesta a la capital d'Espanya. També a Terrassa les àmplies assemblees de treballadors es troben en la mèdulla de llur valenta acció.

A Madrid, "...Les Comissions Obreres han preparat la jornada del dia 27 i les accions que la van precedir *en més de cent vint assemblees obertes, públiques, a les quals ha pogut assistir tot aquell que ho ha desitjat*" (3).

Aquestes assemblees, celebrades, en el cas de Madrid, generalment en el marc de les grans empreses, han constituït insubstituïbles palestres de discussió i puntals decisius de l'organització de les accions. En elles, *desenes de milers de treballadors* han abordat els problemes a que es veuen abocats per la situació econòmica, social i política.

L'ampla discussió col·lectiva, oberta, pública, dels problemes i de les solucions propugnades, ha constituït l'ossamenta de la ulterior participació individual i col·lectiva a les accions decidides. Cada un dels milers de participants a les assemblees ha pogut compenetrar-se amb les reivindicacions discutides i fer seva, intimament seva, l'acció decidida per assolir-les. En la pràctica, cada un dels assembleïstes s'ha convertit així en un organitzador valuós de l'acció, que sap *on va i com* ha d'anar-hi.

A més, en el caliu de la discussió col·lectiva a nivell de masses, al costat dels propis companys de treball, cadascú ha pogut percebre, físicament, que no estava sol; ha adquirit major consciència —o simplement consciència— de la força real de la qual forma part.

En aquestes facetes de la preparació de la jornada de protesta del dia 27 trobem la raó essencial de la impotència de les mesures "preventives" ordenades pel Ministeri de la Governació i de la repressió mateixa contra els manifestants. Alonso Vega podia neutralitzar —en part, doncs des de dintre mateix de la presó els dirigents de les Comissions Obreres i treballadors detinguts seguien impulsant l'acció—, alguns centenars de dirigents obrers; podia barrar a força de Policia Armada i Guardia Civil algunes carreteres i vies madrilenyes i carregar una i altra vegada contra els manifestants, però resultà impotent a

(3) Santiago Carrillo, declaracions a "Mundo Obrero", ja esmentades. Subratllat per mi. J.M.S.

evitar la realització de la jornada de protesta, impotent a deturar l'impuls de les desenes de milers de treballadors madrilenys, d'estudiants, en marxa incontenible.

L'experiència de Terrassa reafirma tot això que venim dient. Les peculiaritats de la capital del Vallès Occidental han fet que les Comissions Obreres, allí, s'orientessin a celebrar àmplies assemblees que reuneixen, al camp a falta de local en millors condicions, a centenars de treballadors i treballadores de les diferents indústries locals.

Fa més d'un any que aquestes assemblees es reuneixen setmanalment. Questions tan diverses com la situació creada per l'atur forçós, les conseqüències de la nova Llei de Seguretat Social o la celebració del Primer de Maig han estat abordades en elles, a l'ensem que els problemes concrets de cada empresa o Ram d'indústria. Aquestes assemblees han decidit les accions que en cada cas la discussió ha fet apareixer com necessàries i possibles, tant en l'aspecte reivindicatiu econòmic com en el polític.

La policia ha intentat repetidament, endebades, impedir aquestes assemblees; els treballadors terrassencs han fet valdre enèrgicament una i altra vegada que no estan disposats a prescindir i no prescindiran del dret a discutir col·lectivament i obertament de la defensa dels seus interessos.

Els deu mil manifestants del 27 d'octubre, llur fermesa i combativitat, el nivell d'organització i l'agilitat que s'han posat de relleu en la preparació i desenrotllament de la manifestació, són resultats ben expressius de l'eficàcia d'aquestes assemblees, element decisiu de la mobilització de la classe obrera terrassenca.

Un altre element que destaca en el desenrotllament de l'acció del 27 a Madrid, junt a les àmplies assemblees dels treballadors de les grans empreses, és que els obrers d'aquestes —Perkins, Marconi, Pegaso, Femsa, Tafesa, Boettcher, etc.—, surten tots junts el dia 27, després de les assemblees, iniciant la manifestació en el mateix lloc de treball. Les forces repressives han de fer un desplegament extraordinari per oposar-se a cada un d'aquests centres de manifestació, sovint forts d'alguns milers de treballadors.

Els centres de treball, element natural de concentració de la classe obrera, són incorporats així a l'acció i faciliten la cohesió, l'impuls inicial, alhora que multipliquen la iniciativa i la capacitat de maniobra de les masses treballadores.

Hem de cloure aquí el comentari. La jornada de protesta del 27 d'octubre, repetim, ha constituït una extraordinària acció de la classe obrera madrilenya. Com senyala el Secretari General del Partit Comunista d'Espanya: *"...Per a tots els treballadors espanyols es planteja ara la qüestió d'estudiar i aprendre en aquesta experiència que han mostrat els treballadors de Madrid, a fi d'enfortir i fer més poderós el moviment de les Comissions Obreres arreu del país."*

PER UN PLANTEJAMENT DEMOCRÀTIC DE LA LLUITA DE LES DONES

Es significatiu l'interès actual que per la « dona » —i, per tant, per les masses femenines— demostren nuclis polítics i parapolítics importants, sobretot catòlics, en revistes, publicacions, etc. Aquest interès, a més d'expressar la temptativa, per part de certs grups, de revisar actituds i sensibilitats anacròniques fins i tot a Espanya enfront del problema de la dona dins la societat actual, revela al mateix temps com aquestes forces consideren importants i disponibles les masses femenines.

De tota manera, per afirmar que la « disponibilitat » de les dones avui ha canviat, no cal recórrer a aquesta prova indirecta. Hi ha senyals evidents d'una naixent inquietud política entre les dones. Es a dir, existeix una difusa —bé que sovint encara genèrica— voluntat de participació activa, de compromís responsable, d'iniciativa política. La importància —i la garantia— d'aquests primers senyals d'una revifalla política de les dones està, sobretot, en la coincidència d'aquest fenomen amb el moviment general de renovació que anima la classe obrera i altres sectors del país, en un moment en què la classe dirigent, per les característiques de la fase de desenvolupament que travessa avui la societat espanyola, es revela incapaç de contenir dins les velles fórmules de pressió les contradiccions que l'esquincen.

Tanmateix, això no ha de fer subvalorar —sinó, al contrari, desemmascarar i combatre— les temptatives que grups de la classe dirigent estan portant a terme per a superar —ni que sigui a nivell de pures afirmacions i amb contradiccions evidents— alguns aspectes d'aquesta crisi. A més, en el cas de les dones el pes d'una campanya de pressió ideològica, bé que sigui només demagògica, és força inquietant, perquè aquesta pressió constitueix des de sempre en les societats burgeses una forma impor-

tant de contenció de les masses femenines. Enfront del desgast evident que ha sofert en la consciència col·lectiva la vella concepció de la dona, definida únicament com a esposa i mare, es perfila així l'intent d'aplegar les energies de les dones cap a una afirmació de la pròpia personalitat subtilment i profundament equívoca —i per això mateix força perillosa— a través d'una nova concepció de la dona que posa al dia els vells esquemes de la feminitat acoblant-los i adaptant—los al nou paper de « consumidora », que els interessos constituïts li atribueixen.

L'èxit, o no, d'aquesta operació dependrà indubtablement de molts factors, però segurament en gran mesura de la capacitat de replicar-la i combatre-la. D'aquí, doncs, la necessitat i la urgència de reconsiderar, en el seu complex, quina ha d'ésser l'autèntica política democràtica enfront dels problemes de les dones. Les forces que volen un profund renovament del país tenen, efectivament, consciència d'aquesta exigència. Però —repetim-ho— no es tracta tan sols de prestar atenció als problemes de les dones, de donar-los-hi un lloc al costat dels altres problemes de la societat catalana i espanyola en conjunt: es tracta d'elaborar una plataforma política general, clara i coherent per a la solució d'aquests problemes. Direm més encara: és necessari que aquesta formulació política general visqui dins la consciència concreta de les forces democràtiques, actuï coherentment en les seves tries i en les seves decisions polítiques a tots els nivells.

Ara bé: és justament aquesta clara consciència col·lectiva el que manca. Al contrari, en el camp mateix de les forces més tenaçment i conscienciosament compromeses a realitzar una profunda transformació de la societat coexisteixen encara plantejaments polítics diversos, equívocs i con-

tradictoris i tot de la lluita de les dones. Serà potser útil, doncs, de començar precisament amb l'anàlisi crítica d'aquestes concepcions encara persistents i operants, en

l'intent de definir i aclarir a través d'aquesta confrontació crítica una concepció autènticament democràtica de la lluita de les dones.

La concepció que més tenaçment persisteix entre les forces polítiques democràtiques, fins i tot socialistes, és bastant difícil de definir perquè, més que en fórmules generals i explícites, es manifesta en la praxis política. Aquesta concepció, tanmateix, consisteix a considerar la lluita de les dones com inspirada fonamentalment per una intuïtiva i emotiva solidaritat amb la de llurs marits i fills: així, a la inversa, aquests defensen per motius anàlegs les reivindicacions i la lluita de les dones. En definitiva, la lluita de les dones és concebuda com una lluita subalterna, que no es proposa objectius específics o els identifica en cada ocasió amb objectius parcials, sovint contingents, més sovint encara nascuts d'iniciatives i lluites en altres terrenys.

Que quedi ben clar que allò que ara està en discussió és *la manera de concebre la lluita*. La constatació que avui, en les condicions actuals, la lluita de les dones sigui encara necessàriament dispersa, que es proposi encara uns objectius parcials, pertany a un ordre de consideracions diferent: demostraria, en tot cas que un moviment polític no pot realitzar plenament els seus objectius des dels seus inicis, no pas que els hagi d'ignorar. I d'això, precisament, es tracta: ¿és just, en aquest moment i al nostre país, de concebre —i per tant de dirigir i organitzar— la lluita de les dones únicament com una lluita subalterna, com una forma de suport i solidaritat amb la d'altres sectors, sense esforçar-nos a trobar-li una perspectiva pròpia i específica?

La concepció que critiquem conté la renúncia implícita a l'elaboració d'aquesta perspectiva més àmplia. Aquesta renúncia no neix sols de les limitacions externes, de les dificultats materials indubtablement existents per a desenvolupar la lluita de les dones: neix també d'unes implícites limitacions de fons, d'uns errors teòrics en jutjar la naturalesa i l'origen dels problemes femenins.

Primer de tot, ni que sigui inspirada per les millors intencions, aquesta concepció enclou de fet una consideració de la dona com a ésser especialment necessitat de protecció, com a eterna menor d'edat, com a inferior. Implícitament s'accepta i es con-

firma així la discriminació de que la dona és víctima dins la societat capitalista i, per tant, no es facilita —tot al contrari— la presa de consciència col·lectiva de la injustícia d'aquesta discriminació.

Però sobretot —i això és bastant més greu— sembla que se n'ignorin les causes estructurals, és a dir, l'estret lligam que existeix entre explotació del treball en general i condició d'inferioritat en què és mantinguda la dona. Ara bé, quan es desconeix o se subvalora la funció que té dins el mercat del treball la mà d'obra femenina —és a dir, el fet que l'explotació de tota la mà d'obra s'obté mantenint intencionalment la dona en condicions d'inferioritat *per exercir una pressió sobre el mercat del treball en conjunt*—, no solament es perjudica la causa de les dones, sinó la lluita general del proletariat.

Les conseqüències d'aquesta concepció insuficient de la lluita de les dones en la praxis política són —i s'hi fan cada dia més— igualment greus. Aquestes poden, força esquemàticament, resumir-se així:

1) Una instrumentalització inconscient de les masses femenines, en la incapacitat de copsar les possibilitats objectives d'una autèntica política de masses. Això és sobretot greu pel fet que aquestes masses estan en gran majoria *directament* (si bé no conscientment) interessades en la lluita del proletariat: és a dir, hi estan interessades no solament les dones proletàries, sinó, potencialment, les camperoles, les empleades, les intel·lectuals, les estudiantes, les dones mateixes de la petita burgesia. La persistència, de fet, de la condició d'inferioritat en què es troben en l'actual societat és deguda avui fonamentalment a l'interès del capitalisme a mantenir determinades condicions d'explotació de les forces del treball. Víctimes, directes o indirectes, d'aquesta explotació són, doncs, la gran majoria de les dones. La qual cosa no significa, naturalment, que les dones se sostreguin a l'actual divisió en classes de la societat, sinó que la classe burgesa no sols no representa els interessos de la majoria de les dones, ans tampoc no defensa els interessos de les dones burgeses en tant que dones, i sí, en canvi, en tant que pertanyents a la classe social.

Per a promoure, doncs, un moviment femení cal no solament inspirar-se en un genèric sentiment de solidaritat, sinó aclarir que les raons d'aquesta solidaritat neixen objectivament de la identitat d'objectius i problemes entre la meioria de les dones, d'una banda, i la classe obrera, de l'altra, en primer lloc, i tots els grups socials interessats en la transformació de la societat.

2) S'empobreix la lluita política del proletariat en sostreure un tema —l'alliberació de la dona— que, en canvi, li és naturalment i tradicionalment propi. En efecte, el proletariat és l'única classe capaç de resoldre el problema de la dona, l'única

Una altra, i gairebé diametralment oposada, concepció de la lluita de la dona és la que per comoditat de referència i per analogia anomenarem « concepció feminista ». També en aquest cas, més que davant unes formulacions explícites i orgàniques, ens trobem —i molt sovint— enfront d'uns residus, a vegades incoherents, d'una concepció "feminista". D'aquí, doncs, la utilitat d'una discussió d'aquesta concepció en el seu complex, per tal de superar a l'origen les disparitats de criteri sobre casos particulars, que d'aquella concepció deriven.

La concepció feminista de la lluita de les dones parteix de l'afirmació que el problema central de la dona és el de la seva discriminació al si de la societat i, per tant, que l'objectiu central de la seva lluita ha d'ésser el de la seva emancipació. Cal estar perfectament d'acord en aquesta afirmació: la disparitat comença quan s'analitza quina és concretament dins la nostra societat la causa d'aquesta discriminació. La posició feminista consisteix a subvalorar la causa estructural d'aquesta discriminació i a concebre l'emancipació de la dona com possible dins el marc de la mateixa societat que modernament la manté. Concretament, la discriminació de la dona fóra una incongruència, una cosa sense sentit, un residu anacrònic, que ja no es justifica des del moment en què la dona ha entrat en la producció industrial. Al contrari, és evident que la discriminació de la dona és coherent amb la llei de màxim benefici que regula la societat capitalista i, per tant, que aquesta és ineliminable en una tal societat si no és a través d'una lluita per profunds canvis d'estructura.

Un exemple típic de la concepció « feminista » és la sobrevaloració de la funció alliberadora del treball social per a la

classe que en combatre contra l'explotació del treball combat alhora per eliminar la causa social més profunda de la discriminació de la dona.

3) Es fragmenta la lluita, se l'esgota en objectius parcials, en arrencar-la de la perspectiva general i final. En canvi, la presència en la perspectiva de la lluita democràtica d'objectius com l'alliberació real de la dona és, d'una banda, un estímul fecund i idealment eficaç per a accelerar el procés en totes les seves etapes, i, de l'altra, assegurar als objectius parcials una significació no contingent, inserint-los en un procés continu i ascendent.

dona: entrar en la producció social és la panacea de tots els mals que la dona sofreix actualment. Al contrari, l'ingrés de la dona en la producció industrial és precisament la causa moderna de la seva explotació i, en conseqüència, de la condició d'inferioritat en què actualment es troba. L'ingrés de la dona en la producció social és alliberador només en tant que li ofereix la consciència dels seus drets, la possibilitat de formes organitzades de lluita i, sobretot, l'íntima solidaritat de tot el món del treball igualment interessat a combatre l'explotació capitalista.

Finalment, una concepció « feminista » dels problemes de la dona és ingènuament optimista en les confrontacions del paper de l'educació en el procés d'alliberament de la dona, gairebé com si la causa de la discriminació consistís en l'escassa consciència que les dones tenen de llurs drets. Es desconeix, en canvi, que, donades les especials característiques de l'explotació de les dones —és a dir, donada la importància del moment « ideològic » com a instrument d'aquesta explotació— la consciència de les dones només pot néixer de la lluita i no en pot ésser pas la premissa.

Tanmateix, el que més preocupa i empeny a una clarificació definitiva són les conseqüències polítiques d'una tal concepció. Quines són aquestes conseqüències?

1) En subvalorar les causes socials de la discriminació de les dones, no es reconeixen les relacions que hi ha entre lluita femenina i lluita general per la renovació del país. Aquest és un punt, sobre el qual cal insistir: la lluita general i la lluita específica de les dones coincideixen, són moments inescindibles d'una única lluita. L'alliberació de la dona serà el resultat de la lluita general, a la qual hauran con-

tribuit homes i dones: la contribució de les dones pot i deu ésser específica, però serà important en la mesura que coincidirà amb la lluita general pel renovament de la societat.

2) Se subvaloren, doncs, el pes, la importància que tenen en la lluita de les dones els problemes generals de la societat, que en aquest moment interessen i afecten profundament les masses femenines, com ara els problemes de la casa, de la carestia de la vida, de l'educació dels fills. De fet, existeixen, actualment, dues categories de problemes que interessen les masses femenines: els que neixen de la discriminació de la dona dins la societat; i d'altres problemes, com els que he assenyalat, els quals, malgrat ésser comuns a homes i dones, condicionen avui de manera decisiva la vida, les possibilitats, les aspiracions mateixes de grans masses de dones. La concepció « feminista » de la lluita de les dones tendeix a subvalorar aquest segon nucli de problemes, a considerar-lo, en el

millor dels casos, instrumentalment, o, fins i tot, a jutjar-lo perillós com a terreny de lluita, pel fet que bloquejaria les dones al voltant d'uns temes i d'uns problemes, dels quals, en canvi, sobretot i abans que res, hauria d'alliberar-se. Aquests problemes, al capdavall, no serien els veritables, els autèntics problemes de la dona.

Ara bé, no solament aquests problemes són avui els principals entrebancs que les dones troben en el camí de llur emancipació, sinó que la sensibilitat de les masses femenines per aquests problemes revela que aquestes masses són ja intuïtivament capaces de reconèixer en les estructures de la societat actual —d'on sorgeixen directament i immediatament aquells problemes— les causes de la injustícia que elles pateixen. Ignorar o menysprear, per tant, aquests problemes en el moment de concebre i organitzar un moviment femení significa abocar de nou les dones cap al cul-de-sac d'un feminisme reformista petit-burgès.

Una tercera concepció de la lluita de les dones mereix igualment atenció crítica. També aquí, per facilitar les referències, donarem un nom: l'anomenarem concepció « extremista », bé que, com veurem pel context, sigui ben poc revolucionària. És una tesi bastant difosa i no solament a casa nostra: la sostenen a Itàlia nuclis importants de comunistes i fou defensada en un congrés no gaire llunyà de les dones per la delegació xinesa. A Espanya se sol trobar sobretot en ambients intel·lectuals.

Els problemes de la dona —diuen— neixen del contrast antagònic entre capital i treball. Els problemes de la dona, doncs, no poden ésser resolts si no és amb la inversió total de les estructures actuals de la societat, és a dir, dins el marc d'una societat socialista. El primer, i únic, problema d'un revolucionari és el canvi d'estructures, que són la base d'allò que ell combat: el problema de la dona, com molts altres problemes de la societat, és un problema secundari, que depèn del primer. Per tant, la lluita de les dones coincideix i ha d'inserir-se completament dins la lluita de classe: la creació de moviments de massa femenins no sols és inútil —pel fet que la solució dels problemes de la dona vindrà només del canvi d'estructures, resultat mecànic d'aquest—, sinó també perillosa, ja que si la dona dins la societat

actual és discriminada, no és permisible, al seu torn, de discriminar per combatre la discriminació.

Aquesta concepció és un exemple típic de com unes afirmacions generals justes, però incompletes, poden portar a conseqüències errades per manca de sentit polític. En efecte, és veritat que els problemes de les dones neixen del contrast entre capital i treball, però reflecteixen al mateix temps una contradicció « interna » de la societat capitalista entre tendències objectives d'aquesta societat (concretament: nova divisió del treball, introducció de la dona en la producció industrial, socialització de funcions —com educació dels fills o atenció sanitària— abans confiades a elles, etc.) i altres trets de fet de la mateixa societat (com l'interès a mantenir, a través de les institucions, de la pressió ideològica, etc., una determinada situació anacrònica de la dona). Això significa que l'alliberació de la dona no interessa *exclusivament* la classe obrera, sinó també a capes diverses i força extenses de la població.

Una altra consideració de fons és que, darrera les afirmacions « extremistes » que hem esmentat, s'amaga una concepció màgica i escatològica de la revolució. La conquesta del poder i la construcció d'una societat socialista són, tanmateix, uns pro-

cessos complexos en què el canvi d'estructures representa, certament, el nus central, però que no poden ésser concebuts aïllant-los de llur projecció temporal, del present que els prepara i del futur que els realitza a tots els nivells.

Al costat d'aquestes consideracions generals és important d'observar com una concepció que confii la solució dels problemes de les dones només i únicament al canvi d'estructures porta com a conseqüència a greus errors polítics. Aquests errors, breument, són:

1) Negació implícita i subvaloració pràctica de la política de masses. Ara bé, aquesta política no sols és un instrument

tàctic del proletariat, sinó l'afirmació, ja avui, del caràcter hegemònic del proletariat, de la seva capacitat i possibilitat de resoldre els problemes de la societat en el seu conjunt. Desconèixer això significa fer retrocedir el proletariat cap a una forma ja superada de consciència de classe, estretament lligada a interessos particulars, corporatius.

2) Empobriment de la lluita del proletariat, en rebutjar les formes concretes i històricament determinades que d'aquesta lluita se li ofereixen, per jutjar-les indignes dels seus objectius revolucionaris. Per contra, aquests objectius poden concretament realitzar-se només al llarg d'un procés d'etapes successives i necessàries.

Aquests són —bastant breument i esquemàticament— els principals temes en discussió entre els que es proposen de trobar el veritable, l'autèntic terreny per la lluita democràtica de les masses femenines. És evident que la decisiva clarificació de tots aquests problemes naixerà en definitiva de l'experiència concreta de la lluita de les dones, així com és cert que la manca d'aquesta experiència és causa decisiva de la confusió i desorientació encara existents. Però també és certa l'afirmació inversa: és

a dir, que l'escassa o insuficient visió política dels problemes de les dones ha impedit, en part, o ha entebancat, durant aquests anys, l'esbargiment de les dificultats externes resistents a l'esforç combatiu de nuclis de dones d'avantguarda; i que —preocupació aquesta bastant més greu— la persistència d'aquesta insuficiència pot perjudicar l'eficàcia i la importància de la lluita, que ja comença d'estendre's a masses més àmplies, decidides a assumir un paper propi en la lluita general per la renovació del país.

“...L'aparició de l'anomenada Assemblea Democràtica de Dones de Sant Medir és una novetat de les més positives del darrer període.

“Sota el seu impuls, desenes de dones de diverses ideologies s'han incorporat amb tota decisió al moviment democràtic. En un altre lloc hem destacat ja la seva participació en els actes del Primer de Maig. Però també són actives les dones a les Comissions Obreres, en la solidaritat amb els empresonats i llurs famílies, en l'acció per la Pau, a favor del Vietnam, etc.

“Mes, per a seguir desenrotllant-se, el Moviment Democràtic femení cal que amb urgència s'assenti a les barriades. Es a dir; l'Assemblea Central (anomenada de Sant Medir), hauria de proposar-se l'organització d'assemblees similars per barriades, a través de les quals s'obririen possibilitats il·limitades d'influir i mobilitzar a mils de dones en la defensa dels seus drets i en la batalla general de tot el país.”

(De l'opuscle “En la Bona Via”, G.R.L., 1967.)

EXPEDIENT DE CRISI A LA "ROCKWELL-CERDANS"

L'economia espanyola està atravesant una etapa de profunda recessió econòmica. Aquesta ve acompanyada de l'aclaparant inflació que venim patint i que ha conduït a la recent desvaloració de la moneda, així com de les mesures de congelació de salaris que el Govern tracta d'imposar. Aquesta recessió deguda a l'anarquia estructural que pateix el nostre país sota el control d'una oligarquia financera i terratinent incapaç de donar una sortida a l'actual situació, es situa en el marc general d'una paulatina concentració de capital i el seu cada vegada més elevat grau d'aliança amb els grans grups financers internacionals.

La necessària reestructuració de la indústria està essent enfocada cada vegada més vers la presa d'unes mesures de tipus econòmic i polític tendents a fer pagar a tots els treballadors el cost d'aquests canvis i imposant —els— hi la direcció per ells desitjada.

Un element fonamental d'aquesta és el cada vegada major reconeixement de fet de la llibertat d'acomiadament aconseguida a través del gran allau d'expedients de crisi presentats, i aprovats per l'Administració.

Amb ells busca el capital agilitzar la seva mobilitat, encara que li calgui, per tal d'aconseguir-ho, trepitjar els treballadors en un de llurs més indiscutibles drets; la garantia d'ocupació.

Com a clars exemples d'aquesta política hem assistit als recents expedients de crisi de les empreses Maquinista Terrestre i Marítima, Altos Hornos de Sagunto S.A., Construcciones Agrícolas, Serra Saco Lowell, entre moltes altres, i darrerament l'anunciat per l'empresa Rockwell-Cerdans S.A. de Gavà.

CARACTERISTIQUES DE L'EMPRESA:

Rockwell-Cerdans és el principal productor de maquinària tèxtil del nostre país. Amb una participació del 24 per 100 en el mercat de telers, figura al cap de les vendes en aquest, tant nacionals com d'importació.

Després d'haver cobert una etapa de gran expansió (passà a produir, de 302 telers el 1956 a 985 el 1959), la conjuntura del 1959 marcà el començament d'un període d'estancament en la xifra de negocis (la producció de telers oscil·la pels voltants de 900 en els anys següents), així com de progressives

dificultats financeres. Aquestes dificultats dugueren el 1965 a l'absorció de la majoria de les accions de Cerdans per la firma Rockwell Standard Corporation.

La Rockwell és una empresa americana de gran envergadura. N'hi ha prou [per comprovar-ho] amb constatar que posseeix un capital de 200 milions de dolars i que la seva xifra de negocis arribà el 1966 als 636 milions de dolars. Posseeix 45 factories als EE.UU. i 21 filials en 14 països. La seva producció es troba diversificada, englobant divisions d'aviació, de productes industrials i d'indústria auxiliar de l'automòbil, branca aquesta en la qual figura en primer lloc dels EE.UU.

Les causes que induïren Rockwell a adquirir la Cerdans podrien ésser les següents :

- possible interès de Rockwell en iniciar una inversió de capital en un sector nou, fins aquell moment, dins la gama de sectors industrials en que desenrotllava les seves activitats;
- els avantatges que representa la inversió a l'estranger per a qualsevol empresa americana, com un mitjà d'el·ludir la forta pressió fiscal.

L'entrada en escena del capital americà no representà, no obstant, l'adopció de les mesures necessàries per a la renovació de l'empresa de cara a l'esdevenidor. Si bé part d'aquell capital fou empleat per a la cancel·lació de deutes i amortitzacions que havia contret l'empresa, amb prou feines si es notaren les bases per a la modernització d'aquesta. D'això que venim de dir n'és un clar exponent el fet que la invasió en maquinària efectuada des de les intervenció americana no supera els deu milions de pessetes. Per altra banda, no s'ha dedicat cap atenció a resoldre els problemes de l'estructura organitzativa de la firma ni, menys encara, ha estat enfocat cap pla a llarg terme per a l'empresa. En aquest aspecte haguès estat molt convenient iniciar una diversificació en la producció industrial, en la qual mesura haguès representat una ajuda considerable l'experiència de Rockwell en altres sectors, i que permetria sortir de situacions difícils, com ho és la crisi actual del sector de maquinària tèxtil.

Amb tot, no s'entendria la decisió de Rockwell de presentar expedient de crisi total (no oblidem que Rockwell-Cerdans segueix essent el productor més important de maquinària tèxtil d'Espanya), sense examinar un nou fet que aporta llum sobre l'assumpte.

El juliol del 1967, Rockwell Standard Corporation adquireix la firma Draper Corporation, la primera fàbrica de maquinària tèxtil dels EE.UU., amb filials a l'estranger, i que figura, juntament amb la Rockwell, entre les mil empreses més importants dels Estats Units d'Amèrica.

Amb anterioritat a aquesta absorció, Rockwell havia ja boicotejat positivament l'expansió de l'empresa al mercat internacional, i particularment al de l'Amèrica llatina.

En l'actualitat, i a despit de tot l'anteriorment dit, l'empresa té en cartera encàrrecs que cobreixen varis mesos de treball.

SITUACIO PLANTEJADA ARREL DE L'ANUNCI DE L'EXPEDIENT DE CRISI:

Fa escassament unes setmanes, el Consell d'Administració de la Rockwell-Cerdans ha comunicat al Jurat d'Empresa la seva intenció de presentar de manera immediata expedient de crisi total. Això representa l'acomiadament de tots els treballadors de l'empresa, uns 600 en total, inclòs el personal tècnic i administratiu.

En el moment actual, aquesta "solució" representa abocar aquests treballadors a enfrontar-se amb una situació angoixosa. En efecte, una ullada sobre la realitat ens mostra el país enfonsat en una depressió com a conseqüència d'una política econòmica, secundada per la C.N.S., que fa culminar un "Plan de Desarrollo" amb mesures com les següents:

- Desvaloració de la pesseta (la segona en vuit anys i la setena en vint-i-vuit).
- Incontenible encariment del cost de la vida.
- Congelació de salaris.
- Expedients de crisi i increment brutal de l'atur forçós.

LA LLUITA DELS TREBALLADORS:

Els treballadors de Cerdans han vingut donant darrerament repetides mostres d'un elevat nivell de consciència que s'ha concretat en una unitat progressiva de llurs plantejaments reivindicatius i sindicals.

A les eleccions sindicals de l'any passat conseguiren elegir un Jurat d'Empresa plenament representatiu, desbaratant amb això les maniobres de la patronal i de la C.N.S.

Recolzant fermament el Jurat i participant tots directament i activament a la lluita, els treballadors de Cerdans han realitzat diverses accions en defensa de llurs reivindicacions: aturs parcials, assemblees a l'empresa i al Sindicat, vagues, etc. D'aquesta manera s'ha estat forjant llur total unitat, incloent a la totalitat dels tècnics i administratius, els quals progressivament s'han integrat en aquest procés en comprendre la identitat d'interessos comuns a tots els treballadors, i conscients que, com per a tots aquells, en aquesta lluita s'està jugant llur col·locació i llur salari, llur dignitat com a treballadors i com a homes.

En el moment actual, els treballadors estan disposats a fer front a l'acomiadament total que pretén l'empresa. En aquesta via pensen posar en joc la força de llur unitat. Estan disposats a esgotar tots els canals legals en la defensa de llur treball. Però no estan disposats a cedir en el seu engatjament si l'Administració els lliura al "pacte de la fam". I es disposen a lluitar, car aquesta és l'única alternativa possible per a ells. Car són els seus més directes interessos aquells que es decidiran en aquesta lluita.

El problema de la Cerdans, però, no és un cas singular en l'actual situació.

La congelació de salaris, els expedients de crisi i tots els altres factors que abans hem exposat, estan afectant a la totalitat de la classe treballadora del país. Per això llur lluita està situada en el marc general de la de tots els treballadors per la defensa de llurs reivindicacions, per la consecució d'un Sindicat obrer autèntic, democràtic i unitari, per un salari mínim de 300 pessetes per vuit hores de treball, pel dret de vaga, per la llibertat dels dirigents obrers empresonats, etc. La classe obrera de tot Espanya i molt particularment la de Catalunya, ha, doncs, de recolzar els treballadors de Rockwell-Cerdans, participant en totes aquelles accions encaminades a donar la resposta oportuna a la provocació que representa la present situació.

Barcelona, desembre del 1967.

ASSOCIACIÓ DEMOCRÀTICA DE TECNICS I QUADRES.

(Traduït del castellà, d'una fulla volant que circula per Barcelona.)

ESPIGAT A LA PREMSA DIÀRIA

10 SETEMBRE 1967

"La Vanguardia"; Discurs de García Monco, Ministre de Comerç, a Valladolid: "...Puc assegurar categòricament que el Govern no ha pensat en desvalorar la pesseta (...). La mesura no significaria en les condicions actuals cap solució als nostres problemes..."

12 SETEMBRE 1967

"La Vanguardia"; Declaracions de José Espinosa, Ministre d'Hisenda: "...La pesseta gaudeix d'una excel·lent salut..."

8 NOVEMBRE 1967

"La Vanguardia"; Declaracions de López Bravo, Ministre d'Indústria: "...El pitjor moment de la recessió econòmica ha passat. Veig amb certa serenitat i optimisme el quefer dels propers mesos..."

19 NOVEMBRE 1967

La premsa diària publica oficialment que és desvalorada la pesseta en una magnitud real del 16,66 per cent... Titulars de premsa; *"Enèrgiques mesures per tal de restablir l'equilibri econòmic..."*

Del "Tele-Expres", a primera plana: *"AUSTERIDAD Y SACRIFICIO."*

Josep Fontana i Làzaro

GRAMSCI I LA CIENCIA HISTORICA

La preocupació de Gramsci pels problemes de teoria de la història és un fet prou conegut, que pot advertir-se només amb una ullada superficial als *Quaderni del carcere*, on ocupen una extensió considerable. Fins i tot trobem aquest interès en la darrera carta escrita al seu fill Delio: "Em penso que la història t'agrada, com m'agradava a mi quan tenia la teva edat, perquè fa referència als homes vivents, i tot el que esguarda els homes, el major nombre d'homes possible, tots els homes del món en tant que s'uneixen entre ells en societat i treballen i lluiten i es milloren a ells mateixos, no podria deixar d'agradar-te més que cap altra cosa¹."

Però l'estudi sistemàtic de les aportacions de Gramsci al desenrotllament de la teoria marxista de la història no ha estat fet encara, i no serà una tasca lleugera. Gramsci mateix ens ha deixat un programa de treball per a aquesta investigació, en indicar-nos les cauteles amb què caldria emprendre un estudi del pensament de Marx, és a dir, d'un pensament que no ha estat exposat sistemàticament pel seu autor, i "la coherència del qual ha de cercar-se, no en els escrits individuals o en una sèrie d'escrits, sinó en el desenrotllament global d'un treball intel·lectual divers, en el qual els elements de la seva concepció del món són implícits". Per a realitzar aquest estudi caldrà reconstruir la biografia intel·lectual de l'autor, "per tal d'identificar els elements esdevinguts estables i "permanents", és a dir, que han estat assumits com a pensament propi, distint i superior al "material" precedentment estudiat i que ha servit d'estímul; només aquests elements són moments essencials del procés de desenrotllament". Caldrà, doncs, destacar "el leit-motiv, el ritme del pensament en desenrotllament", per damunt de "les simples afirmacions casuals i els aforismes aïllats"; i, sobretot, haurem de procedir amb molt de compte respecte a les obres no publicades en vida del propi autor, ja que cal

1. Antonio Gramsci : *Lettere del carcere* (Roma, Editori Riunti,), p. 159.

considerar-les com a material encara en elaboració, encara provisional, part del qual podria haver estat refusat en darrera instància².

Totes aquestes precaucions són necessàries per a emprendre l'anàlisi del pensament de Gramsci, tal i com ens ha arribat als quaderns escrits a la presó. Tota citació d'un text aïllat corre perill de falsejar el seu autèntic pensament, si no va lligada a un estudi de conjunt, la part fonamental del qual ha de consistir a veure com unes afirmacions metodològiques concretes són aplicades per Gramsci en l'anàlisi de la realitat. Aquestes pàgines no poden pretendre de sintetitzar uns resultats que encara no tenim, sinó solament d'indicar les línies de treball sobre les quals caldrà possiblement bastir-ne la sistematització.

El punt de partida de les reflexions de Gramsci sobre la teoria marxista de la història és la lluita contra l'esquematzació del materialisme històric iniciada per Plekhànov i completada per Bukharin³, i contra la tendència a convertir els principis metodològics exposats per Marx i per Engels en meres fórmules verbals, quasi litúrgiques, que no s'utilitzen com a instrumental analític per a arribar a una explicació, sinó que són simplement enunciades, com si fossin una explicació. Poques qüestions hauran motivat més línies als *quaderni* que el refús de l'*economisme històric*, del mecanicisme vulgar que cerca una explicació immediata de tots els fets polítics i ideològics en unes causes econòmiques. Gramsci assenyala la necessitat de distingir entre aquelles modificacions econòmiques que atenyen profundament la pròpia estructura, que són "relativament permanents" (és a dir, que operen a llarg terme) i afecten els interessos d'enteres classes socials, del que són simples variacions ocasionals (conjunturals), que no modifiquen l'estructura en forma decisiva i no afecten més que els interessos d'un petit grup humà. El determinisme postulat pel materialisme històric és el que fa referència a les variacions "orgàniques" que afecten profundament l'estructura i tenen conseqüències importants per a la lluita de classes, i no el de les raons econòmiques immediates i conjunturals de la lluita de grups, que cauen dintre el terreny de la història política tradicional⁴. Només per a les primeres pot tenir sentit l'afirmació de Marx segons la qual els homes prenen consciència en el terreny de les ideologies dels conflictes que es manifesten en l'estructura econòmica.

Però la mera negació d'un determinisme econòmic a curt terme no passaria d'ésser una fórmula més, de contingut distint a aquelles que ve a combatre, si no es traduïa en un intent d'estudiar efectivament els nexes que uneixen estructura i supraestructura, el seu funcionament i la seva articulació. Per a Gramsci l'estructura no és un mer concepte especulatiu, sinó una entitat concreta i real que pot ésser analitzada amb els mètodes de les ciències naturals; però el seu estudi no ha de fer-se separatament del de les supraestructures, sinó conjuntament: "L'estructura i les supraestructures formen un *bloc històric*, això és: el conjunt complex, contradictori i discordant de les supraestructures és el reflex del conjunt de les relacions socials de producció⁵." L'anàlisi d'aquesta

2. Gramsci: *Il materialismo storico e la filosofia di Benedetto Croce* (Torino, Einaudi, 1955), pp. 76-79.

3. D'altra banda aquesta actitud representa una continuació de la que havia sostingut ja respecte a l'economicisme de la II Internacional.

4. Gramsci: *Notas sobre Maquiavelo, sobre política y sobre el estado moderno* (Buenos Aires, Lautaro, 1962), pp. 57-59.

5. *Il materialismo storico*, p. 39.

relació s'ha de fer tenint en compte les dues afirmacions de Marx al prefaci de la *Crítica de l'economia política*: 1) la humanitat no es planteja més que aquelles tasques per a la resolució de les quals existeixen ja, o estan apareixent, les condicions materials necessàries; 2) una formació social no mor fins a tant que no hagi desenrotllat les forces productives en la mesura que aquest desenrotllament és possible dintre el seu marc, i fins que no hagin pres el seu lloc noves i més elevades relacions de producció. "Només en aquest terreny pot ésser eliminat tot mecanicisme i tot rastre de *miracle supersticiós*, pot plantejar-se el problema de la formació dels grups polítics actius i, en última anàlisi, fins i tot el problema de la funció de les grans personalitats en la història ⁶."

Aquest plantejament és reprès i aprofundit en altra ocasió. "Analitzar la proposició "la societat no es planteja problemes per a la solució dels quals no existeixin ja les premisses materials". D'ella depèn, en forma immediata, el problema de la formació d'una voluntat col·lectiva. Analitzar en forma crítica el significat d'aquesta proposició; cal precisament investigar com es formen les voluntats col·lectives permanents, i com aquestes voluntats es proposen fins concrets immediats i mediats, és a dir, una línia d'acció col·lectiva (...). Es podria estudiar en concret la formació d'un moviment històric col·lectiu, analitzant-lo en totes les seves fases mol·leculars, cosa que no es fa habitualment, perquè això faria molt pesada l'anàlisi. Es prenen, en canvi, els corrents d'opinió ja constituïts entorn d'un grup o d'una personalitat dominant. Es el problema que modernament s'expressa en termes de partits o de coalicions de partits afins: com s'inicia la constitució d'un partit, com es desenrotllen la seva força organitzada i la seva influència social. etc. Es tracta d'un procés mol·lecular, minuciós, d'anàlisi extrema, capil·lar, la documentació del qual és constituïda per una quantitat interminable de llibres, de fullets, d'articles de revista i de diari, de converses i de debats orals que es repeteixen infinitat de vegades i que en el seu enorme conjunt representen aquest lent treball del qual neix una voluntat col·lectiva amb un cert grau d'homogeneïtat, amb el grau necessari i suficient per a determinar una acció coordinada i simultània en el temps i en l'espai geogràfic on es verifica el fet històric ⁷."

Com es pot veure, som ben lluny dels plantejaments lineals que es limiten a una anàlisi esquemàtica d'uns fets globals, i que parlen de les classes socials com de conjunts que se suposen homogenis per definició i als quals s'atribueixen unes ideologies coherents, adquirides no se sap ben bé de quina misteriosa i màgica manera. Gramsci és perfectament conscient (gairebé diríem, angoixosament conscient) dels matisos. Sap que l'evolució d'una societat no és global ni simultània. "La vida no es desenrotlla homogèniament; es desenrotlla per avançades parcials, de punta; es desenrotlla, per a dir-ho així, en forma *piramidal* ⁸." Si el conjunt de les relacions socials és contradictori, ho serà també la consciència dels homes, i aquesta contradicció "es manifesta en la totalitat del cos social, amb l'existència de consciències històriques de grup (amb l'existència d'estratificacions corresponents a diverses fases del desenvolupament històric de la civilització i amb antítesis entre els grups que corresponen a un mateix nivell històric), i es manifesta en els individus aïllats com a reflex

6. *Il materialismo storico*, pp. 129-130.

7. *Notas sobre Maquiavelo*, p. 111.

8. Gramsci: *Passato e presente* (Torino, Einaudi, 1954), p. 175.

d'aquesta disgregació *vertical i horitzontal* ⁹." D'ací, per exemple, que es planteji el problema de la formació d'una consciència en les classes subalternes o el peculiaríssim dels intel·lectuals, les relacions dels quals amb el món de la producció "no són immediates, com s'esdevé per als grups socials fonamentals, sinó *mediates*, en divers grau, a través de tot el teixit social, del complex de les supraestructures" ¹⁰.

El sentit del matís i del detall, la voluntat d'investigar, com es van produint mol·lecularment unes transformacions que, si tractàvem d'explicar-les quan afloren a la superfície (quan "esclaten" en esdeveniments d'ample abast) resultarien difícilment intel·ligibles, són duts per Gramsci a l'extrem. L'investigador és advertit de la necessitat de cercar la comprensió de la realitat precisament en el matís i no en l'esquematzació d'unes línies generals. "La realitat és rica en les combinacions més estranyes, i és el teòric qui ha de retrobar la prova decisiva de la seva teoria en aquesta mateixa estranyesa, *traduir* en llenguatge teòric els elements de la vida històrica, i no, viceversa, la realitat la que ha de presentar-se segons l'esquema abstracte" ¹¹."

Però en examinar les aportacions que Gramsci fa a l'aprofundiment de la teoria marxista de la història, cal no caure en l'error de considerar-les com un sistema complet i estructurat. En un estudi global caldria començar per l'examen de les transformacions de l'estructura, que constitueix el terreny de treball de la història econòmica. Hauríem de passar després a l'examen de la forma en què aquests canvis en l'estructura de la producció (i, en segon terme, les incidències conjunturals) afecten les diverses classes que componen una societat determinada (estudi que ha estat modèlicament fet per Labrousse respecte al segle XVIII francès). Gramsci no s'ocupa gairebé d'aquestes fases de la investigació, sinó que parteix de la suposició que ja ens són conegudes, per a examinar amb profunditat una tercera etapa: la que ens mostra com unes relacions de producció ja analitzades porten a la configuració d'unes ideologies i d'uns programes polítics.

Gramsci comença per examinar els mecanismes pels quals una classe exerceix un domini sobre el conjunt de l'Estat i de la societat i s'assegura el *consensus* de les altres. Un *consensus* que no és pas explicable pel mer fet de disposar de les forces de coerció, sinó que es basa en gran part en haver aconseguit convertir el que és una ideologia de grup (articulada sobre les pròpies necessitats de creixement) en un conjunt de veritats suposades naturals i universalment vàlides; i això no pas per un engany, sinó pel fet que, almenys inicialment, corresponen a les necessitats objectives de desenvolupament de l'economia i de la societat en què són formulades. Però, així que el pas del temps i el progrés de les forces productives van deixant endarrerits els principis en què es basa aquesta societat (i les relacions de producció vigents en ella), l'hegemonia s'esquerda, les classes fins aleshores restades subalternes prenen consciència dels seus interessos particulars i de les contradiccions que els enfronten als dels grups socials que dominen els ressorts de l'estat; s'adonen que els principis i les relacions que fins ara han passat per universalment vàlids

9. *Passato e presente*, p. 201.

10. Gramsci: *Gli intellettuali e l'organizzazione della cultura* (Torino, Einaudi, 1955), p. 9.

11. *Passato e presente*, p. 59.

comencen a deixar de semblar-ho, i formulen gradualment uns nous principis que han de permetre avançar vers una nova etapa de creixement, amb una nova situació d'hegemonia i unes noves relacions de producció.

Gramsci ha fet en diverses ocasions l'exposició d'aquest procés. Una de les més interessants la constitueixen els seus "Apunts sobre la història de les classes subalternes"¹²; una altra formulació, més àmplia i precisa, es troba en el curs de l'explicació de les distintes fases d'una "relació de forces", en parlar-nos dels "moments" de la formació d'una consciència política col·lectiva: "El primer i més elemental és l'econòmic-corporatiu: un comerciant sent que ha d'ésser solidari amb un altre comerciant, un fabricant amb un altre fabricant, etc., però el comerciant no es considera encara solidari amb el fabricant; és a dir, se sent la unitat homogènia del grup professional i el deure d'organitzar-la, però no se sent encara la unitat amb el grup social més ampli. Un segon moment és aquell en què s'aconsegueix la consciència de la solidaritat d'interessos entre tots els membres del grup social, però encara dins el camp merament econòmic. Ja en aquest moment es planteja la qüestió de l'Estat, però només en el terreny de guanyar una igualtat político-jurídica amb els grups dominants, reivindicant el dret a participar en la legislació i en l'administració, i fins i tot a modificar-la i reformar-la, però dins dels quadres fonamentals existents. Un tercer moment és aquell en què s'aconsegueix la consciència que els propis interessos corporatius, en el seu desenvolupament actual i futur, superen els límits de la corporació, d'un grup purament econòmic, i poden i deuen convertir-se en els interessos d'altres grups subordinats. Aquesta és la fase més estrictament política, que assenyalava netament el pas de l'estructura a l'esfera de les supraestructures complexes; és la fase en la qual les ideologies ja existents es transformen en partit, es confronten i entren en lluita fins que una sola d'elles, o almenys una sola combinació d'elles, tendeix a imposar-se i a difondre's per tota l'àrea social, determinant, a més de la unitat dels fins econòmics i polítics, la unitat intel·lectual i moral, plantejant totes les qüestions entorn de les quals la lluita és candent, no solament en un pla corporatiu, sinó en un pla universal, i creant així l'hegemonia d'un grup social fonamental sobre una sèrie de grups subordinats. L'Estat és entès com a organisme propi d'un grup destinat a crear les condicions favorables per a la màxima expansió del mateix grup; però aquest desenrotllament i aquesta expansió són concebuts i presentats com la força motriu d'una expansió universal, d'un desenrotllament de totes les energies nacionals. El grup dominant és coordinat concretament amb els interessos generals dels grups subordinats i la vida estatal és entesa com una formació i una superació contínua d'equilibris inestables (dintre de l'àmbit de la llei) entre els interessos del grup fonamental i els del grups subordinats, equilibris on els interessos del grup dominant s'imposen fins a un cert punt, és a dir, fins al punt en què topen amb el mesquí interès econòmic-corporatiu."

"En la història real aquests moments s'influeixen recíprocament, en forma horitzontal i vertical, és a dir: segons les activitats econòmiques socials (horitzontals) i segons els territoris (verticals), combinant-se i escindint-se de diverses maneres; cada una d'aquestes combinacions pot ésser representada per la pròpia expressió organitzada, econòmica i política. Això no obstant, és necessari de tenir en compte que aquestes relacions internes d'un estat-nació

12. Gramsci: *Il Risorgimento* (Torino, Einaudi, 1955), pp. 191-193.

es confonen amb les relacions internacionals, el qual crea noves combinacions originals i històricament concretes. Una ideologia nascuda en un país molt desenrotllat es difon en països menys desenrotllats, incidint en el joc local de les combinacions ¹³.”

L'abast i l'extensió d'un article com aquest no permeten de prosseguir aquest aprofundiment de l'estudi dels nexes que lliguen l'estructura i les supraestructures (en els seus dos plans que corresponen a l'Estat i la societat civil), l'economia i la formació de les ideologies (és a dir, el terreny en què es formula la lluita de classes). Però resulta evident que els historiadors poden treure lliçons metodològiques molt útils, i estímuls per a ulteriors enriquiments del mètode, en un estudi aprofundit del pensament de Gramsci entorn de la teoria de la història. Ara bé, aquest estudi no pot de cap manera reduir-se a una mera antologia de textos, sinó que ha d'explicar coherentment el naixement i el desenvolupament d'unes formes de pensar, relacionant-les amb les influències que han estimulat la seva formulació (Croce, Sorel, etc.) i verificant-les constantment damunt les anàlisis concretes de situacions reals efectuades per Gramsci ¹⁴. La feina potser no sigui senzilla, però pagarà el treball de fer-la, car ha de resultar d'una extraordinària utilitat per a arraconar definitivament unes formulacions primàries i litúrgiques del materialisme històric, que invoquen Marx però no se'n serveixen adequadament.

No voldríem acabar aquestes línies sense almenys mencionar de passada un aspecte concret de les conseqüències que comporta aquest refús del mecanicisme econòmic. Per a Gramsci, el fet que considerem la història com una ciència no implica que calgui admetre la possibilitat d'una previsió exacta del futur. “Es pot preveure científicament la lluita, però no els seus moments concrets, que només poden ésser el resultat de forces contrastants, en moviment continuat, que són irreductibles a quantitats fixes, perquè en elles la quantitat esdevé contínuament qualitat. Realment es “preveu” en la mesura que s'actua, que s'aplica un esforç voluntari i es contribueix concretament, per això mateix, a crear el resultat “previst”. La previsió es manifesta, per tant, no com un acte científic de coneixença, sinó com l'expressió abstracta de l'esforç que es fa, la manera pràctica de crear una voluntat col·lectiva. ¹⁵” Si la previsió exacta, i el determinisme a curt o a mig terme, són injustificats, ho serà també el fatalisme que porta a inhibir-se de la lluita, amb el pretext que el seu resultat final és immutable i segur. Doble lliçó, doncs, en el terreny de la política i en el de la ciència històrica, en el de la teoria i en el de la pràctica. “Només la identificació d'història i política treu a la història aquest caràcter [merament erudit i llibresc]. Si el polític és un historiador (no solament en el sentit que fa història, sinó en el sentit que actuant en el present interpreta el passat), l'historiador és un polític, i en aquest sentit (...) la història és sempre història contemporània, és a dir, política. ¹⁶”

13. *Notas sobre Maquiavelo*, pp. 71-72, i en general tota l'anàlisi de les pp. 67-75.

14. Un exemple d'això el podem trobar en l'anàlisi que Gramsci fa de l'origen de les idees que el proletariat industrial del nord d'Itàlia tenien respecte als camperols del sud, a *La questione meridionale* (Roma, Editori riuniti, 1966), pp. 135-136.

15. *Il materialismo storico*, p. 135.

16. *Il materialismo storico*, pp. 217-218.

NOTES SOBRE L'ESTAT DE DRET I LA SOCIETAT DEMOCRÀTICA

A propòsit del llibre del prof. Elías Díaz (*)

L'aparició del llibre d'Elías Díaz, *Estado de derecho y sociedad democrática*, sembla un esdeveniment notable en la literatura político-jurídica de postguerra a Espanya, perquè és la primera ocasió en què té accés a la producció editorial el plantejament del tema de la construcció de la democràcia des d'una actitud d'indubtable caràcter democràtic. Prenent bona nota d'això, i malgrat la coincidència en el seu propòsit fonamental i en moltes de les seves apreciacions, aquest comentari no pot ésser sinó crític, pel fet d'existir respecte al pensament que Elías Díaz presenta en la seva obra una divergència relativament gran.

« No tot estat és Estat de Dret » adverteix inicialment E. Díaz, tot subratllant el sentit valoratiu de l'expressió « Estat de Dret » i al·ludint al fet que la utilització per l'Estat d'una determinada *legalitat* no és suficient perquè adquireixi la superioritat « ètica » dels Estats de Dret. I si acceptem que aquest mínim « ètic » dels Estats de Dret és una conquesta històrica no renunciabile de les societats humanes, cobra tot el sentit la temàtica fonamental del llibre que és, com l'autor l'enuncia, « la compatibilitat entre societat democràtica i Estat de Dret » (p. 9), o, tenint en compte que per a E. Díaz només una societat socialista pot considerar-se veritablement democràtica, « la compatibilitat entre Estat de Dret, d'una banda, i democràcia-socialisme, de l'altra » (p. 127).

L'autor identifica l'origen i les formes de l'entitat conceptuada en la noció « Estat de Dret » amb l'Estat liberal burgès del segle XIX. El seu procediment d'anàlisi consisteix a examinar primerament les característiques essencials de « tot » Estat de Dret a partir de les de l'Estat liberal per a estudiar a continuació diverses solucions, les unes fictícies i les altres reals —avança—, que han estat proposades com a su-

peradores de la crisi del liberalisme —Estat totalitari feixista i el denominat « Estat social de Dret » o *Welfare State*—, i així passa a la concepció en què resumeix la seva aportació positiva al tema sota el rètol d'« Estat democràtic de Dret ». Aquesta nota seguirà en general la línia d'exposició del llibre.

**

Justifica amb encert Elías Díaz que no es pugui parlar d'Estat de Dret amb anterioritat a l'Estat liberal: el règim absolutista no és pas, naturalment, un règim de poder il·limitat; la força del monarca —a qui E. Díaz atribueix el poder polític— troba limitacions materials enfront del poble, enfront de la noblesa, etc., i teòriques (en la « llei divina », en el « dret natural »), però no existeix ni tan sols « un Estat nobiliari de Dret », diu expressivament, vàlid per a les relacions entre el monarca i els feudals. Enfront de l'absolutisme, l'Estat liberal tracta de respondre a l'exigència d'establir uns límits a l'autoritat política. Les notes distintives generals, que segons l'autor corresponen a tot Estat de Dret, de l'Estat liberal són les següents: a) *imperi de la llei*, com a nota primària, remarcant que cal entendre només per « llei », en aquest sentit avaluat positivament, la llei « formalment creada per l'òrgan popular representatiu (...) com a expressió de la voluntat general » (p. 19); en aquest ordre de coses, no hi ha Estat de Dret « si la llei prové d'una voluntat individual absoluta i no pas d'una assemblea de representació popular lliurement elegida (...) si no és expressió de la voluntat general » (*ibid.*); b) *separació de poders* —executiu, legislatiu i judicial—, el sentit històric de la qual és « evitar la concentració de poder en mans del titular de l'executiu » (p. 21); c) *legalitat de l'administració*, en el sentit d'uns límits efectius i unes garanties de

(*) Elías Díaz, *Estado de Derecho y sociedad democrática*, Madrid, Edicions "Cuadernos para el Diálogo", 1966.

control de la conformitat a la llei per part del poder executiu, comprovada a través de mecanismes susceptibles de funcionar pràcticament; i d) *el respecte als drets fonamentals de la persona humana*. Quant a aquest últim punt, E. Díaz presenta una llista de tals drets i adverteix que « no es tracta de presentar un quadre tancat i complet » i que només enuncia aquells drets, « la protecció dels quals es considera més necessària » (p. 27). Sobre aquest quadre —el qual, recordem-ho, entra a compondre la sèrie d'exigències de *tot*. Estat de Dret—, més endavant hi tornarem; si la seva caracterització hagués d'ésser entesa simplement com a descriptiva de l'Estat de Dret burgès, no cal dir que en aquest punt es produeix neta coincidència.

Apunta Elías Díaz que « el liberalisme clàssic (...) constitueix (...) insuficient garantia per a aquesta realització i protecció dels drets de tots els homes ». En l'Estat liberal burgès « els « drets » naturals » o drets humans resulten ésser senzillament els drets de la burgesia » (p. 25) —reprodueix les tesis que Marx enuncïava ja en el seu primer article sobre *La qüestió jueva* del 1844— i que el liberalisme « en un context capitalista portava de fet a un respecte insuficient dels drets i llibertats dels homes no propietaris, és a dir, dels proletaris » (p. 17), amb la qual cosa —malgrat aquest « respecte insuficient »— es recorda la contradictòria limitació que imposa el mode de producció capitalista en la realització dels drets i llibertats personals necessaris dins el marc d'una ordenació institucional adequat a ell. L'autor assenyala repetidament (p. 16, 17, 26, etc.) el caràcter de « conquesta històrica irreversible » del liberalisme, el qual constitueix, a despit d'aquella limitació, punt d'arrencada vàlid per a un procés de democratització. Més avall veurem, però, que el significat atribuït per Elías Díaz a la validesa dels esquemes de l'Estat Liberal de Dret s'estén fins i tot a determinacions d'aquest de caràcter més aviat tècnic (en el sentit de mecànica jurídica artificial) i històric.

L'Estat totalitari en què es concreta la ideologia feixista tracta de presentar-se ell mateix « com a superador de les insuficiències de l'Estat liberal ». La crítica que el feixisme dirigeix al liberalisme —rellevant per a la concepció liberal de l'Estat de Dret— se centra en « l'individualisme de la societat i l'abstencionisme de l'Estat »; el feixisme és fonamentalment « *capitalisme organitzat totalitàriament*, capitalisme econòmic més totalitàriament polític » (p. 29-30); l'autor apunta encertadament les prin-

cipals característiques que permeten de reconèixer la ideologia feixista. En allò que concerneix l'organització político-jurídica del feixisme, negadora, naturalment, de l'Estat de Dret, assenyala el següent: « en lloc de l'imperi de la llei, imposició de voluntat carismàtica d'un dictador »; « la total concentració de poder substitueix l'anterior distribució liberal de poders »; enfront de l'exigència de submissió de l'Administració a la llei de l'Estat de Dret, manca la « garantia jurídica davant les actuacions de l'executiu »; i « els drets humans vénen limitats a nivells inadmissibles », de manera que actes perfectament legals en un Estat de Dret esdevenen delictes polítics fortament perseguits (p. 31-34).

Hauria estat interessant que l'autor hagués mostrat l'articulació concreta de l'Estat totalitari segons la frase de Mussolini (que cita): « tot en l'Estat, res fora de l'Estat, res contra l'Estat », que hagués examinat el procediment per mitjà del qual l'Estat totalitari tracta de fer seus, parts d'ell mateix, convertint-los en departaments de l'Administració, els organismes socials —sindicats, partits polítics, organitzacions diverses de tipus cultural, professional, etc.—, és a dir, un estudi de la configuració institucional mitjançant la qual l'Estat totalitari intenta de superar el tall que el separa de la societat civil, amb la consegüent destrucció de formes organitzatives d'aquesta. Però en lloc d'analitzar les institucions prefereix d'examinar les construccions teòriques (això mateix passarà en el cas del *Welfare State*), i ho fa amb resultats estimables en el cas del totalitarisme. Segueix amb detall els passos de l'argumentació dels juristes feixistes italians (sobretot Ravà i Panunzio), per la qual l'Estat és qualificat amb una eticitat *superior* a la de les seves normes jurídiques: de les tímides formulacions inicials, en què s'insistia en la conveniència de no oblidar « la garantia de l'ordre jurídic », es passa a l'afirmació que l'Estat té assignats uns deures històrics i « ètics » que només ell pot realitzar, i que « ha de fer-ho » *més enllà* del dret i a vegades *en contra* del dret. En el cas d'Alemanya, la justificació del « decisionisme » jurídico-polític pel qual és dret « purament i absolutament la voluntat del Führer », i això amb pretensió ètica i no pas sols de mera *legalitat*, cal cercar-la en la idea de « comunitat » que substitueix la de « societat civil » (amb la seva escisió de classes) i la seva progressiva « substanciació » (teoritzada, entre d'altres, per Larenz), la qual acaba encarnant-se en la persona d'aquell. D'aquesta manera, escamotegen l'existència d'una societat que controla o

aspira a controlar les instàncies polítiques, identificant la noció substancialitzada amb la instància política mateixa. Aquest capítol és segurament el de major exactitud analítica.

*
**

Com a superació *positiva* de l'Estat liberal de Dret —i de l'Estat totalitari— veu Elías Díaz l'anomenat « Estat social de Dret », el *Welfare State*. Aquest Estat és concebut « com a fórmula que, a través d'una revisió i reajustament del sistema, eviti els defectes de l'Estat abstencionista liberal i, sobretot, de l'individualisme que li servia de base, postulant plantejaments de caràcter social » (p. 65); dit altrament, « tracta de corregir l'individualisme liberal clàssic a través d'una afirmació dels « drets socials » (...) drets al benestar social que configuren l'Estat social de Dret com a *Welfare State* » (p. 65-66). Quant al liberalisme clàssic, el qual és considerat incapaç de resoldre els problemes de la societat industrial contemporània, « allò que es propugna (...) és un Estat decididament intervencionista (...) dotat d'un « executiu fort » » (p. 67). Això suscita una crítica del parlament tradicional —en el vell terreny del qual s'introdueix l'executiu « decididament intervencionista »— i dels partits polítics.

Es tracta, naturalment, de la inadequació de les institucions del liberalisme clàssic per al capitalisme monopolista d'Estat típic de les societats les quals són qualificades d'*Estats del benestar*; l'anàlisi històrica reconeix, en darrer terme, en aquella inadequació l'evolució interna del propi sistema capitalista i, juntament amb aquesta evolució interna, la pressió *exterior* de les classes obrera i mitjanes —pressió activa en el primer cas, no sempre en el segon— creades pel capitalisme, però objectivament oposades a ell (en això resideix l'exterioritat) per a obtenir el que E. Díaz anomena « drets socials »: els sistemes de seguretat social, etc., que no han de confondre's, com se sol fer en parlar d'un abstracte « benestar », amb la major quantitat de mercaderies, producte aquest sí de l'evolució interna del capitalisme. (De tota manera, la « major » quantitat de mercaderies és relativa a la « menor » del capitalisme clàssic, i no cal pensar que el saldo hagi d'ésser el mateix en comparança amb vares de mesurar que no existien en l'època del citat últimament.) Doncs bé: no trobem res d'això en l'anàlisi d'Elías Díaz. Admet, naturalment, que el *Welfare State* és « capitalisme com a forma de producció », però per a ell es tracta d'un « neocapitalisme » definit sobretot psicològicament: així diu,

per exemple, que « la cultura del neocapitalisme exigeix una certa difusió i extensió del benestar » (p. 79), o arriba a explicacions completament *invertides*, com l'afirmació que « l'ànim de lucre, més o menys despersonalitzat, continua essent el motor del sistema » (p. 81), en les quals un concepte jurídic o psicològic es presenta com accionador del mecanisme econòmic fonamental, i en realitat no és sinó el reflex psíquic d'aquest mecanisme.

Sense entretenir-nos en les consideracions de l'autor d'*Estado de Derecho y sociedad democrática* sobre el paper dels tècnics en el *Welfare State*, cal destacar, en canvi, una ambigüitat certament característica en la valoració d'aquest aspecte. Diu, per un cantó, que « l'Estat social de Dret és considerat aquí (...) com una autèntica conquesta històrica, com un pas endavant de caràcter positiu, i això tant pel que fa als Estats liberals (...) com, sobretot, pel que fa als Estats totalitaris » (p. 72) i que es troba « com un pas més, encara que important, en la línia de l'Estat liberal de Dret » (p. 67); però, per altre cantó, diu que « radicalitzant les coses, arriba a plantejar-se la qüestió de saber si i fins a quin punt el neocapitalisme de l'Estat social de Dret no deu estar en realitat encobrint una forma més matisada i subtil de dictadura del gran capital (...) que en el fons podríem denominar (...) neofeixisme » (p. 83-84), i conclou, en aquest mateix indret, que « en els Estats socials de Dret s'installa (...) un elevat component de forces reals i elements ideològics de caràcter típicament neofeixista ». Aquesta ambigüitat d'Elías Díaz és conseqüència d'haver unificat en el concepte d'« Estat del benestar » les conquestes de les classes obrera i mitjanes (que signifiquen un avenç respecte a llur situació dins l'Estat liberal clàssic) i el resultat de l'evolució del capitalisme (avui esdevingut un *fre*, un *entrebanc* per al desenvolupament de la societat humana, ja no pot ésser valorat positivament); aquesta ambigüitat sembla projectar-se igualment sobre dos punts importants: d'una part, sobre les insuficiències de l'« Estat social de Dret », que són apreciades a nivell intern però « sobretot », afirma repetidament, « en el pla internacional » (p. 82, 83, 102); d'altra, sobre certes afirmacions que tenen molt de « superació » ideològica (no real, pràctica) dels problemes de la transició d'un tipus de societat i d'Estat a d'altres: « el capitalisme liberal s'ha transformat ja profundament, ha atenuat algunes de les seves tares més escandaloses » (p. 89); « la superació correcta d'aquelles [insuficiències del liberalisme] es troba en la seva prolongació a través d'un procés d'ampliació que con-

dueix precisament a la democràcia i al socialisme » (p. 17); « el procés intern que es realitza en l'Estat de Dret passa així consecutivament per tres etapes: liberal, social i democràtica » (p. 72). Això últim cal precisar-ho, ja que E. Díaz explicita que l'Estat social de Dret « no condueix pas « naturalment » « al que anomena Estat democràtic de Dret (p. 92): es tracta que en la seva explicació no entren en joc altres factors que els ideològics o que atribueix a l'evolució del capitalisme les conquestes d'una acció que, tot i produir-se al seu si, li és externa.

Elías Díaz adverteix que « només a través de la democràcia i del socialisme és possible de donar compliment efectiu i real als drets i llibertats de l'home » (p. 92). L'autor argumenta la necessitat d'un « Estat democràtic de Dret », és a dir, de la democràcia d'una societat socialista. Es tracta, però, d'una societat socialista « futura », respecte a la qual les societats socialistes existents són tan « presents » com el *Welfare State* (cfr. p. 92 i 93). I atès aquest punt no podem deixar d'assenyalar que la qüestió de les relacions entre democràcia i Estat de Dret i societat socialista són plantejades per Elías Díaz com a afirmació humanista. Resta en peu el problema de la relació entre democràcia representativa i estructura social. Parla, en efecte de « compatibilitat », de « paral·lelisme i correspondència » (p. 9, 10, 92, 93), però no planteja clarament la necessitat, el caràcter de *condició necessària* que per a la consecució d'institucions polítiques democràtiques té la construcció del socialisme.

**

Hi ha dos usos diferents de la paraula « democràcia » que subratllen dos aspectes de l'ideal que, en actualitzar-se, es configurarà en una única realitat. El primer d'aquests usos respon a una concepció *garantista*, jurídic-pública, de la democràcia, argumentada inicialment per Montesquieu i Locke (el sistema dels « pesos i contrapesos »); però n'hi ha també un altre que subratlla l'aspecte *igualitari* de la democràcia, teoritzat inicialment per Rousseau i sobretot per Marx. Elías Díaz només es fixa en el primer, però sobre aquest punt revindrem tot seguit.

En la *Crítica del Programa de Gotha* (1875) assenyala Marx que « amb la supressió de les diferències de classe s'esvaeix per si mateixa tota mena de desigualtat social i política que en deriva », i anteriorment ha explicat que en la societat socialista s'avança un pas cap a la igualtat, car a diferència del que s'esdevé en la so-

cietat burgesa, on les divisions de classes introdueixen la desigualtat en la distribució dels béns produïts socialment, la distribució s'hi realitza segons una mesura comuna (el treball aportat) que exclou les diferències de classe, però només *un pas*, ja que l'aportació del treball és desigual en diferents membres de la societat: « El dret *igual* és un dret desigual per a un treball desigual », diu Marx. En definitiva, com a condició de la democràcia *garantista*, un mode de producció la immediata conseqüència del qual sigui de destruir l'escissió en classes de la societat, escissió reflectida finalment en el sistema de « pesos i contra pesos ».

Aquella *fuga* del problema autèntic i real de l'Estat de Dret, de les relacions entre garanties i institucions democràtiques i estructura social democràtica, es manifesta quan, en parlar de la realització de l'Estat democràtic de Dret, Elías Díaz es limita a repetir acríticament les característiques de l'Estat liberal: imperi de la llei i llei com a expressió de la voluntat general, divisió de poders, legalitat de l'Administració i drets i llibertats fonamentals (p. 126). El problema de la democràcia *garantista* no es planteja pas a aquest nivell d'abstracció, sinó a un nivell previ, més concret.

Ja en la primera de les característiques esmentades (la llei com a expressió de la voluntat general), percebem —com no vulguem tornar a una anàlisi del dret públic anterior a Rousseau— un problema, que és el dels nusos, les mediacions a través de les quals, exclosa per impracticable la democràcia directa per a l'elaboració i aprovació de la llei, la voluntat general assoleixi quedar-hi expressada. I aquest és un problema *obert*, amagat per la degradació del consentiment a obediència, directament expressat en el de la funció actual del parlament i els partits polítics al qual l'autor d'*Estado de Derecho y sociedad democrática* hi al·ludeix. Al parlament de les « democràcies occidentals », en les quals perdura l'esquema institucional bàsic de l'Estat liberal, atribueix com a *ficció jurídica* la « representació » de la voluntat general; ara bé: aquesta ficció és més o menys accentuada (i aquí es prescindeix de la incidència de l'antagonisme de les classes en la consecució d'una voluntat « general ») segons quin sigui el grau d'organicitat de la societat i l'eficàcia de les instàncies mediadores entre l'una i l'altre. El problema també existeix en diverses formes als països socialistes —i oblidar-lo ha produït resultats perjudicials. Elías Díaz no ha prestat cap mena d'atenció al subjecte de la voluntat general: contraposa « *élites* » (en relació amb la « teoria elitista » i la qüestió

de la « tecnocràcia ») a « masses », orteguianament inarticulades. Encara que l'Estat liberal és « burgès » i els no propietaris, « proletaris », oblida que les masses, el subjecte de la voluntat general, s'articula primerament en classes i tot seguit en organitzacions de classe; de tals entitats organitzatives depèn el funcionament dels mecanismes institucionals de l'Estat. Als països socialistes hom n'està assajant diversos tipus; en aquest ordre de coses convé advertir que no es tracta d'un problema simplement jurídic, que cap organització institucional no pot impedir *a priori* la producció de fenòmens com el burocratisme, etc., que són un fre per a la consecució de la democràcia, i també que amb l'eliminació de la divisió en classes en la societat socialista no són eliminades automàticament totes les diferències socials i polítiques, sinó solament les més substancials que en són funció.

Es mecànic d'atribuir a l'Estat democràtic de Dret la *separació de poders* de l'Estat liberal. Aquesta qüestió és apèndix de l'anterior, i per tant l'assignació de les diferents funcions de l'autoritat garantitzant els supòsits de la democràcia és qüestió de la *ciència jurídica*, i aquesta, en la societat socialista, no queda pas reclosa dins els horitzons del dret burgès. Així, els processos judicials occidentals tenen la forma general —derivada del dret romà— d'una pregunta a la qual els tribunals només poden respondre « sí » o « no », i amb això el poder judicial no té possibilitat formal d'envair les esferes del legislatiu o de l'executiu; en el dret econòmic soviètic, en canvi (amb el tribunal d'*Arbitraz*), el procés no es planteja en aquests termes del « sí » o el « no », sinó a trobar la solució econòmica òptima per al conflicte plantejat entre empreses o organismes de planificació estatals, solució que pot allunyar-se de les « demandes » de tots ells i que té caràcter normatiu. En aquest cas és fàcil de veure com el diferent sistema econòmic i social determina la necessitat de mecanismes institucionals adequats i impermissibles en la societat capitalista. I el mateix podem dir d'instàncies fonamentals « legislatives », com la de l'elaboració del Pla.

Finalment, quant al respecte dels drets i llibertats fonamentals de l'home, hi ha aquí un problema previ també al nivell d'abstracció amb el que l'afirma Elías Díaz. És òbvia la necessitat d'aquest respecte,

però la qüestió no pot pas plantejar-se al nivell de la pura exigència ètica, sinó al de les condicions materials que el fan possible, és a dir, que es tracta de superar la necessitat. La societat capitalista viola els drets humans *perquè no pot fer altra cosa* (i no pas perquè hi hagi una consciència ètica degradada, la qual cosa és certa però conseqüència d'aquella necessitat). En un altre pla, menys fonamental, el dels drets i llibertats concrets en què ho planteja Elías Díaz, la qüestió no queda decidida, com suposa, amb les exigències històriques ja avui de la societat, sinó en cada cas amb les del futur. Molts « drets » que en llur formulació històrica expressaven una exigència absoluta són, en llur concreció, propis de la societat burgesa i desapareixeran amb ella. No es tracta sols que aquells drets siguin sota el capitalisme drets *només* de burgesos dels quals estan mancats els proletaris, sinó, més fonamentalment, que són *propis* de burgesos. No pot parlar-se, doncs, considerant que llur protecció sigui necessària, de « Dret efectiu de tots els homes a una participació igualitària en els rendiments de la propietat » (p. 27), perquè això és exigir la propietat i, per tant, la societat burgesa. Ni tampoc d'una « *real participació* d'aquests [els homes] en els *rendiments de la producció* » (p. 98-99), fórmula « millorada » però tan ambigua com una altra de cèlebre perquè fou criticada pèr Marx el 1875.

**

El valor principal del llibre d'Elías Díaz resideix en la seva formulació a favor de la democràcia, dels drets i llibertats democràtics. Com ell mateix assenyala, certes crítiques « tenen un sentit completament oposat si es fan des del marc d'un Estat social de Dret o des d'un Estat totalitari ». De tota manera, cal fer una observació en aquest context fonamental: Díaz diu a la introducció que « el primer —no tant en l'ordre del temps com en el dels valors— ha d'ésser sempre, no cal dir-ho, la democràcia » (p. 10), enunciat que recupera al nivell dels principis les ambigüitats indicades més amunt: afirmar que una cosa, la democràcia, sigui el *primer* en l'ordre dels valors si s'admet que pot no ésser-ho *en el temps*, en la realitat, és relegar la conquesta de la democràcia en aquesta realitat i en el terreny dels valors a un segon lloc, i acceptar que el primer continuï ocupat per meres « vigències » sense contingut ètic.

SOBRE L'ONZE DE SETEMBRE

Les notes de la premsa barcelonina sobre la manifestació de l'onze de setembre de 1967 tenen força interès per a comprendre el que està passant al país amb la reivindicació de les llibertats nacionals. Des de les més extenses —com la de “Solidaridad Nacional” del 12-9-67— fins a les més breus —com la de “La Vanguardia” del dia següent—, totes posen al descobert un fil conductor d'origen ben poc misteriós: la política, fa temps iniciada per Informació i Turisme, de treure importància al problema basant-se en l'esperança d'atreure's els sectors burgesos i petitburgesos del moviment nacional català.

La premsa aplica en aquest cas la seva política per mitjà de dos expedients propagandístics: d'una banda, intenta recuperar l'onze de setembre amb no menys de sis citacions en català. Aquest intent té molt poques perspectives: no hi ha cap dubte que una part considerable de la burgesia catalana està disposada, avui com ahir, a utilitzar el nostre problema nacional com a moneda de canvi amb Madrid en tractes molt avantatjosos: vet aquí, per a provar-ho, els patrimonis burgesos catalans acumulats del 1939 ençà, i López-Rodó per a personificar tot això. Però, precisament perquè això és així, resulta superflu, per a aquesta capa burgesa, l'esforç políglot de “Solidaridad Nacional”; tan superflu com la política que serveix.

D'altra banda, si resulta superflu per a López-Rodó, l'intent és impotent per a la massa del poble català, incloent-hi importants estrats petitburgesos. Per a aquest és inútil que, citant Soldevila, el mateix diari dels qui van imposar el “hable usted en cristiano” recordi ara —en el no-cristià de Soldevila— que la “llibertat de tot Espanya son invocats en la suprema apellació” (*sic*: “S.N.” talla tant que suprimeix la concordància). El poble català sap perfectament que és la seva lluita —i, entre altres coses, la celebració de l'onze de setembre— allò que ha obligat el poder representant per “S.N.” a guardar per ara al racó dels mals endreços el peculiar concepte de parlar “cristiana” i “imperial” i a intentar esborrar les tortures que costà de parlar la llengua nacional. I sap també, el poble català, que encara li resta molta lluita a fer; perquè el més increïble d'aquesta supèrflua i impotent propaganda per a burgesos és que pretén d'ésser molt barata: aspira, sembla, a dissimular la seva veritable naturalesa amb unes quantes classes de català dins el marc d'un ensenyament fet en castellà. Des d'això fins a la conquesta del dret d'autodeterminació, “Solidaridad Nacional” contemplarà encara algun altre onze de setembre de creixents dimensions. La redacció del periòdic robat als llibertaris faria bé de preparar una escalada propagandística cap avall: per a l'any vinent li caldria buscar dotze citacions de Ferran Soldevila.

L'altra mà estesa per la propaganda del règim als grans burgesos catalans que ja els la tenen ben agafada i a les capes del poble que mai no els l'agafaran, consistí a exhibir complagudament l'origen no-català dels detinguts de l'onze de setembre: un de La Carolina, un granadí, una de Carmona i una de Jaén.

En això la propaganda franquista no sols resulta inútil sinó que és contraproductent: intenta ficar en el cap del burgès barceloní el temor als “*turbios manejos*” comunistes que “aprofiten” l’onze de setembre; però prova que la reivindicació nacional catalana resulta avui molt menys susceptible d’ésser moneda comptant de l’alta burgesia del país, perquè la classe obrera —és clar que aquests immigrants detinguts no són pas funcionaris de l’estat— l’ha feta seva, per assimilació a la nacionalitat catalana els uns, i d’altres, ara com ara potser la majoria, perquè es tracta d’una reivindicació més de llibertat: i la classe obrera de Catalunya i la de tot Espanya és avui la força decisiva en la lluita de tots els pobles hispànics per les pròpies llibertats, per la democràcia. La llista dels detinguts de l’onze de setembre de 1967 demostra a qui ho vulgui veure que la futura llibertat del país serà la llibertat aconseguida sobretot per una classe obrera que avui ja es presenta amb les seves reivindicacions com a classe universal, segons l’expressió de Marx. I que, per tant, la futura democràcia hispànica serà una democràcia política, econòmica i social, de la qual no es tornarà enrera, sinó solament s’anirà a la culminació del poder del poble, de totes les classes treballadores del país encapçalades per la classe obrera: el socialisme.

“...Les Comissions Obreres, l’oposició camperola, el sindicat estudiantil, els diversos nuclis intel·lectuals i professionals, i els sectors catòlics indicats (la corrent conciliar, progressista, de l’Església espanyola) no són estranys uns a altres, estan lligats entre si per lligams, moltes vegades encara informals, però efectius. Aquesta connexió respon a una tendència natural, espontània, originada per la comunitat d’interessos i objectius. Cap repressió, cap coerció, no podrà tallar aquesta tendència natural, que està duguent a formes de coordinació cada vegada més conscients i articulades i que molt probablement es manifestaran en el seu dia de forma oberta i declarada.”

“Què és en el fons tot aquest moviment de característiques i amplitud desconegudes en el passat?”

“En el fons es tracta del sorgiment d’una aliança de les forces més àmplies del Treball i de la Cultura, d’un fet que hem de saludar amb gran joia.”

“L’aliança de les forces del Treball i de la Cultura —obrers i empleats, camperols, intel·lectuals creadors, científics i professionals, artistes, estudiants, menestrals, petits industrials i comerciants—, està donant els primers passos. Haurà d’afrontar encara serioses proves, obstacles difícils fins aconseguir concretar-se i afirmar-se plenament. És encara prematur preveure les formes que en definitiva prendrà.”

“Però és evident que aquesta aliança, encapçalada per la classe obrera i les seves Comissions, és ja una força real, que està començant a posar en crisi les estructures polítiques feixistes, a sentar les bases de la futura democràcia espanyola, guanyant terreny pas a pas mitjançant l’acció i la lluita. Aquest moviment és la força més real i efectiva amb que topa la dictadura.”

(Santiago Carrillo, “Nuevos enfoques a problemas de hoy”, p. 173-174.)

Vª CONVIVENCIA DE FILOSOFES JOVES

A la vila d'Alcalà de Henares, entre el 18 i el 21 d'abril de 1967, tingué lloc la V Convivència de Filòsofs Joves. Podem afirmar, sense cap reticència, que en aquesta cinquena sessió s'ha acabat per consumir un interessant procés d'« obertura ». Amb això volem dir que, si bé als orígens, encara no es podia dir ni menys predir el rumb que seguirien aquestes Convivències —si *de facto* constituïrien un petit comitè o una capelleta o si s'obririen realment al gruix de llicenciats en filosofia— podem afirmar de moment el triomf de la línia d'obertura. Aquesta afirmació es basa en una doble constatació: la participació massiva de llicenciats de tots els racons geogràfics i ideològics del país en les sessions, d'una banda; i l'entrada, d'altra banda, de personal de signe molt distint en la direcció. La mateixa constitució de l'Agrupació que patrocina les convivències afavoreix aquesta « política d'obertura »: elecció anual d'un Vicepresident i del Secretariat; renovació anual de la Presidència (que passa sempre a mans de l'anterior Vicepresident); votació democràtica dels càrrecs per part de la totalitat dels participants al final de la Convivència. Es tracta, doncs, d'una institució que, baldament hagi tingut o no uns orígens sectaris o obscurs, hagi estat o no « retrògrada » al començament, ha acabat per constituir un vehicle d'aglutinament del món dispers —geogràficament i ideològicament— dels llicenciats en filosofia « joves ». Creiem sincerament que, amb això, aquesta institució ha cobert els seus objectius: ésser una plataforma de diàleg, de formació i contrast d'opinions. Pensem, a més, que caldria perseverar en aquest sentit: donar cabuda a totes les opinions. Creiem que el nostre país necessita ara explicitacions, necessita que surti a la llum el que durant trenta llargs anys ha quedat a l'ombra de la clandestinitat: l'opinió conscient sobre la realitat en què vivim; o, millor dit, el contrast d'opinions, actituds i parers. Creiem que

tenen especial interès aquelles institucions que neixen —o es desenrotllen— lliures de tota —o quasi tota— lligadura amb grups monopolistes, polítics o econòmics, i, no cal dir-ho, lliures de lligadures oficials. Que no neixen inspirades per ideals abstractes de diàleg, sinó per un interès molt concret: conèixer la realitat; una realitat constituïda, com deia Marx, pel « món dels homes ». Només amb plataformes d'aquesta mena podem « contrastar » les nostres opinions i iniciar aquest procés, del qual estan més necessitats els medis intel·lectuals: purgar-se de la falsa consciència de la realitat que possibilita la producció d'ideologies, practicar fins a les últimes conseqüències la « socio-anàlisi », per tal de consumir l'ideal de tot pensament realista: el coneixement ple dels propis condicionaments —tant com el dels de l'aversari— i el coneixement científic de la realitat, un cop hi és alliberat l'accés de pseudo-mediacions ideològiques.

En aquesta V sessió fou tractat un tema que, aparentment, tenia serioses dificultats. El tema —« el problema de Deu en la filosofia actual »— podia fàcilment ésser apropiat per alguna fracció especialment interessada. Podia donar lloc a intervencions apologetiques o, fins i tot, a sermons disfressats de terminologia o pseudo terminologia filosòfica. De fet no fou així. De fet, per exemple, els ponents no foren del mateix signe. No hi hagué monopoli de teistes, com es podia témer. No hi hagué, de fet, cap monopoli.

No podem dir, però, que la representació del pensament filosòfic fos exhaustiva. No hi hagué, per exemple, sinó una escassa representació del pensament marxista. Però, tot i escassa numèricament, un bon nombre de tesis marxistes foren defensades pels pocs però ben equipats filòsofs de tendència marxista que assistiren a les reunions. Tanmateix, tots els participants actuaren a títol individual, sense atribuir-se la representativitat de cap tendència filosòfica.

Finalment, val la pena d'insistir que es tracta d'una iniciativa de « gent jove ». Ja se sap que el problema « generacional » no és pas tan decisiu como ho han cregut certs medis intel·lectuals, ja que en general les « noves generacions » repeteixen les pautes culturals de la classe de llurs genitors. Es pot dir que en ocasions el « conflicte » és aparent: les noves generacions tendeixen a « perfeccionar » aquestes mateixes pautes i això provoca conflictes degudament institucionalitzats. Però al nostre país el problema és d'una altra índole. Les

generacions « que no han fet la guerra » es troben, en general, en un conflicte de major dimensió, pel fet de no participar de l'adhesió engegada a certa mitologia cultural i política pròpia dels « vencedors ». Això proporciona un interès més remarkable a tota iniciativa que es basi en la « joventut », en tant que, en alguna manera, constitueix sovint una base suficient —per exagerada que sembli l'afirmació— per a lluitar contra els qui monopolitzen la direcció política i cultural del país.

S. J.

ESPIGAT A LA PREMSA DIARIA

18 NOVEMBRE 1967

“*La Vanguardia*”; Discurs de Franco a les anomenades “Cortes Españolas” :
“...*La nostra tasa de rendiment ha vingut a ésser pràcticament la segona del món després del Japó, i àdhuc, alguns anys ha estat la primera... Es pot afirmar que pel 1970 l'standard de la vida nacional serà l'equivalent a l'uropeu d'avui...*”

(Això dos dies abans de la desvaloració...)

20 NOVEMBRE 1967

“*Diario de Barcelona*”; D'un article del senyor J.L. Artigas Riambau :
“...*S'estima que la greu atonia per la que atravessen actualment gairebé tots els sectors comercials, és la manca de poder adquisitiu de la immensa majoria dels cosumidors, els quals, a causa de la constant i ininterrompuda elevació dels preus veuen disminuïda dia a dia llur capacitat de compra. En conseqüència, no sembla existir en el present moment una forta pressió de consum. Per tant, és a temer seriosament que les fortes mesures de contenció del consum ens condueixin a estadis més depressius...*”

20 NOVEMBRE 1967

“*La Vanguardia*”; “...*44.707 obrers afectats per expedients de crisi en els 9 primers mesos del 1967...*”

I ja sabem com es fabriquen les xifres oficials... Per si era poc :

21 NOVEMBRE

“*La Vanguardia*”; Declaracions de García Moncó, Ministre de Comerç :
“...*Es facilitaran majors possibilitats de reestructuració de plantilles a les empreses...*”

28 NOVEMBRE 1967

Decret-Llei congelant els salaris i sous : “...*Les retribucions del treball es mantindran al mateix nivell que tinguessin el 18 de novembre 1967...*”

ENTORN DE LES "PRIMERES JORNADES INTERNACIONALS D'ESCOLES DE CINEMATOGRAFIA"

Del 1 al 6 d'octubre d'enguany foren celebrades a Sitges les "Primeres Jornades Internacionales d'Escoles de Cinematografia" en el marc de la "Primera setmana de Cine-Foto Audiovision" i sota la presidència honorífica de Fraga Iribarne. Durant sis dies es va discutir sobre temes relacionats amb la problemàtica general de les Escoles de Cine —i especialment de la de Madrid— i de la creació cinematogràfica en general. S'hi van aprovar —per majoria de vots— unes conclusions que publiquem en aquest mateix "NH". Hi hagué resistència oficial, mes no gosà manifestar-se obertament en un ambient no gens "oficial". El sabotatge, però, es va fer amagant la cara. Aquelles conclusions, aprovades a les 18.15 del dia 6, a les 22.30 encara no havien estat copiades i el text original, llegit pel ponent en reunió i depositat a la Secretaria, fou arbitràriament incautat i les oficines clausurades. Ni els membres del Comitè Executiu de les "Jornades" ni l'encarregat de l'oficina de premsa hi pogueren entrar.

Davant una anomalia semblant, es convocà una reunió urgent en el mateix "Hotel Calípolis" per tal de discutir-ne. En aquella reunió es va demanar al President de la "Setmana", doctor Serra Malera, una explicació satisfactòria sobre la qüestió. El President i vice-president sortiren de la sala per a "deliberar" i informaren que les conclusions serien repartides a l'endemà. Segons es posà en clar, la pressió arbitrària venia del propi Director de l'Escola Oficial de Cinematografia de Madrid, Carlos Fernandez Cuenca. L'actitud, però, dels participants va ésser tan enèrgica que el President de les "Jornades" hagué de donar ordre de multiplicar i repartir les conclusions. Però aquest incident no fou únic. Ja s'havia lluitat, dies abans, per que fos anul·lada la prohibició de projectar les pel·lícules: "Vietnam" (de la República Democràtica Alemanya), "Partyzanka" (Polònia) i "Electro Show" (Xile), presentades, malgrat tot, encara que amb caràcter privat i restringit.

Tot això explica que el sopar de clausura fos celebrat en un ambient tibant i polèmic, que es pal·lesà, en forma de venjança, en la distribució de premis de T.V.E. i altres. El descontent dels participants esclatà en crits de "Dimissió, dimissió", quan Fernandez Cuenca arribà a Sitges en representació oficial.

Un productor i realitzador cinematogràfic de Barcelona, en donar còpia de les Conculsions adoptades (i sabotejades oficialment) a l'Alcalde de Sitges, es

trobà amb que aquest es negà a rebre el document i va indicar que calia que el Delegat del Ministeri de Informació i Turisme s'en fes càrrec. Les conclusions, democràticament adoptades, assolien la categoria de "patata sortida del forn" i anaven de mans d'un personatge a les mans d'un altre. Hi hagué, en el curs del mateix acte, una mena de baralla provocada per l'Alcalde de Sitges i altres del seu bàndol, baralla en la que fou maltractada la senyoreta Angela Belanger, corresponsal de la R.N.E. que tractava de posar la pau. A requeriment del delegat de Fraga, es presentà aleshores la Guardia Civil, que ja estava a l'aguait a la porta de l'Hotel. I així foren detinguts, al vestíbul o a la cambra que ocupaven a l'Hotel, participants a la "Semana" com els senyors Ignaci Fages, Ricard Bofill, Joan Giner i l'estudiant de l'E.O.C., Manuel Revuelta. Les detencions anaren acompanyades d'amenaçes per part de l'Alcalde de Sitges i, per si no n'hi hagués prou, foren detinguts altres participants: José Noya, Antonio Drove, Jesus Martinez Leon, Bernardo Fernandez, Pedro Costa, Augusto Martinez, Carlos Rodriguez Sanz, Manuel Perez Estremera, José Luis García, Roberto Gomez Hernandez i la senyoreta Angela Belanger. Un dels "números" de la força pública es va servir inclús de l'arma de foc per amenaçar a l'actor Jesus Ciuró Petit.

A les mesures repressives esmentades, dirigides per l'Alcalde de Sitges personalment i pel Delegat de Fraga i no pas l'Oficial de la Guardia Civil que es trobava present, cal afegir la incautació de tot el material i documentació de Premsa i de treball de les "Jornades", presidides per Fraga. S'obrí expedient acadèmic contra nombrosos alumnes de l'Escola Oficial Cinematogràfica i als crítics cinematogràfics presents se'ls va qualificar d'"informadores clandestinos".

Els detinguts foren alliberats a la matinada doncs l'enrenou que produí tot allò, obligà a les autoritats a afluixar la corda.

Tot això, narrat fredament, sense necessitat d'afegir-hi detalls ni comentaris, dóna una idea claríssima de la situació en que es troba el Govern, incapaç de controlar allò que ell mateix organitza quan es tracta d'esdeveniments en els quals els interessats poden parlar i agrupar-se. Les qüestions del cine d'avui no les pot tractar eficaçment un règim que nega tota llum, la més feble, tota democràcia.

¿Què és allò que no pot donar un règim com el que sofrim?

Vet aquí la resposta: (còpia i traducció textual del document aprovat a Sitges el 6 d'octubre):

"En el curs d'aquestes Jornades, els debats entorn al problema de la incorporació, avui, a la professió cinematogràfica, han desvetllat la reconsideració de molts postulats vigents, i s'ha arribat a les següents."

CONCLUSIONS

1. - *Es propugna la creació d'un cine independent i lliure de qualsevol estructura industrial, política o burocràtica.*

Per a això, són condicions indispensables:

- a) *Lliure accés a l'exercici de la professió amb les implicacions següents;*
- b) *Supressió del Sindicat Nacional de l'Espectacle i creació d'un Sindicat de base democràtica;*

- c) *Supressió del cartró de rodatje i de qualsevol mena de permís de rodatje anexe;*
- d) *Llibertat d'exhibició no sotmesa a controls governatius, ni administratius directes o indirectes;*
- e) *Supressió de la censura prèvia, a pel·lícula llesta per la projecció;*
- f) *Supressió de l'interés especial i de qualsevol altre classe de subvenció com a mecanisme de control i el seu pas al control del Sindicat Democràtic;*
- g) *Control dels mecanismes de producció, distribució i exhibició, pel Sindicat Democràtic;*
- h) *Tots els mitjans de formació professional han d'estar a mans del Sindicat Democràtic, cosa que implica la transformació de l'estructura actual de l'E.O.C.*

En aquesta nova Escola, els alumnes serien membres del Sindicat Democràtic amb tots els drets.

2. - S'han acordat els següents punts:

- a) *Continuar aquestes Jornades en anys successius;*
- b) *Informar a tots els centres del transcurs i resultat de les Jornades;*
- c) *Organitzar les properes Jornades amb base democràtica i electiva, així com una nominació dels diferents comitès pertinents.*

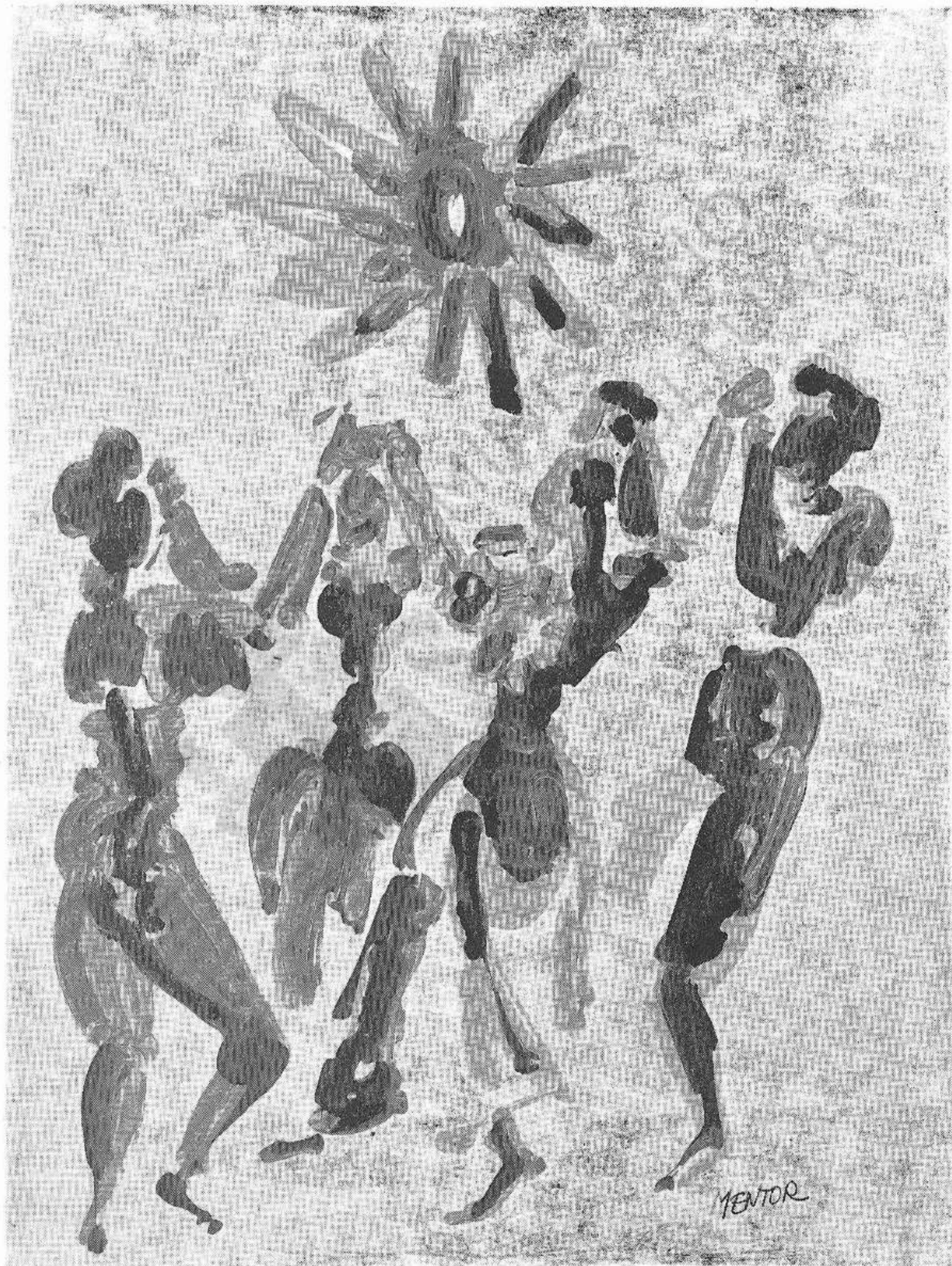
Aquestes foren les conclusions. Hom s'explica la ràbia de l'Alcaldede de Sitges i la dels enviats de Fraga. Però, la cosa no va acabar amb aquestes importants conclusions i la lluita per fer-les públiques. Els participants enviaren una carta a Fraga Iribarne explicant els incidents amb tots els detalls i protestant-ne. Els firmants de la Carta eren en general participants a les Jornades, però també la van signar altres realitzadors, escriptors i professionals, del cine, indignats pels fets de Sitges. Després d'explicar els fets, la carta a Fraga Iribarne diu:

"A l'ensem que signifiquem a V.E. la nostra indignació per aquestes actuacions que violen els principis més elementals de convivència i diàleg, els que firmem, expressem la nostra adhesió a la lletra i a l'esperit de les CONCLUSIONS que foren adoptades a Sitges."

Ja no hi ha branca de la cultura a casa nostra en la que la democratització no s'hi manifesti com una exigència, una necessitat de la cultura mateixa. I aquesta realitat ja s'arrapa a la consciència dels professionals. Es una esperança palpable. Es un aspecte més —i no pas petit— de la força que pren el desig de DEMOCRATITZACIO de totes les institucions i organismes vius, socials.

Aquesta podria esser la nostra conclusió, si calia fer-ne una.

JOCS FLORALS
DE LA LLENGUA CATALANA
ANY CIX DE LLUR RESTAURACIO

MARSELLA - FRANÇA - 1967

ELS CIX JOCS FLORALS A MARSELLA

« Nous Horitzons » m'ha demanat d'escriure una crònica relatant els Jocs Florals que han tingut lloc enguany a Marsella. De bell antuvi vaig creure que, tot i que no sé escriure —i, a més, que noestic acostumat a fer-ho—, no em seria massa difícil descriure un esdeveniment com el de la tinguda a la ciutat foceana d'un concurs literari de tanta importància.

Pot sorprendre l'afirmació de que en una sala de 700 places, en una ciutat francesa, s'hi trobessin uns 600 catalans el dia de la celebració dels Jocs Florals. I, com afirmen els « marsellesos », el fet és efectivament important puix que a la ciutat del Lacedon la colònia catalana no és important. Foren molt nombrosos els catalans vinguts de l'altre costat dels Pirineus, i també acudiren a Marsella nodrides representacions de Montpel·lier, de Perpinyà, de Tolosa del Llenguadoc, de París, de l'Alguer...

En el fet d'haver assolit una organització reeixida cal veure-hi l'entusiasme, el dinamisme, la voluntat d'èxit per part dels components de la Comissió Organitzadora, producte d'una convicció; el treball que realitzaven era important, era patriòtic.

Creiem que els nostres amics marsellesos no s'enganyaven en acordar tanta importància als Jocs. Tenien raó en creure que era un acte patriòtic el que realitzaven. D'un costat feien conèixer —o conèixer millor, com ells diuen—, la situació del nostre país, subjugat per un règim feixista que impedeix que una manifestació literària, exponent de la vitalitat d'un poble que forma part de la comunitat de pobles hispànics, pugui tenir lloc en el seu bressol natural, a Catalunya, i es vegi obligada a

emigrar cada any a una ciutat diferent, a un país diferent.

Els Jocs han conseguit la concentració a Marsella d'un nombre important d'homes i de dones vinguts, no solament de localitats i països diferents, sinó també d'horitzons distints, però amb un sentiment que els agermanava. No creiem mancar a la veritat si diem que el cor de tots els assistents batejava a l'uníson. Els discursos de Maria Aurèlia Capmany, de Francesc Vallverdú, de Robert Lafont, tots ells impregnats d'un gran amor a Catalunya, foren rebuts amb entusiasme i els aplaudiments que recolliren són testimoni de l'aprovació de tota l'assistència. El discurs d'obertura de Mestre Peire Rouquette (el qual és presentat en tots els documents amb el seu títol civil o sigui ex-Degà dels Jutges d'Instrucció de Marsella, però que es plau en remarcar que és un coneixedor de la literatura catalana —i és veritat—, que és un bon amic de Catalunya, i que també es Majoral del Felibrige), fou una clara i rica exposició dels orígens dels Jocs.

Abans de parlar d'allò que foren els Jocs, hò serà que parlem de les coses anecdòtiques. En primer lloc la recepció dels forasters: Els marsellesos conseguiren una permanència a l' « Office du Tourisme », situat en el cor mateix de la ciutat, per a rebre i orientar els forans. Una bona organització permeté d'orientar els assistents, al mateix temps que donava solució als problemes d'allotjament. Si es té en compte que com a conseqüència de la « cessació d'activitats » del Centre Cultural Català, decidida per les autoritats franceses, els catalans de la ciutat no compten amb un estatge on s'hagués pogut orga-

nitzar l'acolliment, creiem que la idea de servir-se d'un organisme diem-ne oficial fou el millor paliatiu a la situació.

Nombre de catalans de Marsella es posaren a la disposició de la Comissió Organitzadora per acollir als assistents, altres al seu servei amb el cotxe a fi de traslladar els forans allà on fos necessari. Tot això creà lligams que ajudaren a millorar les relacions entre els catalans de dins i els de fora.

Els actes començaren el divendres 13 d'octubre amb una magnífica conferència de Joan Triadú sobre la situació actual de la cultura catalana, seguida de discussió. Direm que al nostre entendre la conferència resultà molt interessant, com no podia ésser d'altra manera feta per un home que, com Triadú, coneix a fons aquests problemes. Potser sí que hi hagueren intervencions fetes únicament amb el fi de marcar una presència —cosa que vol dir que no tenien, al nostre entendre, gaire sentit o bé que s'allunyaven del context de la dissertació de Triadú—, però foren les menys i per contra puguerem escoltar intervencions molt valuoses. Cal remarcar la intervenció d'una amiga provençal que recordà l'ajut moral i material que els marsellesos aportaren als catalans durant la guerra civil del 1936 al 1939.

El dissapte fou dedicada tota la jornada a un ric col·loqui en el que intervingueren nombrosos assistents. Els temes foren desenvolupats per alguns dels invitats, i cal remarcar les exposicions fetes per Joan Triadú, Claude Barsotti, J.M. Batista i Roca, J. Corredor Matheos, Xavier Fàbregas, Francesc Vallverdú, Francesc Candel, Robert Lafont, Maria Aurèlia Capmany...

Des del nostre punt de vista, les manifestacions del divendres i dissapte eren necessàries; eren, de fet, un complement obligat als Jocs. Donaven a la Gaia Festa la possibilitat de presentar-se com allò que és; una manifestació patriòtica plena de sentit novador.

El diumenge fou organitzada una manifestació d'amistat catalano-provençal que reté homenatge al poeta Frederic Mistral (galardonat amb la Flor Natural dels Jocs Florals de l'any 1861 per la seva « *Oda al Trobador Català* »), i al gravador i poeta Valère Bernard. Al peu del monument a aquest darrer fou plantada una alzina, en símbol de la secular amistat de catalans i provençals. Aquesta manifestació tingué una coloració folklòrica, en el curs de la qual vam veure evolucionar un grup de xamoses

provençales vestides amb llurs trajes típics, les quals entonaren en el moment oportú « *La Coupo Santo* », l'himne que els felibres conserven i que és, de fet, el record de l'estada dels exiliats catalans del segle darrer, i sobretot de Victor Balaguer. Hi hagueren discursos, tintats també de folklorisme. Direm que els actes del diumenge al matí eren una demostració de l'amplitud del moviment que s'havia creat, en el qual participaven homes de diverses concepcions i àdhuc d'idees distintes; els uns místics i amb una anyorança del passat; els altres realistes, pensant i actuant en el present.

Per la tarda tingué lloc la distribució dels Premis. Els Jocs foren oberts amb les paraules de ritual, seguides del discurs de Mestre Peire Rouquette. Foren escoltats amb gran emoció els himnes francès i català i un grup coral provençal cantà « *La Coupo Santo* ».

Diverses personalitats presentides pel Comitè d'Honor s'excusaren de no poder assistir. D'entre les cartes i telegrams llegits retenim sobretot la lletra de l'Abat Escarrè i les excuses del Mestre Pau Casals, les quals foren rebudes amb molts aplaudiments.

Seguí després la lectura del veredict,⁽¹⁾ acompanyada del parlament del Secretari del Consistori, Francesc Vallverdú. La proclamació del guanyador de la Flor Natural, Ambrosi Carrion, fou acollida amb una salva d'aplaudiments. Ambrosi Carrion, acompanyat pels membres del Consistori Joan Triadú i Francesc Vallverdú, anà a cercar la Reina de la Festa, Na Montserrat Antich de Carrion, la qual, acompanyada de la seva Cort d'Amor, passà a l'estrada presidencial. Es donà lectura de la poesia guanyadora i fou molt aplaudida, tant per la seva frescor com per la recitació, que fou magnífica. Foren proclamats seguidament els guanyadors de l'Eglantina i de la Viola, i es donà també lectura a fragments de les poesies guanyadores, que foren acollides amb gran simpatia per tota l'assistència.

S'havia creat un clima emocional. La sala vibrava a l'uníson, els cors bategaven a un mateix temps. Una comunió d'idees s'havia establert entre els assistents. Potser alguns, pensant en l'ahir, no comprenien la mutació que es produïa, no arribaven a donar-se compte que hi havien transformacions profundes, també en els Jocs Florals.

Els laureats continuaven a desfilar. Bona part d'ells joves, molt joves. Es donà lectura a la poesia guanyadora del Premi Salvador Seguí, otorgada a la millor poesia

(Vegeu secció Documents, p. 79-80.)

relatant les lluites de la classe obrera. Els aplaudiments foren la demostració de l'aprovació de tota la sala. I com que també estava present el guanyador de l'accèssit al mateix premi, se li donà l'oportunitat de llegir la seva poesia. Nous aplaudiments i felicitacions a l'autor.

Per cloure la gran festa dels catalans de Marsella fou organitzat un sopar de germanor que aplegà 181 comensals. L'ambient fou fantàstic. De record de vells participants a festes semblants, en cap altra no s'havia respirat una tal joia. Es difícil descriure-ho, però sí direm que el sopar fou un digne corollari de les jornades que s'havien viscut.

Era de veure l'alegria comunicativa del Príncep dels poetes catalans, Josep Carner. L'emoció ens colpí a tots quan aquest recità una de les seves poesies.

Guillermina Motta cantà aquí també tres altres cançons. Fou una nota variant que acabà de donar sentit a la festa. El Sr. Lafont, del Consistori, saludà els assistents i, en tant que Secretari de Relacions de la Comissió Organitzadora, hem tocà de llegir una salutació en nom d'aquesta. Havíem escoltat aplaudiments en el curs de les diferents allocucions de la Festa, però al nostre entendre els 181 assistents al sopar feren més soroll que les 600 persones de la Sala d'Actes, per a demostrar l'acord amb la salutació de la Comissió Organitzadora. Potser perquè en l'allocució es parlava d'acció unida per uns objectius comuns; es recordaven les manifestacions unitàries de l'Onze de Setembre; es posava de relleu l'estreta relació establerta entre les forces del treball i les de la cultura...

Doncs hi ha un detall que cal tenir en compte; els Jocs Florals foren organitzats a Marsella per una majoria de treballadors —obriers o empleats— amb un gran sentit de responsabilitat i de patriotisme. Si a això lliguem que el Consistori estava format per personalitats rellevants de la cultura catalana, la majoria dels quals resideix al país, i que han portat als Jocs els neguits i inquietuts del poble, avui, no es d'estranyar que s'hagi trobat en aquesta edició de la Gaia Festa quelcom a que no estavem acostumats.

Un fet ens cal assenyalar, que considerem molt important i que demostra la sen-

Un cop llegit tot el veredict, la gentil Guillermina Motta —no podíem passar per alt la seva participació a la Magna Festa—, delectà amb el seu art el nombrós auditori.

I la festa acabà amb *La Santa Espina*, escoltada dempeus per tots els assistents.

sibilitat de l'assistència: El Mestre Pau Casals, en la seva lletra d'excuses, deia que, a petició del President Johnson, havia de donar una audició solemne al Capitoli de Washington, davant els senadors i diputats dels EE.UU.

Aquest paragraf no passà desapercbut; se sentiren veus que protestaven després de la lectura i aquest punt de la lletra quedà gravat en el cor dels assistents. En el curs del sopar de germanor, d'una manera espontània, sorgí la proposta d'adreçar al Mestre un telegrama que deia:

« Nosaltres assistents Jocs Florals de Marsella fent-vos present record i fidel afecte de sempre però expressem sorpresa i disgust projecte cantar Pessebre Capitoli mentre duri guerra Vietnam i amenaça tots els pobles sense treva. Us preguem de tot cor suspengueu concert ».

Aquest telegrama fou signat per tots els assistents al sopar. A l'endemà, però, la Comissió Organitzadora rebia un telegrama de Joan Alavedra que rectificava la lletra del Mestre. Deia:

« Audició Pessebre auspiciada Nacions Unides no Capitoli sinó Constitution Hall. »

El telegrama al Mestre no fou enviat, però la Comissió Organitzadora ha rebut lletres d'assistents als Jocs que no havien anat al sopar i que, coneixedores del suposat concert al Capitoli suggerien fer quelcom per a mostrar el mateix sentiment al Mestre.

Creiem que és un fet que valia la pena de remarcar, doncs posa de relleu la sensibilitat del nostre poble —ja que nosaltres considerem que els assistents als Jocs eren i són una autèntica representació de Catalunya—, i que un fet com és la guerra del Vietnam és també sentit com ho és la pròpia opressió.

Discurs de Maria Aurèlia CAPMANY

Presidenta del Consistori

Amics, amics occitans, amics francesos, gent de la meva terra: He de començar per dir que em sento una mica preocupada per la investidura que he tingut l'atreviment d'acceptar. He de confesar-vos també, que em sento escassament preparada per a les solemnitats. Per poder seguir endavant he de decidir-me a no mirar enrera, i no evocar els il·lustres noms que m'han precedit. Pertanyo a una generació que es va haver de construir la seva ètica pública amb una actitud de refús, i pertanyo a un poble que s'ha refet tant sovint de la destrucció que ha tingut molt poc temps per conrear la virtut del respecte, un poble més inclinat a la ironia que al ditirambe, massa sovint obligat a reconstruir els seus valors i per tant a refer-los de cap i de nou com a tals valors; un poble de tant temps desposseït del seu patrimoni públic, que li ha calgut esmerçar-se en el difícil exercici d'arrelar en la memòria individual i col·lectiva cada un dels seus actes. Així és que, en lloc de cantar les excel·lències de la glòria present em sento inclinada a preguntar-me, a preguntar-vos, de nou: perquè som aquí, en aquesta daurada terra de Provença, en aquest moment agre i duríssim, en aquesta benigna tardor de 1967, per celebrar els 109 Jocs Florals de la Llengua Catalana, en el seu vint-i-nové any d'exili.

Ens aturem, doncs, en la nostra apressada tasca quotidiana per a recordar la vella temàtica del torneig cortès de fet, però per recordar encara, una vegada més, lluny de la nostra terra que la nostra llengua, malgrat el llarg camí recorregut, no ha aconseguit encara la plena sobirania.

Les paraules de Salvador Espriu en el poema « Inici de càntic en el temple », que canta Raimon, expressen d'una manera perfecta el sentit d'aquesta cerimònia: *Hem viscut per guardar-vos els mots, per retornar-vos el nom de cada cosa.*

Per guardar vives les paraules, uns homes, plens de tossuda esperança, han refet aquest vell costum, amb aparença de tòpic en les més disperses ciutats del món: París, Caracas, Tolosa, New York, Londres, Santiago de Xile, Mèxic, Buenos Aires, per guardar per a les noves generacions crescudes sense la pròpia llengua a l'escola, el tresor immens dels mots, i, sobretot, *el nom de cada cosa.*

Perque si els mots fossin únicament significació, i el llenguatge una útil classificació d'objectes previament existents davant els nostres ulls, guardar aquests mots, amb la seva resplendent bellesa, seria tan sols la tasca assenyada de conservar una herència rebuda, com qui conserva la vinya o l'erol que el pare ens ha deixat.

Però el llenguatge no és únicament significació, no sols evidència les coses proveïdes de realitat, sinó que forja aquesta realitat com a manera de viure, com a valoració, com a projecte. La llengua neix d'un compromís entre el poder creador de l'home i la duresa del desordre, i d'aquest compromís en neix una autòctona manera de mirar i de moblar la pròpia casa, i de donar realitat al propi paisatge. I no hi ha mirada creadora que faci real la vida que ens volta si no hi ha actitud, deliberada intenció i per tant llibertat.

La prohibició d'una llengua no és doncs tan sols l'inutilització d'una eina dúctil i eficaç, cosa que seria ja una desorbitada malversació de forces, la prohibició d'una llengua és un atemptat contra la capacitat creadora de l'home, contra la seva capacitat de ser plenament alló que té dret a ser: un home entre els homes, no un obedient esclau als peus d'un grapat de senyors.

Jean-Paul Sartre va dir una vegada, en parlar de literatura d'avantguarda, que l'avantguarda en literatura no consisteix en el fet de descobrir noves combinatòries de

mots més o menys sorprenents, sinó en el fet d'emprendre el camí de comunicació amb els altres éssers humans, a partir d'una conscient i deliberada afirmació de la pròpia llibertat. Aquells pobles, doncs, que per raons polítiques o socials, es troben en la imperiosa necessitat d'escollir entre una llengua imposada per la força i una llengua reclamada per la pròpia qualitat de persona, realitzen com a punt de partida de la seva vida intel·lectual aquell acte primari de llibertat, sense el qual no hi ha realitat creacional, sense el qual no hi ha avenç, ni per tant avantguarda.

Nosaltres podem parlar, desde la nostra terra d'aquesta aventura de l'el·lecció. Joan Triadú evocava en la seva conferència, l'aventura de les noves generacions que iniciaven la seva obra amb un llenguatge que es feia gairebé rebel a les seves mans. La gent que té avui de vint-i-cinc a trenta anys, la gent que ha forjat la nova cançó catalana, que inicia la nova vocació poètica amb la guitarra a la mà, que emprén els camins nous del teatre i de la novel·la, aquesta gent jove es troba a les mans una llengua oficial, neta i adreçada, apresada a l'escola, reblada a la Universitat, corejada per la ràdio, la televisió i la premsa quotidiana, i per altra banda la pròpia llengua malmesa, difícil d'utilitzar perquè cada expressió, cada judici, cada revisió de les vivències rebudes provocava un conflicte, una presa de consciència.

I precisament perquè cada creadora ordenació de mots li exigia una presa de consciència, aquesta joventut s'adonava que cap altra llengua no li servia per denunciar la injustícia, per reclamar la llibertat necessària per a pensar i per viure, per reclamar sobretot el dret de tot els homes de viure dignament en la seva pròpia terra.

No és doncs per atzar que en els Jocs Florals de Marsella, sentirem una de les veus més clares de la nova cançó, la de Guillermina Motta.

Avui, com arreu, a casa nostra, el poeta sent més que mai la necessitat de comunicar-se amb els seus semblants, de destruir els privilegis de casta que tanquen, al recer de la biblioteca silenciosa, la riquesa del poemes i diu a crits les seves rimes i els seus ritmes, i diu amb encomanadisses melodies la seva protesta contra la injustícia del món. Com l'antic trobador recolza les seves paraules en sonores notes perquè impregnin l'esperit del que escolta. I la poesia serveix per acusar, per denunciar, per dir un nou amor sense mesquineses.

Una veu nova i un aire d'antic trobador tenen els nostres actuals cantaires, tan actuals que sovint arrenquen la indignació de l'home ben pensant i prudent, tan actual, diria jo, com refer l'any 1967 els Jocs Florals a Marsella, per convertir Clemència Isaura i Joan Amador de la Gentilesa, en personatges contemporanis. Contemporanis dic, perquè no hi ha altra vida possible sinó negar-se a morir.

Discurs de Francesc VALLVERDU

Secretari Mantenedor

Honorables autoritats, senyores, senyors:

Els mes deures de Secretari del Consistori m'imposarien, en primer lloc, de fer una conferència necrològica, de tenir un record per les personalitats que ens han deixat en l'any transcorregut, tots aquells que en vida havien honorat la cultura catalana i l'havien servida. Però m'haureu d'excusar que m'estalviï aquesta tasca protocolària i no pas per raons de comoditat. Me n'haureu d'excusar perquè si havia de referir-me a tots els que han fet alguna cosa, ni que sigui petita, en favor de la cultura catalana i de la seva llibertat, aleshores caldria fer una llista llarga, molt llarga, en la qual no hi hauria solament intel·lectuals, sinó molts altres homes i dones que amb llur modesta aportació han fet que la nostra cultura sigui encara ben viva i amb un futur davant seu ple d'esperança. I, si en lloc d'això, intentava una llista restringida, aleshores donaria una imatge falsa del que significa realment la cultura catalana, de la seva complexitat, de la seva riquesa.

De tota manera, per les especials i dramàtiques circumstàncies en què va morir, crec que tenim el deure de recordar un gran desaparegut: em refereixo, naturalment, al Degà del Col·legi d'Advocats de Barcelona, Frederic Roda Ventura, mort en acte de servei, una matinada del mes de març. El Degà Roda Ventura que havia estat elegit lliurement pels advocats barcelonins, era un home honest, un demòcrata, un patriota que havia participat en totes les manifestacions culturals catalanes d'aquests darrers anys. El Degà Roda Ventura havia aconseguit que el català tingués els mateixos drets que el castellà en les reunions i assemblees del Col·legi d'Advocats i havia estat un dels signants de la Carta Oberta reclamant la plenitud de drets per a la llengua catalana, carta que havien de fer seva deu mil persones de totes les classes i estaments de Catalunya. No ens ha de sorprendre gens, doncs, que en un moment difícil per a la cultura catalana, el Degà Roda Ventura hi fos: per això les conseqüències de l'homenatge al Dr. Jordi Rubió, organitzat pel Sindicat Democràtic d'Estudiants, conseqüències que van significar la detenció i empresonament d'un grup d'insignes personalitats catalanes, de tota ideologia, per l'únic delictes d'haver volgut donar el relleu que es mereixia una il·lustre figura de la cultura catalana, per això —dic— Roda Ventura no dubtà a posar-se al costat dels que eren injustament perseguits. I com que posà en la seva comesa un braó d'home honest, d'home indignat per les vexacions que sofria Catalunya i la seva cultura en les persones d'alguns dels seus més il·lustres representants, el seu cor no va poder resistir la prova i hi va morir.

I després d'aquest recordatori d'uns fets lamentables, que parlen prou clarament de la situació anòmala i injusta en què avui es troba el nostre poble, situació que obliga, des de fa quasi trenta anys, que els Jocs Florals de la Llengua Catalana hagin de celebrar-se fora de Catalunya, passem a dir unes paraules sobre els premis.

El nombre de treballs que hem rebut és de més de 260. La xifra és força crescuda si tenim en compte que la distribució del Cartell ha estat molt deficient —i no pas per culpa dels dinàmics organitzadors de Marsella. Sabem de molts casos de gent que no han rebut pas el Cartell: jo mateix només he rebut algunes de les trameses que els amics d'aquí m'han fet.

De totes maneres, aquests entrebanes han estat compensats per la publicitat que "Serra d'Or", "Tele/estel" i alguns diaris de Barcelona han fet als Jocs. Els altres anys només "Serra d'Or" gosava parlar-ne: enguany el camp informatiu, dintre mateix de Catalunya, s'ha ampliat. Això ha fet, segurament, que dos terços dels treballs que hi han concorregut, hagin arribat de les terres catalanes. L'altre terç ha vingut de tot arreu on hi ha colònies catalanes, sobretot de França, però també d'altres països d'Europa i d'Amèrica.

La major part dels treballs, més de 150, han concorregut als premis ordinaris, és a dir els premis tradicionals que s'atorguen des del segle XIV: la Flor Natural, per el millor poema que canta l'amor; l'Englantina, per al millor poema patriòtic; i la Viola per al poema de millors virtuts morals o religioses. Enguany, deixant de banda els poemes guanyadors, de qualitat indiscutible, hem notat entre els que han concursat a l'Englantina aires nous i entre els que han tirat a la Viola hem remarcat una varietat de temes i fórmules realment estimables.

Quant als premis extraordinaris, n'hem hagut de deixar de deserts i alguns sense atorgar. Creiem que la manca de participants en algun d'aquests premis és deguda sobretot a les deficiències de repartiment que ha sofert el Cartell. Cal tenir en compte que els resums periodístics sovint no donen veritable idea de les condicions de cada premi, llevat dels premis tradicionals, les condicions i els temes dels quals són ja coneguts. Malgrat tot, hem llegit treballs molt estimables, entre els quals vull destacar els assaigs de tema històric, polític, econòmic, etc. Es comprensible que siguin aquests temes els que més ens preocupin, perquè els problemes estructurals que té plantejats el nostre país son prou greus. De tota manera voldriem veure incrementada la participació en aquests premis i que arribessin a tenir el nivell mitjà dels treballs de tipus cultural, que aquest any han estat molt variats i d'alta qualitat. Voldria destacar també

que un premi nou, molt al dia, el premi "Salvador Seguí" al millor poema que cantés les lluites obreres actuals, ha rebut uns quants originals força remarcables i que el Consistori s'ha vist obligat a deliberar llargament abans de concedir el premi.

Una altra característica —de fet la més distintiva d'aquests Jocs—, han estat els premis occitans. Si el nombre de treballs que hi han concorregut no ha estat excessiu, en canvi podem afirmar que ens ha fet molt de goig de llegir tots aquests treballs en una llengua germana, bessona diriem, de la nostra, sobretot perquè hi hem remarcat els símptomes d'un redreçament de la literatura occitana, pel qual lluiten els nostres amics provençals que tant d'entusiasme han desplegat al voltant dels Jocs.

I ja que ens referim als nostres amics i abans de passar a la lectura del Veredict, voldria deixar constància del nostre agraïment per l'hospitalitat marselesa. Hem contret un deute de gratitud que difícilment podem pagar en les actuals circumstàncies. Però certament esperem poder-los-la pagar ben aviat, car pressentim que no és llunyà el dia en què Catalunya i Provença podran estrenyer més lliurement els seus lligams i en què les nostres relacions tindran tot el ressò que els nostres pobles respectius es mereixen.

Carta de l'Abat ESCARRÈ als Jocs

Pax. Viboldone, 9 d'octubre del 1967.

*Sr. Melcior Carton,
Secretari de Relacions dels
Jocs Florals de La Llengua Catalana 1967,
MARSELLA.*

Distingit i apreciat Senyor:

Voldria amb aquesta lletra fer-me present d'alguna manera en la celebració dels Jocs Florals de la Llengua Catalana del 1967 a Marsella. La vostra invitació em dona la joia de sentir-me més a prop vostre, de sentir-me més participant d'una manifestació de la vida catalana que crec, amb vosaltres, molt important pel que és i significa.

Bo i present com a motiu immediat de la vostra celebració el cultiu de la nostra llengua, realitzeu un acte que transcendeix els límits de la finalitat concreta que us proposeu; realitzeu un acte que compromet tot Catalunya. Us reuniu, us uniu per tant, per un mateix ideal i per uns mateixos sentiments. Afirmeu la vitalitat d'un poble existent, malgrat totes les adversitats i contradiccions. Amb aquesta afirmació demostreu que es manté ferm allò que constitueix el fonament de l'existència real d'un poble, de tot nacionalisme: la voluntat de voler-ho ser!

Reunits, doncs, gràcies a l'hospitalitat provençal, feu aquesta afirmació de ser un poble, perquè cultiveu un dels primers valors que el distingeixen: la llengua. Representeu Catalunya; una Catalunya viva que voldria dir la seva paraula com els altres pobles amb la pròpia llengua, però que no pot parlar com desitjaria perquè els homes l'han privada del gran do de Déu, que és la llibertat. Afirmeu en un món civilitzat la nostra raó d'existir i de ser.

Per mitjà vostre el crit del poble català sortirà precisament d'una ciutat germana, del marc de Marsella, ciutat abocada cap el nostre Mediterrani, cap el món, punt d'enllaç de les diverses civilitzacions i cultures amb Europa. En

aquest marc tan simbòlic, significareu que el poble català no es tanca, que obre de bat a bat les portes i les finestres de les seves llars per tal que entri tot allò que és bo de fora i es manifesti la seva personalitat i els seus valors interns, com una invitació al diàleg i a la mútua comprensió entre tots els pobles d'Europa i del món. Aquesta obertura serà el signe de la vostra esperança en el pervindre de Catalunya.

Quan Catalunya se senti veritablement solidària dels grans problemes i de les grans opcions de la humanitat actual, la nostra unió no serà amenaçada per les petites i migrades desavinences que tant ens han dividit. Hi han divisions internes que denoten la poca vitalitat d'un poble. La unió, restablerta amb la col.laboració de tothom, amb el diàleg constructiu, amb el respecte al pluralisme d'idees i d'actituds polítiques, serà sempre el millor fruit de la voluntat sincera de ser un poble. Si en tots els camps, social, econòmic, cultural, cerquem la igualtat democràtica, sense privilegis de cap mena, Catalunya podrà ser finalment per a tots els catalans i la nostra paraula en el món serà una paraula eficaç, al mateix nivell dels altres pobles. El nostre pensament mediterrani, la nostra poesia, tot allò que ens caracteritza, es farà sentir com una veu que també orienta l'evolució de la humanitat.

Es amb aquests sentiments que em faig present a la vostra manifestació cultural. Auguro de tot cor que els Jocs Florals siguin, més que una sèrie d'actes simplement folklòrics, passatgers, una presa de consciència de la responsabilitat que Catalunya posa a les vostres mans; un retrobament que tingui conseqüències pràctiques en bé de la unió de tots, en aquests moments tan difícils per la vida del nostre poble. Que tots els catalans, els de dintre i els qui es troben en l'exili, vegin en els vostres Jocs Florals un signe d'una fraternitat madura, un signe del que ha de ser Catalunya. Com a amic us voldria expressar la simpatia per a tots els participants en aquests Jocs Florals, i com « sacerdot us voldria expressar la meva fe dient-vos que prego per tots.

Us saluda amb afecte, i a través vostre, la Comissió Organitzadora i cada un dels assistents als Jocs Florals.

In Domino.

Aureli M. Abat Escarré.

Discurs de gràcies de Robert LAFONT

Secretari Mantenedor

Senyores i senyors:

Ara que va acabant-se la cerimònia anyal dels Jocs Florals de la Llengua Catalana, avui que aquella llengua no l'han honorada tan sols els propis catalans, sinó els seus amics de la ciutat de Marsella, de Provença i d'Occitània, ara mateix tinc el deure de dir-vos les gràcies.

Al meu parer, les gràcies no són res, són mundanes i potser inútils, si no hi ha entre el que les dóna i els que les reben una comunitat de pensament. Ara bé, entre nosaltres jo crec que la comunitat la sentim, i de mundana aquesta Festa no n'és.

Doncs d'això vull parlar-vos una mica, del que avui tots junts hem fet.

El que hem fet és seguir, un any més, celebrant la tradició. Però de tradicions tantes n'hi ha! Aquesta no és una tradició que pugui morir, és tradició de Renaixença.

I tots sabem que les Renaixences no estan mai acabades, per que el futur no acaba mai de nàixer dins del nostre daler de viure. Es veritat també que l'història té els seus malastres. Avui els catalans estan esperant, estan preparant una altra Renaixença. Nosaltres, occitans, de Marsella estant, no hem de dir-los paraules romàntiques i vanes, sinó una fraternal enhorabona.

Ens recordem de l'any 59 del segle passat, que a Barcelona es renovaven els Jocs Florals, mentre que a Avinyó es sentia també la diana: era la Mirella de Frederic Mistral. Tenim aquella fita comuna del deixondiment col·lectiu. Ens recordem del 68, quan Mistral va anar a Barcelona pels Jocs Florals, i a Barcelona, de Folgueroles venia el jove Verdaguer. Aquell any Verdaguer no va resultar premiat, l'*Atlàntida* va quedar encara ignota: nogensmenys Mistral podia saludar el gran poeta de Catalunya desperta.

No parlarem el llenguatge dels mites, no es creu ara als Imperis del Sol. Ara, la cultura catalana és una cultura adulta d'Europa, li falta només el que li prohibeix la injustícia històrica. Ara a la cultura occitana, li agrada dir que vol ser adulta, que no vol més ser provincial. Ara parlem el llenguatge dels poetes del nostre segle.

Ara el poeta no creu més als poders de la poesia per a guiar els pobles. Però el poeta no ha perdut la seva ufana. Perque sap que ell és la veu de l'esperança dels homes. Sap que si canta la nit, el seu vers té una lluminositat d'alba. Ens parla de la mort, i tanmateix ens venja de la mort. Amb el dolor fa el senyal de la grandesa. Es el més inerme dels vius, però te armes per a tots. Té la paraula que, més enllà, del present, del silenci, dibuixa el gran festeig dels homes lliures i pacífics.

Avui a tot arreu del món per als pobles la vida es difícil: hi han guerres, hi ha repressions, hi ha molta por i molta fam. Però hi ha molta esperança, ho saben els poetes.

Poetes catalans i poetes occitans, al mig dels poetes del món, celebrarem les festes de l'esperança, el futur de pau i llibertat.

Us dic les gràcies de l'esperança.

Discurs pronunciat al sopar de germanor, pel Secretari de Relacions de la Comissió Organitzadora

Compatriotes tots:

Benvolguts amics:

Per a no mancar a la tradició cloem amb aquest Sopar de Germanor els brillants Jocs Florals de la Llengua Catalana que hem tingut l'honor de celebrar enguany a Marsella.

No seria oportú, ni just, distreure l'atenció en aquests moments amb un important parlament. Em limitaré a expressar en nom de la Comissió Organitzadora el nostre agraïment a aquells que ens han ajudat a la reeixida de la Magna Festa, i en primer lloc al Consistori, al qual no ha mancat feina per a discernir els Premis. També al Sr. Guinart representant del Comité Permanent dels Jocs Florals a França, així com al al·ludit Comité Permanent per tots els consells i suggestions que ens han donat a fi que la nostra Festa estigués a l'altura que mereix. Hem de donar gràcies als subscriptors que amb llur ajut financer ens han permés de donar el relleu que han tingut els Jocs. I tampoc podem oblidar en aquesta acció de gràcies a aquells amics, treballadors obscurs, sense nom, que no han regatejat esforços per a que no manqui cap detall a la Gaia Festa que hem celebrat.

Per a nosaltres, els catalans residents a Marsella, fou un gran honor obtenir l'organització dels CIX JOCS FLORALS a la nostra vila. Un honor i una responsabilitat als quals no volíem mancar, i, per a fer-nos-en dignes, ens hem multiplicat per a vèncer les dificultats i esculls que hem trobat en el nostre camí.

Quan començarem a exposar els nostres projectes, al primer Butlletí que editarem el darrer mes de Febrer, i al qual donarem com a nom LLIGAM, ja deíem que les nostres ambicions eren grans. Crèiem —i creiem— que la celebració dels Jocs a Marsella havia d'ésser una oportunitat per a fer conèixer a la població d'aquesta regió la riquesa de la cultura catalana, la qual no és sols expressada a través de poemes i treballs literaris concurrents als Jocs, sinó que també és expressada en la important producció pictòrica, amb caps de fila contemporanis sortits de l'escola catalana, com Picasso, Miró, Tàpies, Clavé i el mateix Dalí. Els seus incomparables músics mostren una altra faceta de la cultura i el Mestre Pau Casals n'és el representant indiscutible. I la riquesa del folklore català —la millor expressió del qual són les cobles sardanístiques i els esbarts dançaires— n'és també una mostra de vitalitat. A tot això afegirem l'actual cançó catalana, que pren cada dia més volada, que com embaixadora cultural és produïda a Paris i a Montreal, a Los Angeles i a la Habana, el millor representant de la qual és avui Raimon, però que altres com la gentil Guillermina Motta —que ens ha delectat amb les seves cançons—, són la demostració de que aquest aspecte de la cultura no està reduït a una individualitat.

Haviem pensat també, en una exposició del llibre català com a testimoni de l'àmplia difusió de les idees feta en llengua catalana, vencent nombre de dificultats.

Podeu veure que les nostres ambicions eren grans, però ja en aquell moment i en els butlletins que seguiren, deíem que si no podíem comptar amb un ajut material provinent de totes les bones voluntats, no podríem dur a terme els nostres projectes, ja que per part nostra era sobretot la nostra bona voluntat allò que podíem donar.

Algunes de les manifestacions han tingut lloc en el curs d'aquestes jornades; d'altres han estat registrades com a necessàries per a fer conèixer què és Catalunya i podran ésser motiu de propers actes, als quals ja des d'ara us invitem, cosa que vol dir que no considerem acabada la nostra missió en aixecar-nos d'aquest sopar.

Penso no mancar a la veritat, i que tothom estara d'acord amb mi, quan diré que la celebració d'aquests Jocs ha d'ésser l'ocasió per a marcar una fita en la comprensió mútua entre tots els catalans residents a la capital foceana. En el sí de la Comissió, agermanats, pensant només en allò que podíem realitzar per fer conèixer Catalunya, ens hem trobat homes amb criteris diferents, homes que en alguna ocasió hem mantingut posicions diferents i contràries i que ens havíem afrontat, però que hem comprés que quan el nom de Catalunya estava en joc, era necessària la unió de totes les forces amb un objectiu precís, un objectiu que té com a base el nostre país, i hem deixat les divergències al racó per a dur a terme una tasca comuna, eminentment patriòtica.

Els Jocs ens han permés millor conèixer els nostres compatriotes residents al país i arreu, i fer la constatació que no hi ha cap diferència entre els catalans de dins i els de fora. Les lletres intercanviades amb desenes de corresponsals ens han fet sentir al uníson el mateix sentiment patriòtic. Els contactes establerts en el curs d'aquestes jornades, han demostrat que el nostre cor batega com el dels altres catalans patriotes, i que llurs neguits i inquietuds són els nostres i l'esperança de veure una Catalunya retrobada, amb la seva personalitat nacional reconeguda, és l'anhel de tots plegats.

La lliçó d'aquests dies no podem oblidar-la. Anhelar veure reconeguda per a Catalunya la seva personalitat no vol dir esperar que ens en facin present. Hem de conseguir que s'ens reconeguin els drets, i per això hem de actuar tots plegats, sense distinció d'ideologies, sense diferenciacions polítiques o religioses, sinó amb el sol objectiu de veure, en una Espanya democràtica, reconeguda als diferents pobles hispànics llur pròpia personalitat.

Les manifestacions de Barcelona i Terrassa del darrer Onze de Setembre són un fet que no podem negligir. Han estat magnífiques manifestacions a les quals han participat homes i dones de totes les ideologies i de tots els estaments socials, i a les quals no mancaven els treballadors, molts d'ells "altres catalans" que Francesc Candel ha popularitzat amb el seu llibre d'aquest títol. La topada amb les forces repressives estigué a Barcelona, en aquesta manifestació catalana, a càrrec de treballadors que saberen expressar el sentiment de tota la població. Cridaren en la llengua que és la llur, en castellà: "Libertad" i també "Cataluña, si, dictadura, no". Qui no està d'acord amb aquests crits, que foren considerats subversius i motiu pels cops de porra?

Hem de felicitar-nos que també al país es trobi el mitjà d'unir els esforços tendents al mateix objectiu. Si, per primera vegada en una manifestació nacional, es registra al costat dels estudiants, dels intel·lectuals, la presència d'obriers de les fàbriques en nombre —catalans o no—, això és el fet de l'acció conjunta de les forces del treball i les de la cultura que tenen un objectiu comú. De la mateixa manera com hem trobat ací, uns homes sense corbata, que guanyen llur vida a base d'esforços físics, que són obrers, però que no han tingut cap inconvenient en unir llurs forces a les dels Membres del Consistori i altres intel·lectuals, per a segellar aquesta comunitat de pensament: l'aliança de totes les forces amb un mateix objectiu.

El magnífic dibuix de Mentor que il·lustra el nostre Programa, els Certificats i el Llibret record, és la millor expressió del nostre sentiment: LA SARDANA, símbol de la unió de tot un poble, d'intel·lectuals i menestrals, d'obriers i camperols que dancen i avancen donant-se les mans. La sardana és l'emblema que l'Associació dels Amics de la Cultura Catalana de Marsella fa seu: Es el símbol de la unitat regnant, unitat que tractarem de que es desenvolupi, per a millor servir el nostre país.

I per a finalitzar diré: Siguem els ambaixadors d'aquestes magnífiques jornades unitàries. Fem sentir al voltant nostre l'esperit unitari que ha guiat a la Comissió Organitzadora dels Jocs Florals de Marsella.

Desitjant a tots salut i prosperitat, i esperant ben aviat reviure els Jocs Florals de la Llengua Catalana al seu bressol natural, Catalunya, dic en nom de la Comissió Organitzadora; moltes gràcies a tots!

OPINIONS RECOLLIDES ENTRE ELS ASSISTENTS

(Entreviu a Margarida ABRIL i Josep MONTOLIU)

Entre els centenars de catalans i no catalans que assistiren de diferents països als actes dels CIX Jocs Florals de la llengua catalana, s'hi trobaven Margarida Abril i Josep Montoliu, membres de la direcció del P.S.U. de Catalunya. "NOUS HORIZONS" ha cregut oportú aprofitar l'avinentsa per a fer-los-hi algunes preguntes sobre aspectes polítics generals que es desprenen d'aquests excepcionals CIX Jocs.

Pregunta: ¿Quina significació podriem donar a la vostra presència als actes dels Jocs?

Resposta M.A.: Hem estat invitats per la Comissió Organitzadora en la que hi

són representades totes les tendències polítiques catalanes i provençals. Com nosaltres, naturalment, han estat igualment invitades persones d'altres horitzons, com heu pogut veure.

Resposta J.M.: No té res d'estrany que els comunistes assistim a una manifestació literària com són els Jocs Florals, des de la tribuna dels quals sovint s'ha maldat per rescatar la cultura vexada i les llibertats perdudes. Alhora, és la demostració de com el partit de la classe obrera de Catalunya és conseqüent amb el que proclama, o sigui: ésser un decidit lluitador per la llibertat i la democràcia a tota Espanya i pel dret de Catalunya o altres pobles hispànics a llur autodeterminació i, en aquest cas ben concret, pel florir de la cultura nacional.

Pregunta a M.A.: ¿Quin fou el moment que més et va commoure?

Resposta: És difícil de contestar això, puix que des del seu començament he estat commoguda. Penso que això li passava a tothom, sobretot per l'ambient que es respirava, de casa nostra, doncs eren moltíssims els catalans vinguts de Catalunya. És clar, sempre hi han moments que t'emocionen més. Això es produí en mi quan van llegir la carta de l'Abat Escarré. També quan es van llegir els fragments del premi "Viola d'or" i els del "Salvador Seguí", pel seu contingut i la seva significació. Al final també fou força emocionant escoltar els discursos del senyor Vallverdú i de l'escriptora Maria Aurèlia Capmany, rebuts amb tant d'entusiasme. La presència i actuació de la simpàtica Guillermina Motta també ens proporcionà un moment molt agradable.

Pregunta a J.M.: Tu havies conegut altres Jocs Florals; ¿quina és la diferència essencial que has copsat entre uns i altres?

Resposta: En efecte, he estat present en alguns dels Jocs Florals celebrats a la nostra terra. D'ells recordo com, al costat de poetes i escriptors joves que anaven sorgint, es rememorava també a Joan Maragall, Jacint Verdaguer, Angel Guimerà, Josep Carner i altres que, en la Renaixença i després, prestigiaren els Jocs Florals. L'any 1936 foren els últims que tingueren lloc a Barcelona. D'aleshores ençà s'han fet a l'exili.

He assistit a alguns dels Jocs Florals celebrats a l'Amèrica llatina i també a Europa. No és possible, en aquesta conversa, explicar les característiques de cada un d'ells. Amb tot, crec que es podrien resumir dient, en conjunt, que han estat una manifestació d'espiritualitat catalana, d'una poesia lírica de recordança i d'enyorament, tinguent en compte que quasi la immensa

majoria dels concursants residien fora de Catalunya, principalment els primers anys. Amb tot, no vull treure mèrits a aquells que han mantingut, en el transcurs d'aquests anys d'exili, la flama de la nostra Gaia Festa.

On trobo per primera vegada un canvi substancial és en els celebrats el 1965 a la Sorbona de París. Aquell any, la majoria d'obres arribaren de Catalunya. Cal reconèixer, però, que llevat de la poesia "Plany a quatre veus", de Coloma Lleal, els altres treballs que coneixem encara pecaven d'aquell lirisme de que parlava abans; s'oblidava massa sovint l'opressió social i nacional que sofreix Catalunya. Quins són els botxins.

I aquí és on rau la diferència essencial amb els Jocs Florals d'enguany.

Pregunta a M.A.: ¿Com s'ha manifestat la presència de "els altres catalans" que tenen tan de pes en la vida de Catalunya?

Resposta: Molt senzill: la mateixa presència de Francesc Candel, autor del llibre "Els altres catalans"; de Corredor Matheos, crític d'art prou conegut, són prova concreta d'aquesta manifestació. Cal explicar que, abans de la Festa, va organitzar un col·loqui la Comissió Organitzadora dels Jocs i és significatiu que participessin en ell catalans i no catalans de Catalunya, com el senyor Joan Triadú, F. Vallverdú, Candel, X. Fàbregas, Corredor Matheos, Maria Aurèlia Capmany així com personalitats de la cultura occitana. J. Corredor Matheos, per exemple, va dir —en català— que allí, ell representava —encara que a títol personal— als intel·lectuals espanyols que viuen a Catalunya, que defensen els seus drets i cultura així com les seves llibertats. Candel, no cal dir-ho, en la seva intervenció —feta en català— expressà amb molta força com els "altres catalans" estimen i defensen Catalunya, la seva llengua i millors tradicions, com s'adapten, cada vegada més, a les noves costums i a les tradicions del poble català. Cità algunes lluites de la classe obrera de Barcelona que ho demostren i es referí a l'exemple de la manifestació de l'Onze de Setembre d'enguany, en la que els obrers no catalans es mostraven com autèntics defensors de Catalunya, més activament que molts burgesos catalanistes que ploren quan senten cantar cançons prohibides. Podeu suposar com fou aplaudit Candel per tot el públic que assistí al col·loqui!

Pregunta a J.M.: ¿Penses que hi han ja possibilitats reals d'imposar la cele-

bració dels Jocs Florals de la Llengua catalana a Catalunya mateix?

Resposta: No soc partidari de fer sentències però tenint en compte com evolucionava la situació a casa nostra, aquesta possibilitat s'atança. Una cosa és certa: el règim, davant el fervor que senten els catalans pels Jocs Florals, es veu obligat a fer-ne una paròdia amb qualsevol pretexte o Sant. A Barcelona i altres poblacions de Catalunya, cada any se'n celebren més, patrocinats per Diputacions i Ajuntaments i recolzats per falangistes catalans que encapçalaven aquestes corporacions. Naturalment, no són aquests els Jocs Florals que s'espera celebrar a Barcelona. Ans al contrari: es tracta de restablir-los amb tots els atributs, amb tota la seva magnificència i les millors tradicions; es tracta de que retornin a Catalunya proclamant la justícia i la llibertat, fent-se ressó dels problemes d'avui. En una paraula; es tracta de restablir uns Jocs Florals *nacionals*, en els que no hi participin únicament una "èlite" sinó que siguin expressió de tot un poble. Continuar i estendre les amples perspectives que s'han obert amb els de Marsella.

Si fa anys fou possible imposar les ballades de sardanes i altres manifestacions folklòriques, l'edició de llibres en català, el teatre en català i la creació del Sindicat Democràtic d'Estudiants, com ara s'està avançant amb l'ensenyament del català i s'imposen les Comisiones Obreres, malgrat la repressió, crec que, seguint el mateix camí, és possible celebrar-los, ben aviat, a la llar pairal, presidits per la nostra senyera i cantant els "Segadors" proscrits que, en escoltar-los a Marsella, a bon nombre dels assistents les llàgrimes els regalaven cara avall.

Per últim ¿com estigué present el Vietnam als CIX Jocs Florals de Marsella?

Resposta de M.A.: No podia, de cap de les maneres, ignorar-se el problema més candent i més important del moment; la guerra del Vietnam. Durant el sopar de germanor celebrat per cloure els Jocs Florals es va produir un fet emocionant. A iniciativa del propi Consistori que, com sabeu, el composaven escriptors de Barcelona, es va redactar i signar un telegrama al gran i estimat mestre Pau Casals demanant-li que no acceptés la invitació de Johnson de dirigir « El Pessebre » al Capitoli de Washington.

Resposta J.M.: Després vam sentir dir que el telegrama no havia estat tramés a Pau Casals perquè hi havia notícies de que no era al Capitoli de Washington on havia actuar el gran Mestre, sinó en una sala de les Nacions Unides i en concert auspiciat per aquest organisme mundial. No obstant, el gest, l'acció espontània i unànim que es produí en el sopar dels CIX Jocs Florals tingué una gran significació solidària envers el poble heròic del Vietnam, contra l'agressió imperialista yanqui.

Resposta de M.A.: Apart d'això, alguns treballs premiats que foren llegits el dia del veredict, tals com el de Pedroló, es referien al Vietnam, contra els americans. Del Vietnam va parlar la Presidenta del Consistori; al Vietnam era dedicat el poema d'un jove occità que rebé un dels premis dels Jocs. O sigui: podriem dir que aquests CIX Jocs Florals als que hem tingut la sort d'ésser invitats catalans de Catalunya i de diferents països d'Europa i Amèrica, ens han deixat una impressió inesborrable.

ESPIGAT A LA PREMSA DIARIA

2 DESEMBRE 1967

"El Noticiero Universal": Títol: "Les maletes i els milions": "...Al marge de les ideologies, no hi ha cap dubte que entre la moral d'un Grimau o un Guevara i la d'aquells que treuen els milions fora d'Espanya, moltes vegades protegits en una forta plataforma de relacions socials, hi ha una enorme diferència a favor dels primers..."

EL CATALEG DE LLIBRES EN CATALA

Els editors catalans han aconseguit que l'Institut Nacional del Libro Español (INLE) publicués un catàleg de tots els llibres catalans que es troben al mercat. L'INLE —organisme « verticalitzant » que reuneix editors, llibreters i (només teòricament) escriptors per a propulsar el llibre— fins ara havia fet ben poca cosa per la nostra llengua. No és segurament mera coincidència que l'aparició del Catàleg s'hagi produït al cap de pocs mesos d'haver estat nomenat director de l'INLE el senyor Guillem Díaz-Plaja, que sosté unes tesis molt discutibles, però comprensives, sobre l'ús de la llengua catalana i els seus drets. Tant el nomenament de Díaz-Plaja com el Catàleg responen a una mateixa política d'« afluixament moderat » de les traves que engavanyen el lliure desenvolupament de la cultura catalana. I dic « afluixament moderat » perquè, de tant en tant, els senyors dels Ministeris ordenen « cops de fre » sobtats. Un exemple d'això és el que ha passat amb el mateix Catàleg. A Fraga li feia goig això de tenir un « petit catàleg » amb tot els llibres catalans en existència: però quan don Camilo i tots els de la seva corda van veure que el *Catàleg de llibres en català* tenia dues-centes pàgines i que el nombre de llibres recensats passava dels 3.300, estigueren a punt de

tenir un cobriment de cor. Resultat: a la Fira del Llibre de Madrid, el Catàleg era una obra semiclandestina que només descobrien els més tenaços o coneixedors.

El Catàleg de l'INLE, com a tal, no és gran cosa. Fet amb presses, ha sortit amb descuits importants i molts errors: hi ha llibres entrats dos cops, n'hi ha d'altres (molts) que encara circulen al mercat i no han estat recollits, etc. La mateixa classificació és sovint arbitrària: no pas pel criteri de classificació en si (de fet, tots els criteris classificadors són una mica arbitraris), sinó, sobretot, perquè fa l'efecte que els autors del Catàleg s'han basat quasi sempre en « intuïcions »: és a dir, s'han refiat de les col·leccions o dels títols per a classificar una obra, i ben sovint els títols (o les col·leccions) no són prou explícits per a saber si tal o tal altre llibre és, per exemple, un recull de contes o un llibre infantil, etc.

De tota manera, el fet que hagi estat publicat el Catàleg és un esdeveniment que cal celebrar, sobretot perquè creiem que, malgrat les imperfeccions, pot fer algun servei a llibreters, lectors, etc., que abans anaven molt més a les palpentes en tot allò que concernia els llibres catalans.

R.

A l'Exposició Internacional del Llibre celebrada a Moscou amb motiu del 50 Aniversari de la Revolució d'Octubre (amb participació de deu països socialistes), hom aprèn que:

● *De les premses de la U.R.S.S. surten cada minut 2.400 volums: un terme mig de 3.500 milions al dia, o de 1.250 milions a l'any...*

● *Els tiratges de les edicions soviètiques són sovint astronòmics: Lenin, 331 milions d'exemplars; Tolstoi, 122 milions; Pushkin, 114 milions; Marx i Engels, 84 milions...*

● *A la Rússia tsarista, l'idioma rus quasi monopolitzava les edicions. El 1913, per exemple, ni un sol volum havia estat publicat a la Kirguísia ni al Tadjakistan: l'any passat, la República Socialista Soviètica de Kirguísia editava 559 volums i la República Socialista Soviètica del Tadjakistan en publicava 636. Els llibres editats a l'Armènia socialista són llegits en seixanta-tres països.*

EL NO

de Ramón Folch i Camarasa
Club Novel·listes
Barcelona

A la portada hi ha un NO amb majúscula. El contingut del llibre no el justifica. El "no" del personatge de Folch i Camarasa és un "no" amb minúscula. Ara bé: és un "no" i això té el seu valor en una Catalunya que encara ha de fer, d'aquesta negació, en minúscula, una eina de combat simbolitzada per aquell "DIGUEM NO" de Raimon que ja és història.

Aquesta novel·la de Folch i Camarasa, com altres del mateix autor, està magníficament ambientada. Aquest escriptor, decidament, coneix la classe o la capa social en la qual va néixer i en el sí de la qual madura. Es la classe de la petita burgesia que ell coneix, com el seu pare, Josep Maria Folch i Torres, conegué la menestralia barcelonesa de les delicioses "Pàgines viscudes" que avui ens semblen tan cursis.

Els homes de "El NO" tenen tots bons sentiments i si lluiten entre ells és degut a allò que s'en diu "conflicte de generacions". El fill idealitzà el pare. El pare s'ha fet vell. Amb els anys, el pare ha anat acumulant petites claudicacions, febleses, renúncies a principis abans sagrats. El fill madura a l'ombra del pare i se'n adona. El món que els envolta (a pare i a fill) és acceptat per aquell, però no pas per aquest. El pare ja no diu "no". El fill sent la necessitat de cridar-ho. Quan el fill té un impuls noble i combatiu, el pare se'n burla, o l'ignora. El vell, que en un temps va saber dir "No" amb majúscula, ja no fa res per tal de que el seu fill —inspirat per aquell "NO" històric del seu pare— digui "no" avui, a la societat d'ara que tants vicis li mostra. Més que l'amor pacient del noi per la seva promesa tuberculosa, són les relacions pare-fillles que Folch i Camarasa descriu amb més fortuna. La degradació física del pare el fa covard, insensible, desconfiat. El fill, en un moment culminant, ha de dir-se: "¿Per què és tan difícil estimar un vell?" I el lector sent perfectament la queixa. Entorn d'aquest conflicte hi ha la hipocresia d'una part de la mateixa classe, la més "rica", la que "prospera". I és una hipocresia i gust per la intriga descrites tan admirablement per Folch i Camarasa que el conflicte de fons hi pren

encara més relleu. Les febleses humanes d'un vell solitari són objecte d'un complot fred i dolent mogut, fonamentalment, per interessos. Per altra banda, la filla "pobra" del vell, educada per a ésser una senyoreta, però obligada a viure com a dona d'un senzill empleat, és un personatge força interessant perquè serveix a l'autor per a mostrar la tragèdia d'una classe que "ja no és" i "encara no és". La mateixa vida amb les mateixes dificultats, una dona del poble sabria defensar-se millor; donaria a la llar un equilibri; faria front als conflictes morals amb més decisió i en definitiva, fóra més útil.

Allò que, al meu entendre, no ha reeixit Folch i Camarasa, és la descripció de l'amor "sublim" de la parella d'estudiants avançats, lligats per l'estimació i un ideal comú encara que una mica nebulós. És difícil creure en l'amor d'ell. S'explica l'amor d'ella. La mort de la noia, lenta, lentíssima, no commou. L'espera d'ell no s'explica. Sembla l'amor d'un altre temps i no lliga amb tot allò que l'envolta.

Nogensmenys, Folch i Camarasa és un dels millors novel·listes catalans d'avui i, com en altres ocasions i en aquestes mateixes pàgines,, direm que és llàstima que hagi de treballar tant, traduir tantes obres i escriure a tot drap. No és possible la creació literària quan es practica el "multiempleo". El fill de Josep Maria Folch i Torres ha nascut, com aquell qui diu, en un bressol literari, però ara, pare de família nombrosa i sense càrrecs en els Consells d'Administració de Bancs o Empreses, ha d'escriure per a guanyar el pa i ha d'escriure massa. Si escriptors com ell poguessin dedicar-se a la vocació sentida, donarien a la literatura obres importants, testimonis d'un temps, però quelcom més: obres d'art, perdurables.

Hi han coses, en el llibre que comentem, suficients per a que el mateix autor digui "NO" amb majúscula. Un "NO" que no pot cridar sol, naturalment. Un "NO" que s'està fent i que no tardarà molt en expressar-se obertament. Definitivament.

T. P.

LA PLUJA MORTA

Victor Mora

la novel·la popular

Edicions Alfaguara-Madrid, Barcelona.

De tots els llibres d'aquest autor barceloní (i són cinc, em sembla) "La Pluja Morta" és (també m'ho sembla) el més reeixit. El tema no és artificial. L'època és gairebé "ara"; un "ara" que potser va començar fa vint anys, però que arrosseguem, per allò de que en la Història, vint anys és poca cosa. L'estil és directe, coherent, molt més segur que aquell que li coneixiem a Victor Mora. Del tema s'en treuen conclusions contradictòries. Alguns dels que han llegit "La Pluja Morta" m'han dit que és "la justificació de la deserció política", altres consideren que és "la demostració de que és impossible desertar en política". A mi, personalment em sembla que l'autor no es proposa justificar ni demostrar res. Ha escrit la narració dels dies d'un home combatent que no ha sabut mai ben bé per què combat. La narració, intercalada de notícies de premsa de l'època en que tenen lloc els fets, és francament bona doncs s'arrapa al lector, l'arrossega pàgines endins i l'obliga a seguir uns esdeveniments en els quals, el personatge n'és protagonista "malgré lui". El personatge, però, és humà fins al moll dels ossos i l'autor, sense mostrar-li simpatia ni antipatia, assoleix fer-nos creure, veritablement, en l'existència d'homes com el Bernet, capaços d'actes heroics i, també, de decisions gens heroïques. I això ho assoleix Victor Mora no tant per les característiques del personatge mateix com per la forma de donar-li vida. Si s'hagués de qualificar la novel·la "La Pluja Morta" com és feia abans, ho sigui: de "revolucionària" o "no-revolucionària", jo no sé ben bé quin dels dos qualificatius empraria. Avui, sense complicar-nos massa les coses, com a simple lector, gosa-

ria dir que "La Pluja Morta" és una novel·la positiva des d'un punt de vista "nostre" (perdoneu l'exclusiva), perquè és la narració de fets i combats davant els quals Victor Mora pren posició ben clara, al costat de la lluita contra els invasors nazis de França; al costat dels republicans espanyols que hi participaren, al costat d'uns sentiments nobles malgrat les vacil·lacions de l'heroi (i aquí, heroi és sinònim de personatge romanesc).

El desenllaç, o sigui: la mort de Bernet pot semblar suïcidi, o malaurat accident, o acte conscient mogut per una necessitat de refer-se moralment. En tot cas, és una mort ben descrita, amb el seu punt de "suspense", amb una emoció innegable.

Victor Mora demostra, en "La Pluja Morta", dots de novel·lista que segurament segueixen el seu camí. És interessant afegir que Victor Mora escriu i ha publicat en tres llengües: castellà, català i francès. L'any 66 fou un any que ha pogut estimular molt la seva vocació doncs li foren publicades tres obres: dues novel·les i un llibre de narracions que li va guanyar el "Victor Català". Potser és un cas únic en les nostres lletres però això té els seus perills. Escriure en tres llengües pot ésser un entrebanc per un autor jove, autodidacta, que necessita treballar molt l'instrument fonamental de la seva expressió artística. Si s'ens demanés opinió —i aquest no és el cas— podríem dir que Victor Mora té un gran pervindre en la novel·la catalana i no pas perquè "La Pluja Morta" sigui escrita en català (també ho és "El cafè dels homes tristos"), sinó perquè és en català com ell s'expressa amb més força.

T. P.

PETROVKA, 38

Julian Semiònov

Col·lecció Enjolit

Aymà, S.A. Barcelona

Cal tenir present, en llegir i comentar aquesta novel·la policíaca soviètica, que l'edició en català no és una traducció sinó una versió feta per Roc Comagran, versió que els editors no especifiquen d'on surt. Pot ésser una versió del rus o d'una segona o tercera traducció al francès o a l'anglès, doncs "Petrovka, 38" ha estat publicada en

altres idiomes abans de sortir en català a Barcelona.

Fem aquesta aclaració perquè és una mica estrany que, avui, a Catalunya, surti—sense retalls de censura— una novel·la soviètica d'ara. La versió sempre permet deformar una obra literària. Fóra interessant agafar la versió catalana i comprovar-la amb

el text original publicat a Moscú l'any 1964 per "Mezkhniga". Com que no estem en condicions de fer-ho en aquest moment, només podem comentar la novel·la en la versió de Roc Comagran.

Comencarem dient que és un català de "barrio xino" i, de quan en quan, traduït literalment no del rus sinó del castellà. Això és evident i fa, d'aquesta versió publicada per Aymà, un conjunt lingüístic bastant lamentable, sobre tot en els diàlegs.

Ara bé: la novel·la és apassionant. Alguns diran, potser, que és anti-soviètica perquè se'ns presenta una part de la societat soviètica francament negativa. Potser és això el que ha permès que passi la censura franquista. Aquells que estan acostumats a la novel·la soviètica inspirada en el sorgiment i floriment d'un home nou: l'home del Socialisme, trobaran que "Petrovka 38", és un mirall esgarrifós on s'hi miren lladrets, assassins i altres desferres. No obstant, el lector més crític pot copsar —malgrat la versió sospitosa de Roc Comagran— que la delinqüència a la U.R.S.S. és quelcom tan **excepcional**, tan **aïllat**, tan al marge de la societat, tan **sense perspectiva** que, parlar-ne com ho fa Julian Semionov —àdhuc en la versió de Roc Comagran— no és caure en l'anti-sovietisme sinó contribuir a la lluita de la societat nova contra tots els vicis i febleses humanes, conceptes de vida i pràctica d'aquesta no sempre heretades de la vella societat capitalista derrocada com a classe, sinó també producte —en el cas del xicot Lionka, per exemple— de relacions socials encara discordants amb el procés històric del Socialisme institucionalitzat. O sigui: l'autor no carrega **tots** els defectes damunt les costelles de l'"herència capitalista", sinó que també els atribueix a qüestions que l'organització de la societat socialista encara no ha superat, i no les ha superat no pas per defecte bàsic del socialisme, per un defecte d'essència —com diuen els detractors del socialisme— sinó per violacions, gairebé sempre inconscients, de lleis i principis socialistes.

¿De què tracta la novel·la? "Petrovka, 38" és l'adreça de la Policia Judicial de Moscú. L'acció es mou a l'entorn d'aquest centre i els protagonistes són tres policies soviètics, una família intel·lectual, tres joves delinqüents dirigits per un vell assassí de passat contrarevolucionari i lligat a diplomàtics estrangers dedicats al "mercat negre" d'obres d'art russes. Hi trobem també, ocasionalment, personatges secundaris, descrits meravellósament, sense èmfasi, com a contrast lluminós dels tons foscos i bruts que serveixen al tema. Quan la policia busca als delinqüents tenim ocasió d'escoltar breument joves soviètics autèntics, cultes, sense retòrica, clars,

perfectament equilibrats. L'autor aconsegueix deixar en el lector la impressió de que la societat soviètica és això i no pas l'altre.

Hom pot dir: "Aquestes coses també passen al món capitalista..." Es cert, però la diferència fonamental —i aquesta és la vàlua política del llibre—, és que a la U.R.S.S. hi passen d'una altra manera; els policies no són com al món capitalista; la lluita contra el **delicte comú** té un objectiu diferent i el delinqüent no delinqueix per les mateixes raons. L'organització de la societat socialista, la **manera de viure'hi**, fa extremadament difícil la creació i consolidació de bandes criminals. Tot l'ambient, l'educació de la gent, l'organització del treball i de la cultura, **tot és activament** hostil al delicte comú i aquest, per aquest **fet polític**, esdevé delicte **social**, delicte contra l'absoluta majoria. Tot això hi és implícit en "Petrovka, 38", àdhuc en la versió catalana.

Julian Semionov presenta els seus personatges —bons i dolents— amb una gran naturalitat, sense comentar-los mai. Així pot donar al lector la impressió de que, malgrat tractar un tema que és "pa diari" al món capitalista, a la U.R.S.S. no és "pa diari" sinó anacronismes sense cap perspectiva, sense cap **vinculació** amb el poder de la classe obrera et les seves institucions.

Els policies no són aquells educadors de l'escola de Makarenko, com tampoc els delinqüents són aquells vailets que la guerra civil i les seves conseqüències feien robar per gana i misèria. Els policies de "Petrovka, 38" són de l'any 64, però l'humanisme de Makarenko s'hi troba en cada un de llurs conceptes de lluita contra la delinqüència a la Unió Soviètica. Són policies que han crescut en el Socialisme. Arriben a casa i troben la dona, que és metge a un hospital, o estudia física a la Universitat. Van al teatre i als concerts; són aficionats a la poesia; tenen problemes com tothom. En una paraula: són part de la vida diària soviètica i lligats als seus problemes i projectes. No són paternals, ni sàdics ni maniàtics del "detectivisme". L'autor ens els fa simpàtics precisament per la naturalitat amb que els presenta, l'autenticitat dels seus neguits i la normalitat de la seva vida. Els presenta, també, en les seves relacions amb la Justícia i en aquestes breus pincelades, Julian Semionov demostra la diferència essencial entre la Justícia en el Socialisme i la "Justícia" en el capitalisme.

Dels delinqüents no més n'hi ha un d'irrecuperable: el vell, símbol d'un temps històricament condemnat, d'una classe que no s'adapta al món nou que limita —naturalment— les ambicions deformades. Els altres són reflexes d'aquell però que tenen una

base material —no ideològica— en imperfeccions de l'organització de la societat soviètica. Són fruit, també, de defectes humans que no sempre són llimats per la societat nova: la ganduleria, la covardia, l'angoixa de l'adolescent que no troba, en la llar de pares malavinguts, un equilibri i un afecte imprescindibles a la seva basarda; nois o noies susceptibles, per circumstàncies passatgeres però crítiques, de caure en mans brutes.

Tot això és trist, naturalment. Un dels policies, esperant amb un company seu, l'aparició d'un delinqüent a la Plaça Maiakovsky, cantonada al carrer Gorki, diu:

“—Es vexant haver de buscar els bandits en uns carrers com aquests. I amb els noms que porten, eh?”

Si que ho és, també per aquells que, fora de la U.R.S.S., voldriem que allí tot fos transparent; que tots fossin herois i persones dignes. Però encara hi han excepcions i cal parlar-ne. No s'han d'amagar els fets negatius i s'han de combatre. I això fan els soviètics més conscients i més segurs de la superioritat del Socialisme. Han après la lliçó d'uns temps en els quals, la novel·la només podia presentar “herois positius” tot i idealitzant a la societat soviètica. Julian Semiònov, en escriure “Petrovka, 38” lluita, pràc-

ticament, contra les imperfeccions de la seva pàtria socialista, contra una certa tendència a no avançar amb l'època, que es manifesta, algunes vegades, en combatre arbitràriament el “jazz” o el natural desig juvenivol de ballar i fer gresca. Així, podem llegir:

“En Rosliakov (un dels policies) no podia comprendre que algú digués: “Es un individu sospitós; es passa les hores mortes pels restaurants.” En què quedem? Els restaurants són o no són establiments soviètics? Si creiem que els restaurants són unes coves de lladres, fóra millor tancar-los tots d'un cop. Una perfecta rucada. Al nostre país encara es diuen i es fan moltes rucades com aquesta, foteses al capdavall, però ben empenyadores. ¿On voleu que es fiquin les parelles d'enamorats els dissabtes a la tarda?... Un es pregunta perquè no obren més sales de ball i més cafès barats amb orquestrines de jazz... A en Rosliakov li semblava que la rutina i la inèrcia pesaven estúpidament en molts aspectes de la vida social.”

Julian Semiònov ha escollit, pel seu combat contra “la rutina i la inèrcia” una novel·la policíaca: original, ben estructurada, apassionant. I humana.

T. P.

ESPIGAT A LA PREMSA DIARIA

10 DESEMBRE 1967

“ABC”; Escriu el senyor José Luis Mora, Cap del Servei d'Estudis del Banc Exterior d'Espanya: “...L'automòbil en el qual anava la nostra economia no desaccelera, sinó que pega una frenada impressionant amb les consegüents macadures a destra i sinistra, i les avaries del cotxe sembla que són tan fortes que no se sap si se'l podrà posar novament en marxa.

“De l'slogan invertir per a exportar passem al de desvaloritzar per a exportar. De la posició d'invertir per a modernitzar la nostra estructura industrial passem automàticament a les grans cavil·lacions de com es van a pagar les compres de maquinària amb pagaments ajornats d'amortització més curts per tal de cancel·lar aquest increment adicional de desvaloració i es consideri aquesta amortització com a despesa pública. Del mètode del Conveni Col·lectiu i el joc més o menys ajustat entre augments de salaris i augment de la productivitat, passem a la congelació de sous i salaris. D'una llibertat de comerç i de preus passem bruscament a una política d'absoluta congelació teòrica de preus. En definitiva, d'una expansió excessiva, creguem, diriem quasi que anem a passar a una fortíssima deflació que termeneja amb la depressió...”

Després de l'11 de setembre : contra les violències repressives, per la dissolució de les bandes de porristes

Arran de les incidències de la celebració de l'Onze de Setembre a Barcelona, un document amb tretze plects de signatures, que aplegaven les de rellevants personalitats de la nostra capital, fou dirigit a la màxima autoritat civil de la "província". Aquesta, fent cínica manifestació de l'autoritarisme oficial imposà brutals multes als signataris de la petició. La digna resposta d'aquests ha estat el refús a acceptar la sanció repressiva.

Reproduïm seguidament fotocòpia del text original de la petició seguida del primer plec de signatures:

Excmo. Sr. Governador Civil de Barcelona
C i u d a d

Barcelona, Septiembre de 1967

Excelentísimo Señor:

Hechos ocurridos durante estos últimos días, y más concretamente el 11 de Septiembre en Barcelona, Tarrasa y Sabadell, han provocado nuestra alarma y nos inducen a hacerle partícipe de nuestra inquietud. Mientras, siguiendo una tradición que se remonta a muchas décadas, un crecido número de ciudadanos pertenecientes a todas las clases sociales se dirigen cívica y pacíficamente a rendir homenaje a Rafael de Casanova que encabezó la defensa de Barcelona en 1714, y para manifestar públicamente su renovada voluntad de defender las libertades democráticas del pueblo catalán, la fuerza pública, sin los avisos preceptivos previos, actuó violentamente contra estos ciudadanos, siguiendo una tónica que estos últimos años parece que se va imponiendo sistemáticamente pese a las declaraciones de V. E. hechas con motivo de la toma de posesión de su cargo.

Este clima de violencia parece haber despertado reacciones más violentas todavía por parte de grupos aparentemente incontrolados que, utilizando objetos contundentes, pretenden imponer en las calles de nuestra ciudad, con absoluta impunidad, una atmósfera de agitación y guerra civil que hace crecer la inquietud.

Consideramos que la acción represiva ha de encaminarse contra las bandas que alteren el orden público con violencia gratuita e inadmisible, y no, por el contrario, contra los ciudadanos que actúen cívica y pacíficamente, algunos de los cuales han sido detenidos mientras que no se ha hecho pública la detención de ninguno de los asaltantes.

El problema que tiene planteado nuestra comunidad, privada de sus libertades nacionales, lo cual dificulta gravemente la democratización de sus estructuras económicas y políticas, creemos que exige un clima de diálogo y comprensión en el cual es básico el respeto a todas las opiniones expresadas pacíficamente, porque sólo sobre una base auténticamente democrática es posible edificar nuestro futuro. La práctica de la violencia atenta gravemente contra estos principios fundamentales.

Nos dirigimos, pues, a V.E., como Gobernador Civil de Barcelona, para expresarle nuestra reprobación de estas acciones de violencia y represión y pedimos la adopción de medidas encaminadas a la solución de los

problemas expuestos, la libertad de los detenidos y la anulación de cualquier sanción o expediente, y el castigo y la disolución de las bandas que ejercen la violencia.

P.S. Se dirigen copias de este escrito a los Excmos. Sres Presidente de la Diputación Provincial y Alcalde de Barcelona.

Agust. de Lemis
Agust. de Lemis

Frederic Roda Perez

Cornudella

Pedrolo

Wan Oliver

Oliver

Joan Triadú

Triadú

ANGEL ROZAS SERRANO

Adonis

Adonis González Mateos

R. GUBERN

NICOLAS ALBENDIZ BARREDA

JUAN FOLCH GARCIA

M. Antonio PELAUZY

Josep Cercós

J. Campaña

JAUME CAAJONA

J. M. Rodríguez Méndez

FRANCISCO CANDEL

M. Nuria Campof

M. Nuria Campof

Antonio Guardia Remacha

COSTA PAU

Eulogio Rúa
qui usant.

Juan Gomez Lopez

Federico Clorero

BOINO VART

EN RECOLZAMENT DE LES COMISSIONS OBRERES

Durant el darrers temps, a través de la premsa espanyola i per altres conductes, han anat arribant fins a nosaltres —professionals, intel·lectuals, escriptors i artistes signataris d'aquest document—, notícies cada vegada més nodrides i eloqüents sobre el naixement i desenrotllament a Espanya d'unes Comissions de treballadors, les Comissions Obreres, que estan asumint de fet la representació del món del treball a tot Espanya.

Haven seguit amb el major interès aquest moviment —que en opinió nostra planteja el problema d'una representació autèntica dels treballadors en termes molt justs— arriba ara a coneixement nostre que les esmentades comissions, recollint i interpretant la inquietud popular davant del greu empitjorament de la situació social en els darrers mesos, projecten plasmar aquesta inquietud en una acció pública. En aquestes circumstàncies, considerem un deure cívic i moral

1º Declarar la nostra solidaritat amb les exigències i reivindicacions, que en

essència son també nostres, plantejades per aquestes comissions; que s'aturi la pujada de preus, que s'acabin els acomiadaments i la repressió, actualització dels salaris, llibertat sindical, dret de vaga, amnistia; als quals cal que afegim la de la llibertat d'expressió (començant per la supressió de la censura en totes les seves formes) i els altres drets fonamentals de la persona humana.

2º Subratllar el fet de que la manca de vies legals adients per a l'expressió, tràmit i solució dels problemes dels treballadors, justifica l'existència d'aquestes comissions i les seves formes actuals de lluita reivindicativa.

3º Afirmar que no és mitjançant la repressió com han de resoldre's situacions tan greus com la actual, sinó mitjançant l'abordatge dels problemes reals del país en el marc d'una veritable democratització de les nostres estructures socials, polítiques i econòmiques.

Madrid, Marcelona, Saragossa, octubre 1967.

Alguns signants del document :

MANUEL AGUILAR, Editor; AURORA DE ALBORNOZ, Escriptora; JOSE LUIS ANDREU DUSSAC, Per. Industrial; ALVARO DEL AMO, Crític Cine; ISIDRO AZORIN ABANTO, Lic. Dret; JOSE AYALA, Advocat; JUAN ANTONIO BARDEM, Dir. Cine; CARLOS BARRAL, Editor; ESTHER BOIX, Pintora; JOSE MARIA CABALLERO BONAL, Escriptor; GABRIEL CELAYA, Escriptor; JOSE CORREDOR MATHEOS, Escriptor; JOSE MARIA CASTELLET, Escriptor; J. RAMON GOICOECHEA, Periodista; JORGE CASAÑOLA, Gerent Enmpresa; JESUS CASTELLOTE, Lic. Ciències Polítiques; M. AURELIA CAPMANY, Escriptora; ROMAN GUBERN, Dir. Cine; JAVIER GALLIFA, Economista; JAVIER GOMEZ DE PABLO, Metge; JOSE GUINOVART, Pintor; MARIA GIRONA, Pintora; ANTONIO GUTIERREZ, Metge; JESUS LOPEZ PACHECO, Escriptor; ARMANDO LOPEZ SALINAS, Escriptor; DANIEL LACALLE, Enginyer; MANUEL LERMA, Metge; ANA MARIA MATUTE, Escriptora; JOSE MARIA MORENO GALVAN; VICTOR MARTINEZ CONDE, Periodista; ANTONIO MENCHACA, Escriptor; JULIO NOVOA, Professor; BLAS DE OTERO, Escriptor; LAURO OLMOS, Escriptor; JAVIER PRADERA, Advocat; JOSE MARIA PIÑOL, Publicista; PEDRO PORTABELLA, Productor Cine; ANTONIO RATO, Advocat; EUGENIO RECASENS QUEIPO DE LLANOS, Cat. Ginecologia; FRANCISCO REGUEIRO, Dir. Cine; A. RAFOLS CASAMADA, Pintor; ALFONSO SASTRE, Escriptor; ANTONIO SAURA, Pintor; CARLOS SAURA, Dir. Cine; MANUEL SACRISTAN, Professor; MIGUEL ANGEL SERNA, Licenciado Dret; RICARDO SALVAT, Dir. Teatral; ELENA SORIANO, Escriptora; ENRIQUE TIerno GALVAN, Catedàtic; RAFAEL TAIBO, Locutor; FRANCESC VALLVERDU, Escriptor; RICARDO ZAMORANO, Pintor.

DECLARACIO CONSTITUENT DEL COMITE CATALA DE SOLIDARITAT AMB EL POBLE VIETNAMESES

La guerra del Vietnam s'intensifica dia a dia. Es impossible de restar indiferent davant un fet que posa en perill la pau mundial. Aquesta guerra planteja a tot home un problema de consciència.

Tota la vida política, arreu del món, s'impregna d'aquesta reaparició de la guerra com a mitjà per a resoldre els greus problemes de la nostra societat. Pot dir-se que tots els pobles, i en lloc desta-

cat el mateix poble nord-americà som víctimes d'aquesta violència.

La guerra del Vietnam se situa dins el marc, ben general, de les il·legítimes aspiracions de tots els pobles a la llibertat i a la independència, dret que hom intenta negar per la força.

Les contradiccions que originen aquesta guerra són universals. Tots els pobles opri-

mits hi veuen el que demà pot passar al seu propi país.

El Govern nord-americà practica, cada vegada més obertament, la política d'aquelles forces que, en diferents èpoques han pretès, mitjançant la violència, ofegar els anhels de pau i llibertat dels pobles.

Davant aquests fets, la humanitat no pot restar indiferent. Homes lliures de tot el món lluiten contra la guerra del Vietnam. Catalunya, que recorda com en moments dramàtics de la seva història recent, ha estat ajudada per l'opinió democràtica internacional no pot restar indiferent en l'acció per la pau al Vietnam.

No és cert que nosaltres, catalans, no podem fer res en aquest sentit. El COMITE CATALA DE SOLIDARITAT AMB EL POBLE VIETNAMES es proposa, des d'avui, mobilitzar l'opinió democràtica catalana per assolir:

1 - Acabament immediat dels bombardeigs contra la República Democràtica del Vietnam.

2 - Retirada de totes les tropes estrangeres i reconeixement del F.L.N. com entitat política independent i representativa.

Aquests punts coincideixen amb els acords de Ginebra de 1954, que garantien la independència i la neutralitat del Vietnam.

Prenent com a base els punts anteriors ens proposem:

- a) Explicar al poble català el veritable caràcter de la guerra del Vietnam.
- b) Concretar en fets la solidaritat del nostre poble amb el del Vietnam i amb l'opinió pacífica nord-americana.

Ens adrecem a l'opinió democràtica catalana perquè, fent seva aquesta iniciativa, participi activament a les pressions que arreu del món s'exerceixen, a fi que acabi aquesta guerra imposada al poble vietnamès i es respectin, finalment, els seus drets a la independència nacional i a la democràcia.

CIX Jocs Florals de la Llengua Catalana

VEREDICTE

PREMIS TRADICIONALS DE POESIA

FLOR NATURAL

Ambrosi Carrion - *Poema de l'amorosa en solitud*

Accèsit

Maria Sampere i Passarell - *Infracant*

ENGLANTINA D'OR

Isidre Fonts i Masdeu - *Feina, massa feina*

Accèsit

Francesc Parcerises Vazquez - *"Venit post multos, una serena dies"*

Joan Valls Jordà - *D'una pàtria marginal*

VIOLA D'OR I ARGENT

Manuel de Pedrolo - *Arreu on valguin les paraules, els homes*

Accèsit

Joan Valls Jordà - *Càntic a l'Anunciació*

Emili Granier-Barrera - *L'ombra del sol*

PREMIS DIVERSOS

PRAT DE LA RIBA

Joan Pelegri i Partegàs - *Els països catalans i el món dels pobles lliures*

ECONOMIA CATALANA

J. Oltra Pico - *"Pax Labor"*

ENTRE TOTS HO FAREM TOT

Josep Marimon i Cayrol - *Contribució a l'estudi dels orígens de la societat catalana contemporània*

Accèsit

Victor Castells - *Independència*

PRESIDENT COMPANYS

Teresa P. Bertran - *Mai de genolls*

POMPEU FABRA

Jaume Vallcorba - *Sobre el règim dels verbs ésser i estar*

Accèsit

JAUME SERRA HUNTER

Josep Ma. Poblet - *Un nou Maragall*

Accèsit

Tomàs Roig i Llop - *Presència de Prudenci Bertrana*

PAU CASALS

Prof. Pasquale Scanu - *"Ave Maria"*

PAIS VALENCIA

Jordi Valor i Serra - *Glossa a la fita meridional*

ROVIRA I VIRGILI

Josep Ma. Gassol - *Les Bases de Manresa*

Accèsit

Amadeu Bernado - *Les primeres passes del moviment obrer català*

AUGUST PI I SUNYER

Pere Tost Puigbonet - *L'àlgebra moderna*

ANDORRA

Lola Riu - *Visions d'Andorra*

PLANCO

Silveri Kirchner Valls - *Els catalans de fora es miren el món de dintre estant*

SALVADOR SEGUI

Isidre Fonts i Masdeu - *Lluita i després victòria*

Accèsit

Josep Gual i Llobera - *L'àcida sidra*

IGNASI IGLESIAS

Xavier Romeu i Jover - *Els mites de Bagot*

JOSEP GUDIOL I CUNILL

Desert

Accèsit

Jordi Rabasa Serraillet - *Les universitats argentines i l'intervenció estatal en la seva autonomia*

LLUÇANES

Desert

ROSSELLO

Josep Fornell - *Imatges del Rosselló*

VICTOR CATALA

Enric Larreula - *El pas del temps*

RIBAGORÇA

Desert

L'INFANTIL

Maria Cardona Codina - *En Jaume Sabater*

BALEARS

Desert

ANTONI CONIO

Claudi Barsotti - "*Lei rapport occitano-catalans 1931-1939*"

CALENDU

Serge Bec - "*Balada pèr Lili Fong*"

Accèsit

Philippe Gardy - "*Cantadissa de Barcelona*"

COUPO

Desert

OCCITANIA

Marcel Carrières - "*Dins l'ort de la musica catalana i occitana*"

VALERE BERNARD

Jean M. Petit - "*I avia 7 òms penjats*"

PREMIS D'INICIACIO LITERARIA,

reservats a autors menors de 21 anys

BISCARBO

Maria Roca - *Pirineu català*

ANTONI XIRAU

Desert

ANTONI BORRAS I QUADRES

Desert

IFAC

Desert

PI DE LES TRES BRANQUES

Felip Freixenet - *Dues estampes*

ILLES BALEARES

Desert

JOAN CASADESSUS

Desert

ANDORRA

Desert

BAGES

Juli Grandia Cortina - *Com l'ocell que deixa el niu*

MAGI MORERA I GALICIA

Anna Maria Dolors Llorens - *Vigia occidental de Catalunya*

CENTELLES

Desert

GARRAF

Oriol Pi de Cabanyes - *Vilanova i la Geltrú durant la invasió napoleònica*

FIDEL MARTI

Josep Maria Marcos Macià - *Camp Amunt*

PREMIS EXTRAORDINARIS D'INICIACIO LITERARIA

Maria Rosa Reverter Santolaria - *Espurnes - Pensaments*

Joaquim Auladell i Freixinet - *L'enigme*

Fe d'errates del número 11 :

(*) La traducció catalana del "Manifest del Partit Comunista a que fa referència la nota de la pàgina 57 —"Karl Marx. Una teoria econòmica"—, fou publicada per "Edicions Treball" l'any 1948, data que no es precisava en la referida nota per omissió de la Redacció.
